

Betænkning om
alkohol i udåndingsluft og
en nulgrænse for euforiserende stoffer mv.

Betænkning nr. 1486

København 2007

JUSTITSMINISTERIET

**Betænkning om alkohol i udåndingsluft og en nulgrænse for euforiserende stoffer mv.
Betænkning nr. 1486/2007**

Publikationen kan bestilles
via Justitsministeriets hjemmeside (www.jm.dk)
eller hos

Schultz Distribution

Herstedvang 12

2620 Albertslund

Telefon: 43 22 73 00

Fax: 43 62 19 69

Schultz@schultz.dk

ISBN: 87-91851-32-7

ISBN: 87-91851-31-9 (internet)

Tryk: Schultz Grafisk

Betænkning om alkohol i udåndingsluft og en nulgrænse for euforiserende stoffer mv.

KAPITEL 1. Indledning	7
1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium	7
1.2. Udvalgets sammensætning.....	8
KAPITEL 2. Sammenfatning af udvalgets forslag	11
2.1. Måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel	11
2.2. Kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol	12
2.2.1. Forslag om en såkaldt nulgrænse for visse bevidsthedspåvirkende stoffer	12
2.2.2. Straffen for kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol.	13
2.2.3. Frakendelse af førerretten for kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol	14
2.2.4. Konfiskation af motordrevet køretøj i anledning af kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol	15
2.2.5. Politiets efterforskningsbeføjelser	15
2.3. Domsmænds deltagelse i færdselssager	16
KAPITEL 3. Færdselslovens regler om spirituskørsel og kørsel under påvirkning af andet end alkohol	17
3.1. Spirituskørsel	17
3.1.1. Blodpromillekriteriet	17
3.1.2. Føreevnekriteriet	18
3.1.3. Andre bestemmelser i færdselsloven, der bygger på et blodpromillekriterium	19
3.2. Kørsel under påvirkning af andet end alkohol	19
3.2.1. Føreevnekriteriet	20
3.2.2. Subjektive strafbarhedsbetingelser.....	21
KAPITEL 4. Efterforskning i sager om spirituskørsel og kørsel under påvirkning af andet end alkohol	23
4.1. Politiets særlige beføjelser i færdselsstraffesager.....	23
4.2. Udåndingsprøver	25
4.2.1. Alkometre.....	26
4.3. Blodprøver	27
4.3.1. Påvirkning af spiritus	27
4.3.2. Påvirkning af stoffer	28
4.4. Urinprøver	28
4.5. Kliniske lægeundersøgelser	29

4.5.1. Betingelserne for foretagelse af klinisk lægeundersøgelse.....	29
4.5.2. Foretagelse af klinisk lægeundersøgelse.....	30
4.5.3. Påvirkningsgraderne	30
4.6. Forelæggelse for Retslægerådet	31
4.7. Omkostninger ved udtagning og analyser af blodprøver og foretagelse af kliniske lægeundersøgelser	31
4.8. Varetægtsfængsling	32

KAPITEL 5. Brug af målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel..... 35

5.1. Tidligere overvejelser om brug af målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel.....	35
5.1.1. Lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven	35
5.1.2. Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997 om ændring af færdselsloven	38
5.1.3. Retslægerådets udtalelse om lovudkastet af 14. oktober 1997.....	41
5.1.4. Lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven	42
5.1.5. Ophævelsen af de ikke-ikraftsatte regler i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften	43
5.2. Alkoholconcentrationen i udåndingsluften.....	44
5.2.1. De fysiologiske forhold ved indtagelse af alkohol	44
5.2.2. Nærmere om forholdet mellem alkoholconcentrationen i udåndingsluften og i blodet og om tekniske forhold i forbindelse med udåndingsprøver	45
5.2.3. Tilbageregning af alkoholpåvirkningen	47
5.3. Internationale anbefalinger om alkometre	49
5.4. De tekniske forhold vedrørende nyere alkometre	52
5.4.1. Evidenzer-systemet.....	52
5.4.2. Systemkontrol og -kalibrering.....	53
5.4.3. Uddannelse af personale.....	54
5.4.4. Udbredelse og anvendelse af Evidenzer	55
5.4.5. Fremgangsmåden ved anvendelsen af Evidenzer	56
5.5. Fremmed ret	58
5.5.1. Sverige	58
5.5.2. Norge	60
5.5.3. Finland	61
5.5.4. Tyskland	62
5.5.5. Skematisk oversigt over fremmed ret	64
5.6. Udvalgets overvejelser	64
5.6.1. Overvejelser om indførelse af bevisalkometre.....	64
5.6.2. Fastlæggelse af forholdet mellem blod og udåndingsluft samt grænsen for spirituskørsel.....	67
5.6.3. Sikkerhed for korrekte målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften	69
5.6.4. Udtagelse af blodprøve, når udåndingsprøve ikke kan foretages.....	70
5.6.5. Sanktionsspørgsmål	71
5.6.6. Politiets adgang til at kræve udåndingsprøve	73
5.6.7. Økonomiske konsekvenser.....	74
5.7. Udvalgets forslag.....	75

KAPITEL 6. Kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol..... 77

6.1. Indledning	77
6.2. Sanktioner for overtrædelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1. 77	
6.2.1. Straffastsættelsen	77
6.2.2. Frakendelse af førerretten.....	78
6.2.3. Gentagelsesvirkning.....	82
6.3. Mere om anvendelsen af færdselslovens § 54, stk. 1, i praksis.....	84
6.3.1. Sygdom.....	84
6.3.2. Mangel på søvn (træthed)	84
6.3.3. Påvirkning af opstemmende eller beroligende midler	85
6.3.3.1. Medicin	85
6.3.3.2. Narkotika	89
6.4. Betydningen af euforiserende stoffer for evnen til at føre motoriseret køretøj	91
6.4.1. Euforiserende stoffers trafikfarlighed	92
6.4.2. Generelt om virkningen af euforiserende stoffer	93
6.4.3. Påvisning af euforiserende stoffer	94
6.4.4. Undersøgelse af stofpåvirkning	95
6.4.5. Hovedgrupper af euforiserende stoffer	96
6.4.5.1. Amfetamin- og ecstasy-gruppen	96
6.4.5.2. Kokain	96
6.4.5.3 Morfin, herunder heroin og syntetiske morfin-lignende stoffer (opioider)	97
6.4.5.4. Cannabis	98
6.4.5.5. Angstdæmpende midler og sovemidler	98
6.4.5.6. Øvrige stoffer	99
6.4.5.7. Skematisk oversigt over stofpåvirkning og bagatelgrænser i andre lande	99
6.5. Fremmed ret	100
6.5.1. Sverige	100
6.5.2. Norge	102
6.5.3. Finland	102
6.5.4. Tyskland	103
6.6. Udvalgets overvejelser	104
6.6.1. Det gældende føreevnekriterium	104
6.6.2. Et supplement til føreevnekriteriet?	105
6.6.2.1. Fastlæggelse af grænseværdien	106
6.6.2.2. Omfattede stoffer	107
6.6.2.3. Lægeordineret medicin	111
6.6.2.4. Konklusion	112
6.6.3. Opretholdelse af føreevnekriteriet i færdselslovens § 54, stk. 1	113
6.7. Sanktioner	114
6.7.1. Straf	114
6.7.1.1. Overtrædelse af nulgrænsen	114
6.7.1.2. Overtrædelse af § 54, stk. 1 (føreevnekriteriet)	116
6.7.2. Frakendelse af førerretten	118
6.7.2.1. Overtrædelse af nulgrænsen	118
6.7.2.2. Overtrædelse af § 54, stk. 1 (føreevnekriteriet)	118
6.7.3. Konfiskation	119
6.8. Overvejelser vedrørende politiets efterforskningsbeføjelser	120

KAPITEL 7. Domsmænds deltagelse i færdselsstraffesager 123

7.1. Indledning og baggrund.....	123
7.1.1. Domsmandsinstitutionen	123
7.1.2. Færdselsloven af 1976.....	125
7.1.3. Lovændringen i 1984	126
7.1.4. Lovændringen i 1990	128
7.1.5. Lovændringen i 1992	128
7.1.6. Lovændringen i 1999	129
7.2. Gældende regler om domsmænds medvirken i færdselssager	130
7.2.1. Sager, hvor der medvirker domsmænd	131
7.2.2. Sager, hvor der ikke medvirker domsmænd	132
7.3. Udvalgets overvejelser vedrørende domsmænds medvirken i færdselssager	133
7.3.1. Domsmænds medvirken i sager om ubetinget frakendelse af førerretten	134
7.3.2. Særligt om domsmænds medvirken i sager om spirituskørsel og andre kørselsfejl ..	139
7.3.3. Kørselsforbud	139
7.3.4. Overtrædelse af § 54.....	140
7.3.5. Sammenfatning af udvalgets overvejelser	141

KAPITEL 8. Udvalgets lovudkast med bemærkninger..... 143

8.1. Lovudkast	143
8.2. Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser.....	147

BILAG

Bilag 1. Udtalelse af 10. oktober 1997 fra Retsmedicinsk Institut, Retskemisk Afdeling, om forholdet mellem alkoholconcentrationen i blodet og i udåndingsluften	161
Bilag 2. Høringssvar af 27. oktober 1997 fra Retsmedicinsk Institut, Retskemisk Afdeling, vedrørende lovudkast om ændring af færdselsloven	183
Bilag 3. Notat af 28. juni 2006 om medicin og euforiserende stoffer i trafikken i Danmark	193

KAPITEL 1

Indledning

1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium

Den 27. juli 2000 nedsatte den daværende regering et ”Udvalg til forenkling af sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel”.

Udvalget blev nedsat under Trafikministeriet. Formand for udvalget blev retspræsident Niels Waage, Retten i Roskilde, og sekretariatsfunktionen blev varetaget af Færdselsstyrelsen.

Nedsættelsen af udvalget var bebudet i forarbejderne til lov nr. 292 af 28. april 2000 om ændring af færdselsloven, der bl.a. indførte en ændret beregningsmetode i sager om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb.

Udvalget fik følgende kommissorium:

”Udvalget skal gennemgå og beskrive færdselslovgivningens bestemmelser om samt den nuværende sanktionsfastsættelse i tilfælde af spiritus- og promillekørsel (straf og førerretsfrakendelse). Udvalget skal komme med forslag til forenkling heraf, herunder endvidere en forenkling af reglerne for generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb.

Udvalget skal endvidere gennemgå færdselslovgivningens bestemmelser om kørsel under påvirkning af andet end alkohol med henblik på et eventuelt forslag til revision heraf.”

Efter den nuværende regerings tiltræden i november 2001 blev det ved kongelig resolution af 27. november 2001 besluttet at overføre sager vedrørende dansk og international regulering af færdsel og færdselssikkerhed samt sager vedrørende færdselsadfærd fra Trafikministeriet til Justitsministeriet. Udvalget og sekretariatsfunktionen overgik som følge heraf fra Trafikministeriet til Justitsministeriet.

Ved Justitsministeriets brev af 18. marts 2002 blev udvalgets kommissorium udvidet, således at udvalgets forslag ikke blot skulle indebære en forenkling af gældende regler og praksis vedrørende spiritus- og promillekørsel samt kørsel i frakendelsestiden, men også indebære skærper i sanktionssystemet.

Udvalget fik herudover mulighed for at foreslå ændringer af færdselslovens bestemmelser om spiritus- og promillekørsel i det omfang, det måtte findes hensigtsmæssigt.

Efter færdiggørelsen af ovennævnte arbejde skulle udvalget endvidere overveje indførelse af lovbestemmelser, der muliggør anvendelse af måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spiritus- og promillekørsel.

Udvalgets betegnelse blev samtidig med kommissoriets udvidelse ændret til ”Udvalget om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv.”

Udvalget afgav sin første delbetænkning (betænkning nr. 1448/2004) om sanktioner for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden den 13. juli 2004. De fleste af forslagene i delbetænkningen er gennemført ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven, der trådte i kraft den 1. september 2005.

Denne betænkning er udvalgets anden delbetænkning, som omhandler udvalgets overvejelser vedrørende brug af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel samt kørsel under påvirkning af andet end alkohol. Betænkningen indeholder desuden udvalgets overvejelser om færdselslovens regler om domsmænds deltagelse i færdselsstraffesager.

Udvalget har i forbindelse med arbejdet med nærværende delbetænkning afholdt 8 møder.

1.2. Udvalgets sammensætning

Udvalget om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv. havde ved afgivelsen af denne delbetænkning følgende medlemmer:

Formand: Retspræsident ved Retten i Roskilde Niels Waage.

Advokatsamfundet: Advokat Mette Lauritzen.

Danmarks Transportforskning: Seniorforsker Inger Marie Bernhoft.

Dommerfuldmægtigforeningen: Dommer Karin Bøgh Pedersen.

Justitsministeriet: Fuldmægtig Barbara Bertelsen.

Københavns Universitet: Retskemiker Henning Willads Petersen (måling af alkoholkoncentration i udåndingsluft).

Københavns Universitet: Lektor Anni Steentoft (kørsel under påvirkning af andet end alkohol).

Politidirektøren i København: Politivadokat Lise-Lotte le Maire.

Politifuldmægtigforeningen: Politiassessor Jakob Beyer.

Politimesterforeningen: Politimester Kjeld Roum Svendsen.

Retslægerådet: Overlæge Jens Otto Lund.

Rigsadvokaten: Vicesstatsadvokat Lykke Sørensen.

Rigspolitechefen: Politiinspektør Helge Holbek.

Rådet for Større Færdselssikkerhed: Projektleder Pernille Ehlers.

I forbindelse med udarbejdelsen af denne delbetænkning har Projektleder Lis Lørup tidligere deltaget som repræsentant for Rådet for Større Færdselssikkerhed, og fuldmægtig, nu politifuldmægtig, Stig Fleischer har tidligere deltaget som repræsentant for Justitsministeriet.

På tidspunktet for nærværende delbetænkningens udgivelse varetages hvervet som sekretær for udvalget af fuldmægtig Johannes Martin Fenger, Justitsministeriet. Fuldmægtig, nu politifuldmægtig, Frank Mathiesen har tidligere varetaget hvervet som sekretær i forbindelse med udarbejdelsen af denne delbetænkning.

Udvalget afgiver herved betænkningen til justitsministeren.

København, den 3. januar 2007

Niels Waage
(formand)

Inger Marie Bernhoft

Barbara Bertelsen

Jakob Beyer

Pernille Ehlers

Helge Holbek

Mette Lauritzen

Jens Otto Lund

Lise-Lotte le Maire

Karin Bøgh Pedersen

Henning Willads Petersen

Kjeld Roum Svendsen

Anni Steentoft

Lykke Sørensen

Johannes Martin Fenger

KAPITEL 2

Sammenfatning af udvalgets forslag

2.1. Måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel

Udvalget skal efter sit kommissorium overveje indførelse af lovbestemmelser, der muliggør anvendelse af måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spiritus- og promillekørsel.

Kapitel 3 indeholder bl.a. en gennemgang af de gældende regler i færdselslovens § 53 om spirituskørsel. Politiets efterforskning i bl.a. sager om spirituskørsel er beskrevet i kapitel 4. Kapitel 5 indeholder en beskrivelse af tidligere overvejelser om brug af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel, beskrivelser af visse fysiologiske og tekniske forhold vedrørende måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft, en beskrivelse af gældende ret i vore nabolande samt udvalgets overvejelser om måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel.

Udvalget anbefaler, at der tilvejebringes et retligt grundlag for at anvende målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft som bevis i sager om spirituskørsel.

Udvalget har ved anbefalingen lagt vægt på, at måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften er et mere skånsomt indgreb over for føreren end måling af alkoholkoncentrationen i blodet, at føreren straks vil blive bekendt med resultatet af målingen, og at tiden fra det strafbare forhold, indtil straffen fastsættes, vil kunne forkortes. Udvalget har endvidere lagt vægt på, at efterforskningen i sager om spirituskørsel vil blive forenklet og politiets kontrol dermed effektiviseret til fordel for færdselssikkerheden. Endelig har udvalget lagt vægt på, at politi og domstole vil få et sikrere grundlag for at træffe afgørelser om midlertidig inddragelse af førerretten og varetægtsfængsling mv.

Hertil kommer, at målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften anvendes som bevismiddel i alle vore nabolande.

Udvalget foreslår, at gerningsindholdet i færdselslovens § 53, stk. 1, ændres således, at spirituskørsel foreligger, såfremt en person fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille, eller alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørs-

len overstiger 0,25 milligram pr. liter luft. En alkoholkoncentration i udåndingsluften under eller efter kørslen på over 0,25 milligram pr. liter luft vil således kunne straffes som spirituskørsel, uanset om en samtidig udtaget blodprøve udviser en alkoholkoncentrationen i blodet på 0,50 promille eller derunder.

Muligheden for at anvende målinger af alkoholkoncentrationen i blodet som bevis i sager om spirituskørsel foreslås opretholdt. Dette kan bl.a. være aktuelt i sager, hvor det ikke er muligt at foretage en udåndingsprøve, eller den pågældende fører nægter at afgive en sådan.

Udvalget foreslår endvidere de bestemmelser i færdselsloven, der tillægger alkoholkoncentrationen i blodet betydning for sanktionsfastsættelsen, suppleret, således at der tillægges alkoholkoncentrationen i udåndingsluften en tilsvarende betydning.

Endelig foreslår udvalget, at der sikres hjemmel til, at politiet – uden at der foreligger et grundlag for mistanke om spirituskørsel – har adgang til at kræve udåndingsprøve på stedet til brug for måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

Der henvises til kapitel 5, afsnit 5.6.

2.2. Kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol

Udvalget skal efter sit kommissorium gennemgå færdselslovgivningens bestemmelser om kørsel under påvirkning af andet end alkohol med henblik på et eventuelt forslag til revision heraf.

Kapitel 3 indeholder en gennemgang af de gældende regler i færdselslovens § 54, stk. 1, for kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol. Endvidere er politiets efterforskning i bl.a. sager om kørsel under påvirkning af andet end alkohol beskrevet i kapitel 4. Endelig indeholder kapitel 6 en beskrivelse af sanktioner og retspraksis i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, en beskrivelse af betydningen af euforiserende stoffer for evnen til at føre motordrevet køretøj, en beskrivelse af gældende ret i vore nabolande samt udvalgets overvejelser om kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol.

2.2.1. Forslag om en såkaldt nulgrænse for visse bevidsthedspåvirkende stoffer

Efter den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, må motordrevet køretøj ikke føres eller forsøges ført af nogen, som på grund af sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller af lignende årsager befinder sig i en sådan tilstand, at han eller hun er ude af stand til at føre køretøjet på betryggende måde (føreevnekræterium).

Udvalget foreslår, at denne bestemmelse suppleres med en såkaldt nulgrænse således, at det bliver strafbart at føre eller forsøge at føre motordrevet køretøj for personer, hvis blod under eller efter kørslen indeholder bevidsthedspåvirkende stoffer, som er klassificeret som farlige for færdsels-sikkerheden.

Udvalget har ved forslaget lagt vægt på, at en række stoffer har en bevidsthedspåvirkende virkning af en sådan art, at indtagelse af stofferne i almindelighed vil medføre betydelig risiko for, at den pågældende bliver ude af stand til at føre motordrevet køretøj på betryggende vis. Der kan i den forbindelse peges på, at undersøgelser viser, at føring af motordrevet køretøj under påvirkning af euforiserende stoffer forøger risikoen for færdselsulykker.

Udvalget har endvidere lagt vægt på, at en nulgrænse for visse bevidsthedspåvirkende stoffer i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj til fordel for færdselssikkerheden vil kunne medføre en effektivisering af retshåndhævelsen af reglerne om kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer.

Hertil kommer, at der i vore nabolande allerede er indført sådanne nulgrænser for bevidsthedspåvirkende stoffer i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj.

Udvalgets forslaget om en nulgrænse indebærer, at justitsministeren ved bekendtgørelse fastsætter regler om, hvilke bevidsthedspåvirkende stoffer der skal klassificeres som farlige for færdselssikkerheden, men det er efter forslaget udgangspunktet, at stoffer, der er forbudt i medfør af lov om euforiserende stoffer, skal omfattes af nulgrænsen.

Udvalget foreslår dog, at nulgrænsen ikke skal gælde for stoffer, som føreren har indtaget i henhold til en lovlig recept.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.6.

2.2.2. Straffen for kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol

Udvalget foreslår, at straffen for overtrædelse af den foreslåede nulgrænse skal svare til straffen for spirituskørsel med en promille på 0,51. Dette betyder, at straffen i førstegangstilfælde bliver en bøde på en halv måneds nettoløn. Forslaget betyder i andengangstilfælde, at der som udgangspunkt skal udmåles en betinget fængselsstraf på 10 dage med vilkår om samfundstjeneste og eventuel behandling for narkotikamisbrug. I senere gentagelsestilfælde vil der skulle udmåles en ubetinget fængselsstraf.

Udvalget foreslår endvidere, at straffen for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, (føreevne-kriteriet) skal svare til straffen for spirituskørsel med en promille på 1,00, hvis der ikke foreligger skærpende omstændigheder. Dette betyder, at straffen i førstegangstilfælde bliver en måneds nettoløn. Forslaget betyder i andengangstilfælde, at der som udgangspunkt skal udmåles en betinget fængselsstraf på 10 dage med vilkår om samfundstjeneste og eventuel behandling for narkotikamisbrug. I senere gentagelsestilfælde vil der skulle udmåles en ubetinget fængselsstraf.

Udvalget foreslår herudover, at straffen for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, (føreevne-kriteriet) skal svare til straffen for spirituskørsel med en promille over 2,00, hvis der foreligger særdeles skærpende omstændigheder. Udvalget finder i den forbindelse, at det vil være nærliggende at antage, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, hvis den pågældende ved klinisk undersøgelse skønnes at have været påvirket i middel grad eller derover. Forslaget betyder, at straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal udmåles som betinget fængselsstraf på 10 dage med vilkår om samfundstjeneste og eventuel behandling for narkotikamisbrug. I senere gentagelsestilfælde vil der skulle udmåles en ubetinget fængselsstraf.

Udvalget foreslår, at overtrædelser af færdselslovens § 53 om spirituskørsel og overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 2, tillægges fuldstændig indbyrdes gentagelsesvirkning i overensstemmelse med de retningslinier, der gælder for gentagelsesvirkning af domme for spirituskørsel.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.1.

2.2.3. Frakendelse af førerretten for kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol

Udvalget foreslår, at der i tilfælde af overtrædelse af den foreslåede nulgrænse skal ske frakendelse svarende til frakendelsessanktionen i sager om spirituskørsel med en promille på 0,51. Dette betyder, at der i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal ske betinget frakendelse af førerretten.

Udvalget foreslår endvidere, at der i tilfælde af overtrædelse af føreevnekriteriet i færdselslovens § 54, stk. 1, skal ske frakendelse svarende til frakendelsessanktionen i sager om spirituskørsel med en promille over 1,20. Dette betyder, at der i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal ske betinget frakendelse af førerretten.

Udvalget foreslår herudover, at der i tilfælde af overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 (føreevne-kriteriet), hvor der foreligger skærpende omstændigheder, skal ske frakendelse svarende til frakendelsessanktionen i sager om spirituskørsel med en promille over 1,20. Udvalget finder i den

forbindelse, at det vil være nærliggende at antage, at der foreligger skærpende omstændigheder, hvis den pågældende ved klinisk undersøgelse skønnes at have været påvirket i let grad eller derover. Forslaget betyder, at der i førstegangstilfælde skal ske ubetinget frakendelse af førerretten i 3 år.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.2.

2.2.4. Konfiskation af motordrevet køretøj i anledning af kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol

Efter den gældende bestemmelse i færdselslovens § 133, stk. 2, skal der ske konfiskation, hvis ejeren af det motordrevne køretøj har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten.

Udvalget foreslår denne bestemmelse udvidet, således at en overtrædelse under skærpende omstændigheder af færdselslovens § 54, stk. 1 (førerevnekriteriet), der har medført ubetinget frakendelse af førerretten, sidestilles med spirituskørsel med en promille over 1,20.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.3.

2.2.5. Politiets efterforskningsbeføjelser

Udvalget foreslår, at færdselslovens § 55, stk. 1, ændres, således at politiet til enhver vil kunne kræve, at føreren af et køretøj eller en rytter – udover som efter de gældende regler udåndingsprøve – afgiver spyt- eller svedprøve eller lader sine øjne besigtige. Dette indebærer, at der gives politiet øget mulighed for at anvende såkaldte hurtigtests med henblik på at øge mulighederne for at opdage kørsel under påvirkning af stoffer, og at der tilvejebringes en hjemmel til, at politiet foretager øjenundersøgelser med henblik på at konstatere mistanke om påvirkning af euforiserende stoffer i forbindelse med kørsel.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.8.

2.3. Domsmands deltagelse i færdselssager

Udvalget har endvidere overvejet domsmænds deltagelse i færdselssager. Da dette spørgsmål ikke udtrykkeligt er omfattet af udvalgets kommissorium, har udvalget afstået fra at komme med et lovudkast, men udvalgets overvejelser er gengivet i kapitel 7.

KAPITEL 3

Færdselslovens regler om spirituskørsel og kørsel under påvirkning af andet end alkohol

Færdselslovens § 53 om spirituskørsel indeholder forbud mod at føre eller forsøge at føre motordrevet køretøj, hvis føreren har indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger en bestemt grænse, eller den pågældende efter indtagelse af spiritus ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Efter færdselslovens § 54, stk. 1, må et motordrevet køretøj ikke føres eller forsøges ført af nogen, der på grund af sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller af lignende årsager befinder sig i en sådan tilstand, at den pågældende er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.

3.1. Spirituskørsel

Færdselslovens beskrivelse af, hvad der skal forstås ved spirituskørsel fremgår af § 53, som har følgende ordlyd:

”§ 53. For spirituskørsel straffes den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille.

Stk. 2. For spirituskørsel straffes endvidere den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.”

3.1.1. Blodpromillekriteriet

Som det fremgår af færdselslovens § 53, stk. 1, foreligger der spirituskørsel, hvis en person har ført et motordrevet køretøj med en alkoholpromille i blodet, der overstiger en bestemt størrelse. Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger spirituskørsel efter § 53, stk. 1, afgøres således efter et promillekriterium, idet der foreligger spirituskørsel, blot størrelsen af alkoholkoncentrationen i førerens blod under eller efter kørslen overstiger en nærmere fastsat størrelse og uafhængigt af, om det kan godtgøres, at den pågældende faktisk var påvirket af alkohol (spiritus) under eller efter kørslen.

Promillekriteriet i forbindelse med spiritus- og promillekørsel blev indført i dansk færdselsret med færdselsloven af 1976 (lov nr. 287 af 10. juni 1976) efter forslag herom i Retsudvalgets betænkning om det pågældende lovforslag, jf. Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1804 ff. Lovfors-

laget byggede på Færdselssikkerhedskommissionens betænkning nr. 515/1969 om spirituspåvirkede motorførere og Straffelovrådets betænkning nr. 588/1970 med samme titel. Den nedre grænse for det strafbare område blev fastsat til 0,8 promille.

Denne grænse blev nedsat til 0,5 promille ved lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven (Promillekørsel mv.), som trådte i kraft den 1. marts 1998.

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv.) blev færdselslovens § 53 ændret, således at der ikke længere skelnes mellem spirituskørsel og promillekørsel. Efter lovændringen anvendes i færdselsloven alene terminologien ”spirituskørsel”. Der henvises nærmere til betænkning nr. 1448/2004, side 25 ff.

I forarbejderne til færdselsloven af 1976 og til lov nr. 258 af 27. maj 1981 om ændring af færdselsloven synes det forudsat, at der kun kan dømmes efter promillekriteriet, hvis der foreligger en brugbar blodprøve.

I nyere teori og praksis er det imidlertid antaget, at bestemmelsen også kan anvendes, selv om der ikke foreligger en brugbar blodprøve, hvis promillens størrelse kan bevises ad anden vej, jf. f.eks. Waage, Spirituskørsel, 4. udgave (2005), side 84 ff, og Vagn Greve, Færdselsstrafferet, 3. udgave (2001), side 83. Som et eksempel på, at måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften har ligget til grund for en domfældelse for spirituskørsel, kan henvises til følgende dom:

UfR 1998.1223 (V):

”T var tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1 – spirituskørsel – og der blev foretaget alkometertest, der viste en alkoholpromille på 2,20. Efterfølgende blev der udtaget blodprøve, men glasset med blodprøven forsvandt umiddelbart efter udtagelsen. T blev ved byretten dømt, men ankede dommen til frifindelse. (...) Ved landsrettens dom blev det antaget, at T selv havde fjernet glasset med blodprøven. Under disse omstændigheder kunne en alkometertest indgå som bevis ved vurderingen af, i hvilket omfang T var spirituspåvirket under kørslen. Det blev lagt til grund, at T ikke havde pustet forskriftsmæssigt ud under testen, men kun havde foretaget et let pust. Efter det oplyste om T's kørsel sammenholdt med oplysningerne om sikkerheden ved de resultater, en alkometertest viser, fandtes det ubetænkeligt at lægge til grund, at T havde kørt med en promille på over 1,50, mens der ikke var tilstrækkeligt sikkert grundlag for at anse det for bevist, at promillen havde været over 2,00.”

3.1.2. Føreevnekriteriet

Før færdselsloven af 1976 forelå der spirituskørsel, hvis føreren havde nydt spiritus i et sådant omfang, at den pågældende var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Dette føreevnekraterium blev ikke helt forladt ved færdselsloven af 1976.

Det er således efter den gældende bestemmelse i færdselslovens § 53, stk. 2, strafbart at føre motordrevet køretøj efter indtagelse af spiritus i et sådant omfang, at den pågældende – uafhængigt af alkoholpromillens størrelse – ikke kan føre køretøjet på betryggende måde. Der henvises herom nærmere til betænkning nr. 1448/2004, side 27 ff og 36 ff.

3.1.3. Andre bestemmelser i færdselsloven, der bygger på et blodpromillekriterium

Foruden færdselslovens § 53, stk. 1, findes der i færdselsloven en række bestemmelser, som bygger på et blodpromillekriterium.

Efter færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 1, kan straffen for spirituskørsel stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen har oversteget 2,00 promille.

Efter færdselslovens § 117 b, stk. 1, udmåles bøder idømt efter § 117, stk. 1, under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet og alkoholpromillen i blodet under eller efter kørslen.

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, skal føreren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, ubetinget fratages retten til at føre et sådant køretøj, hvis føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1,20 promille.

Det følger af færdselslovens § 133 a, stk. 2, at konfiskation af det motordrevne køretøj, som er anvendt ved overtrædelsen, skal ske, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på over 1,20, der medfører ubetinget fratagelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der har medført ubetinget fratagelse af førerretten.

3.2. Kørsel under påvirkning af andet end alkohol

Bestemmelsen om kørsel under påvirkning af bl.a. sygdom, træthed og stoffer findes i færdselslovens § 54, stk. 1, som har følgende ordlyd:

“Et motordrevet køretøj må ikke føres eller forsøges ført af nogen, som på grund af sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller af lignende årsager befinder sig i en sådan tilstand, at han er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.”

Bestemmelsen i færdselslovens § 54, stk. 1, fik sin nuværende affattelse ved vedtagelsen af lov nr. 287 af 10. juni 1976. Bestemmelsen var en næsten uændret videreførelse af § 15 i færdselsloven af 1955. Der var dog tale om en skærpelse af føreevnekriteriet, idet kravet tidligere alene var, at den pågældende kunne føre køretøj på betryggende måde. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen, at påvirkning af de såkaldte hallucinogener, f.eks. LSD og meksalin, der ikke er opstemmende eller bedøvende midler, omfattes af udtrykket ”af lignende årsager”. Der henvises til Folketingstidende 1974-75, 2. samling, tillæg A, sp. 1959 ff.

Forbuddet mod at føre køretøj i svækkelses- eller træthedstilstand stammer oprindeligt fra 1932. Ved lov nr. 130 af 14. april 1932 blev der i motorkøretøjslovens § 24, stk. 2, indsat en bestemmelse, hvorefter et motorkøretøj ikke måtte føres eller forsøges ført af nogen, der på grund af overanstrengelse, mangel på søvn, forudgående nydelse af spiritus eller af hidsende eller bedøvende midler eller af lignende årsager befinder sig i en sådan trætheds- eller sløvhedstilstand, at han var ude af stand til at føre motorkøretøj på betryggende vis. Bestemmelsen var begrundet i, at man havde skønnet, at der burde indsættes en almindelig bestemmelse om kørsel i træt tilstand. Baggrunden herfor var, at der efter de gældende lovbestemmelser ikke i alle tilfælde ville kunne domfældes i sager om færdselsulykkestilfælde, som havde årsag i en førers træthed, idet ansvar efter den gældende lovgivning forudsatte, at føreren havde udvist uforsigtig kørsel eller manglende agtpågivenhed. Der henvises til Rigsdagstidende 1931-32, tillæg A, sp. 3697 ff.

Bestemmelsen i § 24, stk. 2, i lov om motorkøretøjer blev videreført og udvidet med § 15 i færdselsloven af 1955. Af forarbejderne til færdselsloven af 1955 fremgår det, at tanken var at udvide bestemmelsen således, at enhver form for svækkelse, hvad enten den var selvforskyldt eller ikke, der bevirkede, at en person blev ude af stand til at føre køretøj af den pågældende art på betryggende måde, var omfattet af bestemmelsen. Det fremgår endvidere, at bestemmelsen skulle gælde såvel akutte som mere varige tilstande og således kunne bringes til anvendelse over for såkaldt eufomane. Der henvises til betænkning nr. 91/1954 om revision af færdselsloven og lov om motorkøretøjer, side 47.

3.2.1. Føreevnekriteriet

Bestemmelsen i færdselslovens § 54, stk. 1, er som færdselslovens § 53, stk. 2, men i modsætning til færdselslovens § 53, stk. 1, baseret på et føreevnekriterium. Dette indebærer, at kørsel i syg, svækket, overanstrengt eller træt tilstand eller under påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler ikke i sig selv er forbudt. Forbuddet mod at føre eller forsøge at føre motordrevet køretøj gælder således kun, hvis den pågældende af de årsager, der er opregnet i bestemmelsen, befinder sig i en sådan tilstand, at han eller hun er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, jf. f.eks. følgende dom:

UfR 2001.2591 (Ø):

"T havde ført motordrevet køretøj efter at have indtaget medicin, der var klassificeret som trafikfarlig. Ved lægeundersøgelsen efter kørslen blev T beskrevet som medicinpåvirket i let grad, og Retslægerådet bedømte T til at have befundet sig i en tilstand, som kunne sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad. T blev frifundet for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og for påstanden om betinget frakendelse af førerretten, idet det fandtes betænkeligt at anse det for bevist, at T ved kørslen på grund af medicinindtagelsen havde befundet sig i en sådan tilstand, at han havde været ude af stand til at føre motordrevet køretøj på fuld betryggende måde. Der blev her ved bl.a. lagt vægt på, at T's kørsel havde været upåfaldende, og at den ordinerende læge havde fundet det fuldt forsvarligt, at T førte motorkøretøj efter indtagelse af den ordinerede medicin."

Det følger på den anden side af bestemmelsens ordlyd, at der kan ske overtrædelse af § 54, selv om førerens svækkede tilstand ikke har givet sig udslag i nogen konkret kørselsfejl.

Årsagen til den tilstand, som medfører, at føreren er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, skal være sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller en lignende årsag. Som det fremgår af afsnit 3.2 ovenfor, omfatter bestemmelsen enhver form for svækkelse, ligesom enhver form for narkotikapåvirkning er omfattet. Det er som udgangspunkt uden betydning, om tilstanden er selvforskyldt eller ej, men dette kan dog have betydning i forhold til tilregnelsen, jf. afsnit 3.2.2 nedenfor. Sygdoms- eller alderdomsbetingede tilstande er derfor også omfattet, jf. Henrik Waaben m.fl., Færdselsloven med kommentarer (1992), side 386.

Overtrædelse af § 54, stk. 1, fuldbyrdes ved, at en person fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj i ovennævnte tilstand. Der kan være tale om føreren i almindelig forstand eller passagerer, der griber ind i kørslen. Fuldbyrdelsen finder allerede sted ved forsøget på at føre motorkøretøjet, og der er således tale om et fremrykket fuldbyrdelsesmoment. Området for forsøg er dog mere snævert end straffelovens § 21, idet ikke enhver forberedende handling er tilstrækkelig til at ifalde strafansvar, men kun handlinger der går umiddelbart forud for selve iværksættelsehandlingen. Efter retspraksis er det afgørende kriterium formentlig, om den tiltalte har haft fysisk kontakt med køretøjet. Der henvises til beskrivelsen af den tilsvarende problematik vedrørende spirituskørsel af Niels Waage, Spirituskørsel, 4. udgave (2005), side 91.

3.2.2. Subjektive strafbarhedsbetingelser

Det er en betingelse for domfældelse efter færdselslovens § 54, stk. 1, at der foreligger den fornødne tilregnelser. Kravene hertil svarer til tilregnelserkravene ved spirituskørsel efter færdselslovens § 53, dvs., at overtrædelsen af bestemmelsen skal kunne tilregnes den pågældende som forsætlig eller uagtsom, jf. straffelovens § 19.

Strafansvaret efter færdselslovens § 54, stk. 1, er betinget af, at der foreligger tilregnelser med hensyn til kørslen, til tilstanden og til påvirkningsgraden. Dette indebærer, at føreren skal have indset eller burde have indset, at den pågældende, da han eller hun førte motorkøretøjet, var ramt af sygdom, svækkelse, overanstrengelse, mangel på søvn, påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler eller lignende, og at tilstanden havde den virkning, at den pågældende var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, jf. Henrik Waaben m.fl., Færdselsloven med kommentarer (1992), side 286, og følgende domme:

UfR 2004.2217 (Ø):

"Den 31-årige T, der var i metadonbehandling, havde i to tilfælde ført motordrevet køretøj efter at have indtaget blandt andet metadon. Retslægerådet bedømte T til at have befundet sig i en tilstand, som kunne sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad. Anført, at T's kørsler havde været upåfaldende og ikke havde frembudt egentlige kørselsfejl, samt at T havde fået udstedt kørekort, selv om T havde oplyst om sin metadonbehandling. Det måtte yderligere lægges til grund, at den dosis metadon, som T var ordineret, efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer ikke var til hinder for udstedelse af kørekort, samt at Retslægerådet ikke havde haft bemærkninger hertil. Endelig kunne det ikke afvises, at T's læge havde oplyst T om, at han uanset den ordinerede medicin måtte køre bil. Under disse omstændigheder fandtes det betænkeligt at fastslå, at T burde have indset, at han ikke ville kunne føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. Som følge heraf blev T frifundet for tiltalen for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og for påstanden om fratagelse af førerretten."

Retten i Århus' dom af 25. september 1997:

"T tog ved en fejltagelse ved højlys dag tre sovepiller i stedet for tre hovedpine-tabletter, hvorefter han kørte bil og blev involveret i et uheld. T blev frifundet for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, uagtet at han havde befundet sig i en tilstand, der kunne sidestilles med spirituspåvirkethed i let til middel grad. Retten, der lagde T's forklaring om, at han ved en fejltagelse tog sovepiller i stedet for hovedpinepiller, fandt ikke, at T havde udvist en sådan uagtsomhed, at straf burde pålægges." Dommen er trykt i Meddelelser fra Landsforeningen af Beskikkede Advokater 1994-2004, side 299.

KAPITEL 4

Efterforskning i sager om spirituskørsel og kørsel under påvirkning af andet end alkohol

4.1. Politiets særlige beføjelser i færdselsstraffesager

I færdselslovens § 77 er fastsat nærmere beføjelser for politiet i forbindelse med færdselssager. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

*"§ 77. Politiet kan standse et køretøj og lade det undersøge for fejl og mangler samt kontrollere, at føreren opfylder betingelserne for lovligt at kunne føre køretøjet. Opfylder køretøjet ikke bestemmelserne i loven eller de bestemmelser, der er udfærdiget i medfør af loven, kan det indkaldes til senere kontrol. Såfremt køretøjet er til fare for færdselssikkerheden, kan dets nummerplader indtages.
Stk. 2. ..."*

Som det fremgår af bestemmelsen, kan politiet standse et køretøj bl.a. med henblik på at kontrollere, om føreren opfylder betingelserne for lovligt at føre køretøjet. Politiet vil således kunne kontrollere, om føreren af køretøjet er påvirket af spiritus eller andre rusmidler, narkotika eller medicin eller i øvrigt befinder sig i en tilstand, der indebærer, at han eller hun ikke kan føre køretøjet på forsvarlig måde. Kontrol efter § 77, stk. 1, kan efter bestemmelsens ordlyd foretages, uanset om der foreligger en konkret mistanke.

Bestemmelsen giver politiet mulighed for at foretage systematisk kontrol af førere af køretøjer, dvs. kontrol af førere af alle køretøjer, der passerer et kontrolsted. Politiet kan også kontrollere en enkelt fører af et køretøj. Bestemmelsen i færdselslovens § 77, stk. 1, giver ikke politiet adgang til at foretage legemsindgreb mod føreren af køretøjet.

I færdselslovens § 55 er imidlertid fastsat særlige beføjelser for politiet til at kontrollere, om en fører er spirituspåvirket eller påvirket af andet end alkohol. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

*"§ 55. Politiet kan til enhver tid kræve, at føreren af et køretøj eller en rytter foretager udåndingsprøve.
Stk. 2. Politiet kan fremstille en person til udtagelse af blod- og urinprøve, hvis der er grund til at antage at han har overtrådt § 53 eller § 54, stk. 1 eller 2, eller han nægter eller ikke er i stand til at medvirke til en udåndingsprøve. Angår mistanken andre forhold end spirituspåvirkning, kan politiet tillige fremstille den pågældende til undersøgelse af en læge. Det samme gælder ved mistanke om spirituspåvirkning, når særlige omstændigheder taler derfor.
Stk. 3. Justitsministeren fastsætter bestemmelser om de i stk. 1 og 2 nævnte prøver og undersøgelser."*

Som det fremgår af bestemmelsen i stk. 1, kan politiet til enhver tid kræve, at føreren af et køretøj foretager en *udåndingsprøve*. Denne bestemmelse blev indført med færdselslovens af 1976 efter forslag herom i Retsudvalgets betænkning om det pågældende lovforslag, jf. Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1846 og 1874. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at baggrunden for bestemmelsen var, at det var et vigtigt led i de foreslåede regler om en fast promillegrænse, at der skete en forøgelse af opdagelsesrisikoen. Det blev derfor foreslået at give politiet en almindelig adgang til at kræve, at føreren af et køretøj eller en rytter foretager udåndingsprøve.

Udåndingsprøven anvendes som udgangspunkt ikke som et egentligt bevismiddel, jf. dog den helt særlige situation i dommen i UfR 1998.1223 (V), som er refereret i kapitel 3, afsnit 3.1.1. Derimod anvendes udåndingsprøven som grundlag for en vurdering af, om en person skal fremstilles til udtagelse af blodprøve, ligesom udåndingsprøven kan anvendes som grundlag for en eventuel varetægtsfængsling, jf. afsnit 4.8 nedenfor.

Hvis der er grund til at antage, at føreren har overtrådt § 53 eller § 54, stk. 1 eller 2, kan politiet efter § 55, stk. 2, kræve, at den pågældende afgiver en blodprøve eller urinprøve. Nægter føreren at foretage en udåndingsprøve, jf. § 55, stk. 1, kan politiet ligeledes kræve, at den pågældende afgiver en blodprøve eller urinprøve.

Politiet kan endvidere fremstille en fører til klinisk lægeundersøgelse, hvis der foreligger mistanke om, at føreren er påvirket af andet end alkohol. Klinisk lægeundersøgelse kan tillige kræves, hvis der er mistanke om spirituskørsel, og der foreligger særlige omstændigheder, jf. afsnit 4.5.1 nedenfor.

I praksis tages blodprøve i stort set alle sager, hvor politiet antager, at en fører har overtrådt færdselslovens § 53. Urinprøve og klinisk lægeundersøgelse foretages derimod kun undtagelsesvis i sådanne sager.

Politiet kan kræve de ovenfor nævnte prøver aflagt uden forudgående retskendelse, jf. Henrik Waaben m.fl., *Færdselsloven med kommentarer* (1992), side 399. Det er ikke en betingelse, at føreren er sigtet. Føreren kan i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1, efterfølgende indbringe spørgsmål om lovligheden af politiets efterforskningskridt for retten.

Færdselslovens § 55 går forud for de generelle regler om legemsindgreb i retsplejelovens kapitel 72, jf. herved Henrik Waaben m.fl., *Færdselsloven med kommentarer* (1992), side 398. Udåndingsprøver, urinprøver og kliniske lægeundersøgelser som sådanne er i øvrigt ikke omfattet af retsplejelovens bestemmelser om legemsindgreb. Dette fremgår af betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning, som lå til grund for lov nr. 332 af 24. maj 1989 om ændring

af retsplejeloven (Legemsindgreb). Det fremgår af betænkningens side 39, at det var Strafferetsplejeudvalgets opfattelse, at der udover i særlige situationer som f.eks. i sager om spirituskørsel, hvor der er behov for at pålægge pligt til at deltage i disse prøver, og hvor den bør hjemles specielt, ikke som led i politiets almindelige efterforskning bør være adgang til at pålægge pligt til at afgive urin eller foretage udåndingsprøve. Strafferetsplejeudvalget bemærkede i den forbindelse, at sådanne prøver normalt – ligesom klinisk lægeundersøgelse – forudsætter en vis medvirken fra den undersøgte.

4.2. Udåndingsprøver

Som det fremgår af afsnit 4.1 ovenfor, var det efter forarbejderne til færdselslovens § 55 hensigten, at muligheden for at kræve en udåndingsprøve skulle forøge opdagelsesrisikoen for personer, som har gjort sig skyldige i spiritus- eller promillekørsel.

Nærmere regler om udåndingsprøver er i medfør af færdselslovens § 55, stk. 3, fastsat i bekendtgørelse nr. 349 af 24. juni 1976 om udåndingsprøver efter færdselsloven. I cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997 om spirituspåvirkethed mv. i straffesager er fastsat nærmere retningslinier for politiets efterforskning i bl.a. sager om spirituskørsel.

Af cirkulærets pkt. 2.1.1.3 fremgår, at politiet ikke bør forlange en udåndingsprøve foretaget i tilfælde, hvor det ved umiddelbar iagttagelse må antages, at føreren er påvirket i en sådan grad, at det er åbenbart, at blodprøve skal udtages. Endvidere bør udåndingsprøve ikke foretages, hvis føreren ikke ønsker eller ikke er i stand til at medvirke til en udåndingsprøve, f.eks. på grund af tilskadekomst eller sygdom. I disse tilfælde vil politiet i stedet fremstille den pågældende til udtagning af blodprøve.

Færdselslovens § 55, stk. 1, indeholder ikke hjemmel til, at politiet gennemtvinger en udåndingsprøve ved fysisk tvang, og det er ikke strafbart at nægte at medvirke til en udåndingsprøve, jf. herved Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1874. I stedet vil personer, der nægter at medvirke til en udåndingsprøve, blive fremstillet til udtagning af en blodprøve, jf. § 55, stk. 2.

Efter pkt. 3.1 i cirkulæret må udåndingsprøver tidligst foretages 15 minutter efter, at føreren sidst har indtaget spiritus. Herved sikres det, at resultatet af udåndingsprøven ikke i væsentlig grad påvirkes af rester af alkohol i mundhulen.

Udåndingsprøven foretages på det sted eller i umiddelbar nærhed af det sted, hvor politiets kontrol sker, eller hvor den pågældende antræffes, jf. bekendtgørelsens § 2 og cirkulærets pkt. 3.1.2. Efter cirkulærets pkt. 3.1.3 kan udåndingsprøve kræves, selv om prøven ikke gennemføres ved

kørs lens afslutning eller umiddelbart efter, f.eks. i tilfælde hvor den pågældende efter en anmeldelse antræffes af politiet på sin bopæl.

Efter cirkulærets pkt. 3.1.3 er det kun føreren af et køretøj, som har pligt til at underkaste sig en udåndingsprøve. Foretages prøven således ikke direkte i forbindelse med kørslen, og nægter den pågældende at have ført køretøjet, kan der ikke kræves en udåndingsprøve, medmindre vedkommendes benægtelse umiddelbart kan forkastes. Udåndingsprøve kan heller ikke foretages, såfremt det i øvrigt er tvivlsomt, om den pågældende i det konkrete tilfælde har ført et køretøj. I disse tilfælde, hvor der er tvivl om, hvem der har været fører af køretøjet, kan politiet i stedet kræve, at de personer, som er mistænkt for at have været fører af køretøjet, aflægger en blodprøve.

Det fremgår endvidere af bekendtgørelsens § 2 og cirkulærets pkt. 3.1.5, at udåndingsprøven – såfremt det er muligt – skal foretages på en sådan måde, at den, som foretager prøven, ikke udsættes for almindelig opmærksomhed.

Herudover fremgår det af bekendtgørelsens § 3 og cirkulærets pkt. 3.1.6, at politiet kan tilbageholde føreren i det tidsrum, som er nødvendigt for gennemføre udåndingsprøven, og at det kan kræves, at den pågældende foretager yderligere en prøve. Dette kan være nødvendigt, hvis den første prøve ikke er foretaget på korrekt måde, eller der foreligger andre forhold, der gør en ny prøve nødvendig.

4.2.1. Alkometre

Politiet foretager udåndingsprøver ved hjælp af et alkometer. Tidligere anvendte politiet tillige ballonprøver, men i dag anvendes alene alkometre, idet disse mere præcist kan måle alkoholkoncentrationen i udåndingsluften end ballonprøver.

Politiet anvender i dag fire typer af alkometre, nemlig Lions SM-3, Lion Alcolmeter S-D 2, Alkometer S-300 og Lion Alcolmeter 500, der alle fungerer ved, at en elektronisk brændselscelle måler mængden af alkohol i udåndingsluften.

Det nyeste af de apparater, som politiet anvender, er Lions Alcolmeter 500. Apparatet kan måle alkohol i udåndingsluften op til en koncentration, der svarer til 2 promille alkohol i blodet. Målenøjagtigheden er ca. +/- 5 pct. Apparatet er indstillet til automatisk at tage en prøve fra den dybtliggende alveolarluft, idet en prøve forudsætter en vis mængde luft, og at luften pustes ind med et vist minimumstryk.

4.3. Blodprøver

Som nævnt kan politiet efter færdselslovens § 55, stk. 2, fremstille en person til udtagelse af blodprøve, hvis der er grund til at antage, at den pågældende har overtrådt færdselslovens § 53 eller § 54, stk. 1 og 2, eller vedkommende nægter eller ikke er i stand til at medvirke til en udåndingsprøve.

Politiet kan således ikke – som tilfældet er med udåndingsprøver – til enhver tid kræve, at føreren af et køretøj aflægger en blodprøve, idet politiet som udgangspunkt skal vurdere, at der er grund til at antage, at den pågældende har overtrådt § 53 eller § 54, stk. 1 og 2. Der stilles således krav om en mistanke af en vis styrke f.eks. på baggrund af resultatet af en udåndingsprøve eller på grund af den pågældendes adfærd.

4.3.1. Påvirkning af spiritus

Efter pkt. 2.1.2.1 i ovennævnte cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997 om spirituspåvirkethed mv. i straffesager kan politiet fremstille en fører af et køretøj til udtagning af blodprøve i tilfælde, hvor det ved umiddelbar iagttagelse må antages, at føreren af et køretøj er påvirket af spiritus. Endvidere vil politiet kunne forlange, at føreren af et køretøj aflægger en blodprøve, hvis der på baggrund af en udåndingsprøve er grundlag for at antage, at føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel.

Politiet vil endvidere kunne fremstille en person til udtagning af blodprøve, hvis føreren nægter eller ikke er i stand til at medvirke til en udåndingsprøve i situationer, hvor betingelserne for at kræve udåndingsprøve i øvrigt er opfyldt. Nægter føreren at følge de fastsatte retningslinier for foretagelse af udåndingsprøver, vil føreren ligeledes kunne fremstilles til udtagning af en blodprøve.

Politiet vil herudover kunne fremstille en fører af et køretøj til udtagning af blodprøve, hvis der i øvrigt er grund til at antage, at den pågældende er eller under kørslen har været påvirket af spiritus i en sådan grad, at den pågældende har gjort sig skyldig i spirituskørsel. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis der i det konkrete tilfælde forelå kørselsfejl eller andre indicier for, at føreren ikke var i stand til at føre køretøjet på betryggende måde, og at dette umiddelbart må formodes at skyldes spiritusindtagelse. Blodprøve vil i sådanne tilfælde kunne udtages, uanset at en udåndingsprøve ikke i sig selv har givet grundlag for mistanke om spirituskørsel.

Ligeledes vil politiet ifølge cirkulæret kunne fremstille en fører af et køretøj til udtagning af blodprøve, hvis den pågældendes adfærd under udåndingsprøven giver mistanke om, at prøvens ud-

fald kan være misvisende. Det samme gælder i de tilfælde, hvor kørselstidspunktet ligger nogen tid forud for udåndingsprøven.

Nægter føreren at medvirke til udtagelse af en blodprøve, kan politiet med magt gennemtvinge udtagelsen, jf. UfR 1937.54 (H). Blodprøven indsendes til Københavns Universitet, Retsmedicinsk Institut, med henblik på bestemmelse af alkoholpromillen i blodet. Den fremgangsmåde, der ved Retsmedicinsk Institut anvendes ved analyse af blodprøver, er senest beskrevet i Niels Waage, Spirituskørsel, 4. udgave (2005), side 38 ff.

4.3.2. Påvirkning af stoffer

Af cirkulærets pkt. 3.3.7 fremgår, at såfremt blodprøven viser, at alkoholpromillen under eller efter kørslen har oversteget 0,80 promille (den tidligere nedre promillegrænse), foretages der normalt ikke yderligere retskemiske undersøgelser med henblik på at vurdere, om føreren tillige har været påvirket af euforiserende stoffer eller medicin. Det skyldes, at domfældelse for samtidige overtrædelser af færdselslovens § 53 og § 54, stk. 1, kun i ganske særlige tilfælde vil medføre en skærpelse af straffen eller frakendelsestiden i forhold til domfældelse for overtrædelse af § 53 alene.

I tilfælde, hvor blodprøven viser, at føreren under eller efter kørslen har haft en blodalkoholpromille på 0,80 eller derunder, og hvor føreren ved den kliniske undersøgelse er fundet påvirket, vil der derimod normalt blive begæret undersøgelse af de indsendte blod- og urinprøver med henblik på vurderingen af, om føreren har været påvirket af euforiserende stoffer eller medicin under eller efter kørslen.

4.4. Urinprøver

Efter færdselslovens § 55, stk. 2, kan politiet kræve, at en person aflægger en urinprøve under samme betingelser som udtagelse af blodprøve, jf. afsnit 4.3 ovenfor. Urinprøver kræves i praksis overordentlig sjældent i forbindelse med sager om spirituskørsel, hvorimod de i praksis typisk kræves aflagt, hvis der er mistanke om, at føreren er påvirket af andet end alkohol, f.eks. narkotika eller medicin.

Urinprøver kan dog anvendes i særlige tilfælde i sager om spirituskørsel. I UfR 1994.339 (Ø) kunne blodprøve af fysiske grunde ikke udtages på tiltalte. En analyse af en urinprøve udviste en mindsteværdi på 2,90 promille alkohol. Ifølge ordlyden af færdselslovens § 53, stk. 1, fandtes det ikke udelukket at føre beviset for størrelsen af alkoholkoncentrationen i blodet på anden måde end ved analyse af en blodprøve. Tiltalte fandtes skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1,

idet det blev lagt til grund, at alkoholkoncentrationen under eller efter kørslen havde oversteg 2,50 promille.

4.5. Kliniske lægeundersøgelser

4.5.1. Betingelserne for foretagelse af klinisk lægeundersøgelse

Foruden blodprøve og eventuelt urinprøve kan der efter færdselslovens § 55, stk. 2, 2. og 3. pkt., foretages en klinisk lægeundersøgelse af førere af køretøjer.

Inden indførelsen af promillekriteriet med færdselsloven fra 1976 blev kliniske lægeundersøgelser anvendt i langt hovedparten af sager om spirituskørsel. Efter indførelsen af promillekriteriet anvendes kliniske lægeundersøgelser imidlertid sjældent i sager om spirituskørsel, idet fastlæggelsen af alkoholpromillen under eller efter kørslen, der typisk alene sker ved en blodprøve, normalt er tilstrækkelig til at fastslå, om der foreligger spirituskørsel eller ej. En begrænsning af anvendelse af kliniske lægeundersøgelser i sager om spiritus- og promillekørsel var i øvrigt forudsat i forarbejderne til færdselsloven af 1976, jf. Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1869.

Klinisk lægeundersøgelse kan i henhold til færdselslovens § 55, stk. 2, 2. pkt., foretages i tilfælde, hvor der er mistanke om, at føreren har været påvirket af andet en alkohol, f.eks. af euforiserende stoffer eller medicin.

Efter færdselslovens § 55, stk. 2, 3. pkt., kan klinisk lægeundersøgelse endvidere foretages ved mistanke om spirituspåvirkning, når særlige omstændigheder taler derfor. Efter forarbejderne til bestemmelsen tager sidstnævnte navnlig sigte på tilfælde, hvor der er sket alvorlig personskade, jf. Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1874.

I tilfælde, hvor der foreligger en udåndingsprøve, må lægen, der skal foretage den kliniske lægeundersøgelse, ikke gøres bekendt med resultatet af udåndingsprøven, jf. pkt. 3.1.7 og 3.3.2 i cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997 om spirituspåvirkethed mv. i straffesager.

Formålet med den kliniske lægeundersøgelse er at påvise, om en førers adfærd afviger fra det normale, og i givet fald om afvigelsen skyldes alkohol eller andet end alkohol, f.eks. sygdom, træthed, påvirkning af medicin eller euforiserende stoffer mv. Ved undersøgelsen søges den eventuelle påvirkningsgrad endvidere oplyst. Undersøgelsen skal i alle tilfælde foretages af en læge.

4.5.2. Foretagelse af klinisk lægeundersøgelse

Den kliniske lægeundersøgelse består af flere dele, herunder vurderinger af fysiologiske, motoriske og psykiske funktioner. Lægen iagttager førerens gang og evne til at stå, og førerens evne til at føre sine fingerspidser sammen fra lang afstand. Disse øvelser foretages til brug for vurderingen af personens koordinations- og balanceevne.

Endvidere vurderes koncentrationsevnen ved at lade personen tælle tilbage og eventuelt ved, at personen skal gentage vanskelige ord.

Lægen undersøger også en særlig øjenreaktion kaldet "nystagmus ved sideblik". Hvis øjnene flakker, når blikket fastholdes ved kik til siden, kan det være indikation for påvirkning.

Der foretages herudover en skriftprøve, idet en persons skrift i mange tilfælde ændres væsentligt, når personen er påvirket af alkohol. Skriftprøven sammenlignes efterfølgende med en kontrolprøve, der foretages på et senere tidspunkt.

I tilfælde, hvor der er mistanke om, at føreren har hjernerystelse, kranietraumer eller er i chok mv. vil kliniske lægeundersøgelse ikke blive foretaget, jf. Jørn Simonsen, Retsmedicin og medicinallovgivning, 9. udgave (1999), side 229.

4.5.3. Påvirkningsgraderne

Lægen foretager herefter en vurdering af påvirkningsgraden på baggrund af disse undersøgelser. I den samlede vurdering indgår dog også helhedsindtrykket af den almindelige samtale og iagttagelser af, hvorledes personen fremstår, dvs. personens ansigtsfarve, påklædning mv.

Lægens konklusion kan være, at føreren ikke er påvirket, at føreren er påvirket i let, middel, svær grad, eller at føreren er beruset.

Kriterierne for fastlæggelse af graderne af spirituspåvirkethed er følgende, jf. Jørn Simonsen, Retsmedicin og medicinallovgivning, 9. udgave (1999), side 229:

"Spirituspåvirkethed i *let grad* foreligger, når der er tydelige, men ikke stærkere svigten af de psykiske funktioner, uden at der foreligger sikre motoriske forstyrrelser.

Ved påvirkethed i *middel grad* dominerer i nogle tilfælde de motoriske, i andre de psykiske symptomer.

Svær påvirkethed foreligger, når der både er fremtrædende såvel psykiske som motoriske forstyrrelser.

Beruselse foreligger, når der er så udtalte psykiske og motoriske forstyrrelser, at personen har vanskeligt ved at klare sig selv."

4.6. Forelæggelse for Retslægerådet

Efter cirkulærets pkt. 4 skal sager om spirituskørsel som udgangspunkt ikke forelægges for Retslægerådet. I tilfælde, hvor Retslægerådets vurdering må antages at være af væsentlig betydning for sagens afgørelse, kan sagen dog forelægges rådet. Forelæggelse bør i reglen ske, når føreren angiver at have indtaget spiritus efter kørslen, og dette kan give anledning til tvivl om afgørelsen.

Forelæggelse bør endvidere i reglen ske, når der foreligger oplysning om, at føreren lider af en sygdom eller har pådraget sig læsioner eller har indtaget euforiserende stoffer eller medikamenter eller indåndet dampe mv., og disse forhold kan være af betydning for bedømmelsen af tilstanden.

Forelæggelse for Retslægerådet er f.eks. sket i UfR 1983.484 (Ø) (spørgsmål om tiltaltes kontakt med Gori 44, ECT 127 og acetone (samt dampe heraf) havde haft indflydelse på alkoholkoncentrationen i hans blod eller haft indflydelse på blodalkoholanalyserne).

Sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 54 forelægges efter cirkulærets pkt. 4.4 kun for Retslægerådet, hvis det må formodes, at tilstanden skyldes påvirkning af narkotika, opstemmende eller sløvende medikamenter, eller hvis det hævdes eller må formodes, at den skyldes sygdom eller andre særlige årsager, som gør en retslægelig vurdering påkrævet.

I andre tilfælde sker forelæggelse kun, hvis Retslægerådets vurdering må anses for at være af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

4.7. Omkostninger ved udtagning og analyser af blodprøver og foretagelse af kliniske lægeundersøgelser

Udgifterne til udtagelse og analyse af en blodprøve er en sagsomkostning og skal som udgangspunkt betales af føreren, hvis den pågældende findes skyldig i spirituskørsel. I bekendtgørelse nr. 371 af 28. juni 1977 om takstmæssigt fastsatte sagsomkostninger i straffesager er fastsat det beløb, sigtede skal betale til dækning af udgifter i forbindelse med udtagning af blodprøve. Er lægens udtagning af blodprøve og eventuel urinprøve sket på et sygehus skal sigtede betale 125 kr., hvis den pågældende domfældes, jf. bekendtgørelsens § 1, nr. 1. Er lægens udtagning derimod sket på en politistation skal sigtede betale 300 kr., hvis den pågældende domfældes, jf. bekendtgørelsens § 1, nr. 2

Ved klinisk lægeundersøgelse og i forbindelse hermed lægens udtagning af blodprøve og eventuel urinprøve pålægges sigtede at betale 400 kr., såfremt den pågældende findes skyldig i spirituskørsel.

Rigspolicechefen har til brug for udvalgets overvejelser oplyst, at antallet af anmeldte sager om overtrædelse af færdselslovens §§ 53 og 54 i 2003 udgjorde 17.141 og i 2004 udgjorde 17.760. Antallet af sigtelser for overtrædelser af færdselslovens §§ 53 og 54 udgjorde i 2003 16.004 og i 2004 16.667.

Det endvidere oplyst, at de lægeudgifterne for samtlige sager om overtrædelse af færdselslovens §§ 53 og 54 i 2003 udgjorde ca. 10,0 mio. kr. og i 2004 udgjorde ca. 10,6 mio. kr. De retsmedicinske ydelser (herunder blodprøveanalyser) udgjorde i hvert af årene 2003 og 2004 ca. 2,9 mio. kr.

Det bemærkes, at disse udgifter afholdes over strafferetsplejekontoen som lovbunden bevilling og således ikke indgår i politiets bevillinger.

4.8. Varetægtsfængsling

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv.) blev strafmaksimum i færdselslovens § 117 (straffebestemmelsen vedr. spirituskørsel) forhøjet fra fængsel i 1 år til fængsel i 1 år og 6 måneder. Denne forhøjelse af strafferammen medførte, at reglerne om varetægtsfængsling i retsplejelovens kapitel 70 om varetægtsfængsling kan finde anvendelse. I pkt. 4.3 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (L 7 fra folketingsåret 2004-05, 2. samling) blev det anført, at det navnlig ville være fængslingsgrunden i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, som kunne få betydning i praksis.

Efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, kan en sigtet varetægtsfængsles, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at den pågældende på fri fod vil begå en ny lovovertrædelse af samme beskaffenhed.

Efter bemærkningerne til lovforslaget ville de situationer, hvor der kan blive tale om varetægtsfængsling efter reglen om gentagelsesrisiko i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, navnlig være tilfælde, hvor en person adskillige gange tidligere er dømt for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden og ofte vil have flere kørsler til samtidig påkendelse, og hvor der tegner sig et aktuelt

mønster med så hyppige kørsler, at der er en betydelig og nærliggende risiko for, at den pågældende på fri fod på ny vil begå en lovovertrædelse af samme karakter.

Varetægtsfængsling efter reglen om gentagelsesrisiko i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, vil i praksis således alene finde anvendelse i de allervordeste tilfælde, hvor der er tale om helt vanemæssig spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden, og hvor den aktuelle kørsel derfor udløser en længere fængselsstraf. Det er anført i bemærkningerne til lovforslaget, at adgangen til varetægtsfængsling af spiritusbilister vil rejse spørgsmål om tilvejebringelse af det fornødne mistankegrundlag (begrundet mistanke), idet der på varetægtsfængslingstidspunktet kun vil foreligge en alkometer-test og ikke en blodprøveanalyse. I lovforslagets bemærkninger er nærmere anført følgende herom:

"Alkometer-test kan i dag ikke i forbindelse med straffesagen bruges som bevis for alkoholpromillen i blodet i forbindelse med kørslen. Spørgsmålet om anvendelse af alkoholkoncentration i udåndingsluften og udstyr til måling heraf som bevis i stedet for blodprøver behandles for tiden i Udvalget om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel m.v., ...

I forbindelse med en anmodning om varetægtsfængsling er der imidlertid ikke tale om, at alkometer-testen skal bruges som bevis, men derimod som en underbyggelse af mistanken om, at der foreligger en spirituskørsel. For at imødegå den usikkerhed, som er forbundet med en alkometer-test, bør det i forbindelse med en eventuel varetægtsfængsling forudsættes, at alkoholpromillen er et godt stykke over den tilladte på 0,5."

KAPITEL 5

Brug af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel

5.1. Tidligere overvejelser om brug af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel

5.1.1. Lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven

Efter § 1, nr. 3-6, i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.), skulle færdselslovens § 53 have følgende formulering:

§ 53. For spirituskørsel straffes den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 1,20 promille eller tilsvarende alkoholkoncentration i udåndingsluften.

Stk. 2. ...

Stk. 3. For promillekørsel straffes den, som uden at være skyldig i spirituskørsel fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille eller tilsvarende alkoholkoncentration i udåndingsluften.

Stk. 4. Trafikministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren bestemmelser om, hvilke alkoholkoncentrationer i udåndingsluften der svarer til alkoholkoncentrationen i blodet."

Med loven skulle bestemmelsen i § 53, stk. 1, ændres, idet der efter ordene "1,20 promille" skulle indsættes "eller tilsvarende alkoholkoncentration i udåndingsluften". Samtidig skulle ordene "0,80 promille" i § 53, stk. 3, ændres til "0,50 promille eller tilsvarende alkoholkoncentration i udåndingsluften".

Der skulle endvidere indsættes et nyt stk. 4 i § 53, hvorefter anvendelse af målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluften som bevis i sager om spiritus- og promillekørsel skulle forudsætte, at trafikministeren efter forhandling med justitsministeren skulle fastsætte bestemmelser om ækvivalens mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at de af trafikministeren fastsatte ækvivalensregler skulle lægges til grund af domstolene.

I færdselslovens § 55 skulle endvidere indsættes et nyt stk. 3, hvorefter trafikministeren efter forhandling med justitsministeren kunne fastsætte bestemmelser om anvendelse af udstyr til måling af udåndingsluften.

Endelig skulle sanktionsbestemmelserne i færdselslovens § 117, stk. 1, og § 126, stk. 1, nr. 3, ændres som konsekvens af ændringerne af § 53.

Ændringerne af § 53, stk. 1 og 3, § 55, § 117, stk. 1, og § 126, stk. 1, nr. 3, skulle træde i kraft efter trafikministerens bestemmelse. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik, at bestemmelserne ville blive sat i kraft, når politiet rådede over det nødvendige udstyr til foretagelse af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, der ville kunne anvendes som bevis i sager om spiritus- og promillekørsel. Disse ændringer blev imidlertid ikke sat i kraft.

I bemærkningerne til lovforslaget var anført følgende om de foreslåede ændringer, jf. Folketings-tidende, tillæg A, 1996-97, sp. 3712:

"I Sverige, Norge, Storbritannien, Holland, Belgien, Frankrig, Italien, Portugal og Østrig anvendes apparater, der kan måle alkoholkoncentrationen i udåndingsluft (evidensudstyr). Disse såkaldte elektroniske udåndingsprøver erstatter i vidt omfang blodprøver i sager om spiritus- og promillekørsel.

Indførelse af sådant udstyr i Danmark vil kunne frigøre ressourcer hos politiet, der blandt andet kan anvendes til en øget indsats på det færdselssikkerhedsmæssige område.

Ved forslaget bemyndiges trafikministeren til efter forhandling med justitsministeren at indføre regler om udstyr til måling af udåndingsluften samt ækvivalensregler om alkoholkoncentrationen i udåndingsluften i forhold til alkoholkoncentrationen i blodet. De af trafikministeren fastsatte ækvivalensregler skal lægges til grund af domstolene.

Indførelse af sådant måleudstyr vil have en positiv virkning på størrelsen af sagsomkostninger i sager om spiritus- og promillekørsel, idet udgifterne til indhentelse af blodprøve og lægeerklæring m.v. vil bortfalde.

Af de bestemmelser om anvendelse af udstyr til måling af udåndingsluften, som trafikministeren ved forslaget bemyndiges til at fastsætte, vil det fremgå, at personer, såsom eksempelvis astmatikere, der af fysiske årsager ikke er i stand til at afgive en elektronisk udåndingsprøve, ikke skal belastes med sagsomkostninger som følge af, at en udtagelse af blodprøve i disse særlige tilfælde er nødvendig."

Endvidere fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at udgifterne til anskaffelse af alko-metre til tilvejebringelse af bevis i sager om spirituskørsel blev skønnet til at udgøre 18 mio. kr.

I forbindelse med behandlingen af forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 besvarede trafikmini-steren bl.a. spørgsmål nr. 4 (L 176 – bilag 2) fra Folketingets Retsudvalg om, hvad forskellen er mellem måling af alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften, med følgende redegørelse fra Københavns Universitets retskemiske afdeling:

"Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften er et indirekte mål for blodalkoholkoncentrationen. Dette skyldes, at der i de dybe dele af lungerne (alveolerne) sker en udveksling af alkohol mellem blodet og lungeluften. I disse dybe afsnit er det alene en tynd membran som i al væsentlighed består af et enkelt lag celler, der adskiller lungeluften fra blodet. Der vil derfor relativt hurtigt indstille sig li-gevægt over denne membran med hensyn til alkohol, idet alkohol diffunderer gennem membranen fra blodet og ud i den dybe lungeluft i alveolerne.

Alkoholkoncentrationen i alveoleluften vil således afspejle koncentrationen i blodet, men vil på grund af fordelingsforholdet mellem blod og luft være ca. 2000 gange lavere end blodalkoholkoncentrationen.

Når den dybe lungeluft passerer forbi de øvre dele af luftvejene sker der en afkøling af lungeluften, en udveksling af alkohol mellem lungeluften og de øvre luftvejes slimhinder samt en delvis opblanding med den øvre lungeluft, som gør, at forholdet ændrer sig undervejs.

Forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og den alveole luft, som har passeret de øvre luftveje, kaldet udåndingsluften, varierer fra individ til individ mellem [1.800:1 til 3.000:1]. Blodalkoholkoncentrationen kan derfor beregnes ud fra udåndingsluftalkoholkoncentrationen ved følgende ligning:

Blodalkoholkoncentrationen = $F \times$ udåndingsluft alkoholkoncentrationen

hvor F , afhængig af det enkelte individ, ligger mellem 1.800 til 3.000, svarende til en variationsbredde på 40 pct.

Forholdet mellem alkoholkoncentrationen i udåndingsluften og i blodet varierer også inden for det enkelte individ, idet en række fysiologiske faktorer har betydning for forholdets størrelse.

Nogle af disse fysiologiske faktorer er følgende:

- Omgivelsernes temperatur og fugtighed.
- Udåndingslufttemperaturen. Åndedrætsrytmen (forceret/undertrykt).
- Sygdomme i åndedrætssystemet.
- Tilstedeværelse af alkohol i munden.
- Opstød fra maven.
- Lungeluftens sammensætning.
- Lungekapaciteten (forceret vital kapacitet).
- Legemstemperaturen.

Der er således en række faktorer og forhold, man må tage hensyn til, såfremt man vil anvende alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som et mål for påvirkningsgraden på samme måde, som man i dag anvender blodalkoholkoncentrationen."

Endvidere rejste bl.a. Niels Waage i en artikel i Juristen 1997, side 353 ff, "...eller tilsvarende koncentration i udåndingsluften", kritik af den nye formulering af færdselslovens § 53. Niels Waage påpegede, at lovens forudsætning om, at der består et fast forhold mellem alkoholkoncentration i blodet og alkoholkoncentration i udåndingsluften ikke var holdbar, idet forholdet kan variere med op til 40 pct. fra person til person.

Niels Waage henviste i den forbindelse til, at forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften havde været genstand for forskning i mange år, og at det traditionelt havde været antaget, at forholdet gennemsnitligt er 2.100:1. Herved forstås, at alkoholkoncentrationen i 1 milliliter blod er 2.100 gange højere end alkoholkoncentrationen i 1 milliliter luft. Forholdet mellem alkoholkoncentration i blodet og i udåndingsluften varierer imidlertid betydeligt. Dette gælder ikke blot fra person til person, men også fra et tidspunkt til et andet for det enkelte individ.

Niels Waage henviste i den sammenhæng til en undersøgelse refereret i A. W. Jones, *Physiological Aspects of Breath-Alcohol Measurement* i *Alcohol, Drugs and Driving*, bind 6, nr. 2, 1990. I undersøgelsen, der blev foretaget i 1989, indgik undersøgelser af forholdet mellem alkoholkon-

centration i blodet og i udåndingsluften hos ca. 100 mænd og ca. 100 kvinder. Undersøgelsen viste et gennemsnitligt koncentrationsforhold mellem blod og udåndingsluft på 2.148:1 for mændene og 2.174:1 for kvinderne. Koncentrationsforholdet varierede dog fra 1.669:1 til 2.676:1 for mændene og fra 1.621:1 til 2.558:1 for kvinderne.

Niels Waage gjorde på den baggrund gældende, at det i praksis ville kunne forekomme, at en person efter de ækvivalensregler, som var forudsat fastsat, ville blive dømt for spirituskørsel, selv om den pågældendes alkoholkoncentration i blodet lå under den lovbestemte grænse.

Endvidere anførte Niels Waage, at bemyndigelsen til at fastsætte ækvivalensregler i betænkelig grad bevægede sig ind på det fundamentale straffeprocessuelle princip om domstolenes frie bevisbedømmelse.

Niels Waage påpegede også, at den omstændighed, at forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften varierer i betydelig grad fra person til person, ville medføre, at administrativt fastsatte ækvivalensregler risikerede at lide en højst usikker skæbne ved domstolene. Endelig bemærkede Niels Waage, at fortolkningsproblemer ved ækvivalensregler ville komme til at lægge betydeligt beslag på domstolenes, anklagemyndighedens og politiets ressourcer, indtil Højesteret endeligt havde afgjort fortolkningsspørgsmålet.

5.1.2. Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997 om ændring af færdselsloven

Som følge af den rejste kritik udarbejdede Trafikministeriet et udkast til forslag til en ny ændring af færdselsloven, som blev sendt til høring hos forskellige myndigheder og organisationer den 14. oktober 1997. Lovforslaget blev dog aldrig fremsat for Folketinget.

I udkastet blev det foreslået, at færdselslovens § 53, stk. 1 og 3, fik følgende affattelse:

§ 53. For spirituskørsel straffes den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 1,20 promille eller alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen overstiger 0,60 milligram pr. liter luft.

Stk. 2. ...

Stk. 3. For promillekørsel straffes den, som uden at være skyldig i spirituskørsel fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille eller alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen overstiger 0,25 milligram pr. liter luft."

Samtidig blev det foreslået, at færdselslovens § 117, stk. 1, § 119, stk. 3, nr. 2, § 126, stk. 1, nr. 3, og § 127 blev ændret som konsekvens af de foreslåede ændringer af § 53.

Af bemærkningerne til lovudkastet fremgår, at der efter vedtagelsen af lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) blev nedsat en arbejdsgruppe, der skulle tage stilling til en række af de proceduremæssige og tekniske spørgsmål, som udsprang af bemyndigelsen til at indføre evidensudstyr (alkometre) som afløsning af blodprøver som bevismiddel. Endvidere skulle arbejdsgruppen tilvejebringe grundlaget for fastsættelse af regler om ækvivalens mellem alkoholkoncentration i blodet og i udåndingsluften og for reglerne om anvendelse af udstyr til måling af udåndingsluften.

Af bemærkningerne fremgår endvidere, at Trafikministeriet af procesbesparende hensyn fandt det nødvendigt at fastsætte grænser for alkoholkoncentration i udåndingsluften direkte i lovteksten. Der blev i den forbindelse henvist til Niels Waages ovennævnte artikel i Juristen 1997, side 353 ff.

Om de foreslåede grænser for alkoholkoncentration i udåndingsluften fremgår følgende af udkastets almindelige bemærkninger:

"Påvirkningsgraden efter indtagelse af alkohol burde ideelt set måles i selve hjernen, som sammen med centralnervesystemet umiddelbart påvirkes af alkoholen. Den nuværende teknologi gør det imidlertid hverken fysisk eller praktisk muligt at foretage målinger af alkoholkoncentrationen eller aktiviteten i hjernen, og blodalkoholkoncentrationen er derfor det objektive udtryk for påvirkningsgraden.

Alkoholen udskilles af kroppen blandt andet gennem udåndingsluften, og alkoholkoncentrationen heri er et indirekte udtryk for blodalkoholkoncentrationen. Dette skyldes, at der i de dybe dele af lungerne sker en udveksling af alkohol mellem blodet og lungeluften, hvor der alene er en tynd membran, som i al væsentlighed består af et enkelt lag celler, der adskiller lungeluften fra blodet. Der indstiller sig derfor relativt hurtigt ligevægt gennem denne membran med hensyn til alkohol, idet alkoholen diffunderer gennem membranen fra blodet og ud i den dybe lungeluft. Alkoholkoncentrationen heri vil på grund af fordelingsforholdet mellem blod og luft være ca. 2.000 gange lavere end blodalkoholkoncentrationen (udtrykt som forholdet [2.000:1] mellem blod og luft).

Når den dybe lungeluft passerer forbi de øvre dele af luftvejene, sker der en afkøling af lungeluften, en udveksling af alkohol mellem lungeluften og de øvrige luftvejes slimhinder samt en delvis opblanding med den øvre lungeluft, som gør, at forholdet ændrer sig lidt undervejs, hvilket der skal tages hensyn til dels ved kalibreringen af måleapparatet, dels ved gennemførelsen af udåndingsprøven."

Der blev endvidere i bemærkningerne til lovudkastet henvist til en udtalelse af 10. oktober 1997 Københavns Universitet, Retsmedicinsk Institut, Retskemisk afdeling, om forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften. Udtalelsen er optrykt som bilag 1 til denne betænkning.

I bemærkningerne til lovudkastet blev der som begrundelse for de foreslåede grænser for alkoholkoncentration i udåndingsluften henvist til, at Sverige og Norge anvender udåndingsprøver som bevismiddel i sager om spirituskørsel, og at man i disse lande har taget udgangspunkt i det samme koncentrationsforhold på 2.000:1 mellem blod og udåndingsluft. Det blev i den forbindelse be-

mærket, at der i begge disse lande er foretaget en politisk afvejning mellem de retssikkerhedsmæssige hensyn og hensynet til færdselssikkerheden. I disse lande har man således fundet, at det nævnte forhold på 2.000:1 mellem alkoholkoncentrationen i blodet og alkoholkoncentrationen i udåndingsluften er et fuldt tilfredsstillende udgangspunkt for den lovgivningsmæssige grænse for den tilladte alkoholkoncentration i udåndingsluften. Disse lande har endvidere vurderet, at det nævnte forhold ikke giver anledning til negative konsekvenser for retssikkerheden eller giver bevismæssige problemer.

I bemærkningerne blev det påpeget, at ved afgørelsen af spørgsmålet om den tilladte alkoholkoncentration i udåndingsluften må en gennemsnitsværdi for forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften nødvendigvis være udtryk for den generelle værdi, som skal lægges til grund for regelfastsættelsen.

I den forbindelse blev der henvist til de usikkerheder, der består i forbindelse med fastlæggelsen af alkoholkoncentrationen i blodet f.eks. i tilfælde, hvor der skal ske tilbageregning. I de tilfælde, hvor der sker tilbageregning sker det i praksis med 0,10 promille pr. time, uanset alkoholpromillen reelt falder gennemsnitligt med 0,15 promille pr. time.

Det blev videre anført i bemærkningerne, at risikoen for, at en sigtet får et højere måleresultat ved en udåndingsprøve end ved udtagelse af en blodprøve, bedst søges imødegået ved som i Sverige og Norge i selve lovteksten at tage udgangspunkt i et fordelingsforhold, der ligger noget under det gennemsnitlige koncentrationsforhold mellem blod og udåndingsluft på ca. 2.400:1. Der henvistes herefter til, at ved i forslaget at tage udgangspunkt i forholdet 2.000:1 tilgodeses princippet om, at enhver begrundet tvivl om skyldsspørgsmålet skal komme tiltalte til gode, og at det med stor sandsynlighed imødegås, at der sker domfældelse af uskyldige.

Af bemærkningerne til lovudkastet fremgik videre, at der efter forslaget ville være tale om spiritus- eller promillekørsel, når blot én af grænserne for alkoholkoncentration i enten blodet eller udåndingsluften var overskredet.

Det var i bemærkningerne forudsat, at der fremover kun undtagelsesvist ville skulle udtages blodprøve ved mistanke om spirituskørsel, idet resultatet af en udåndingsprøve umiddelbart ville kunne lægges til grund ved afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt der ville være sket en overtrædelse af færdselslovens bestemmelser herom. Det blev dog forventet, at der fortsat ville være behov for at udtage blodprøver af personer, f.eks. astmatikere, der af fysiske årsager ikke ville være i stand til at afgive en tilfredsstillende udåndingsprøve.

Tilsvarende blev det i bemærkningerne til forslaget forudsat, at der skulle udtages blodprøve i tilfælde af, at der i forbindelse med en færdselsulykke, hvor føreren eller førerne er mistænkt for

at have været spirituspåvirket, på grund af bevidstløshed hos én eller flere af disse ikke kan gennemføres en udåndingsprøve. Det blev i den forbindelse tilkendegivet, at der i sådanne tilfælde burde tages blodprøver af samtlige implicerede førere.

Herudover blev der i bemærkningerne lagt op til, at det generelt ville blive overladt til politiet at vurdere, om der som led i efterforskningen skulle aflægges en udåndingsprøve eller udtages en blodprøve til afklaring af spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger overtrædelse af bestemmelserne om spirituskørsel. Det blev dog forudsat, at der forsat skulle tages blodprøve ved mistanke om påvirkning af medicin eller narkotika.

Det fremgik videre af bemærkningerne, at Rigspolicehens indkøb af evidensudstyr (alkometre) ville få et sådant omfang, at det ville skulle i EU-licitation i henhold til direktivet om offentlige indkøb. Det blev i bemærkningerne forudsat, at de kravspecifikationer, som Rigspolicehens skulle fastsætte i forbindelse med licitationen, skulle tilgodese samtlige retssikkerheds og bevismæssige hensyn.

5.1.3. Retslægerådets udtalelse om lovudkastet af 14. oktober 1997

I et høringssvar af 12. januar 1998 om lovudkastet af 14. oktober 1997 om ændring af færdselsloven bemærkede Retslægerådet, at den foreslåede ændring ville bringe den danske lovgivning på området i overensstemmelse med lovgivningen i andre lande, hvor blodanalyse og udåndingsprøve var ligestillet som selvstændige bevismidler.

Retslægerådet fandt endvidere den anvendte ækvivalensfaktor på 2.000:1 mellem blod og lungeluft acceptabel. Retslægerådet betegnede den foreslåede ækvivalensfaktor som konservativ, idet den vil medføre, at et skøn over blodalkoholkoncentrationen i langt de fleste tilfælde ville være i sigtedes favør i forhold til en faktisk målt blodalkoholkoncentration.

Endvidere bemærkede Retslægerådet, at mange sygdomsbetingede fejlkilder ligeledes vil føre til målinger, som ville tendere til for lave skøn over blodalkoholkoncentrationen.

Retslægerådet påpegede som eksempler herpå, at svært skadede eller bevidstløse personer, som ikke er i stand til at foretage en udåndingsprøve, ville blive udsat for en stramning af sanktionsgrænserne i forhold til de personer, der får foretaget udåndingsmålinger, idet de nævnte personer ville være henvist til at få foretaget en alkoholkoncentrationsmåling ved udtagning af en blodprøve i stedet for ved en udåndingsprøve.

Retslægerådet bemærkede videre, at lignende betragtninger ville gøre sig gældende for personer med lungelidelser som f.eks. emfysem (for store lunger) eller kronisk obstruktiv lungesygdom

med et såkaldt stort residualvolumen eller ved forøget rumfang af luftveje og lungeafsnit uden gennemblødning, der ikke deltager i udveksling af alkohol med blodet (øget "dødt rum").

Endelig henviste Retslægerådet til, at det også var kendt, at rygere og personer, som er i kemoterapibehandling har en reduceret diffusionskapacitet, hvilket også ville påvirke alkoholkoncentrationen i udåndingsluftprøven.

5.1.4. Lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven

Lovbestemmelserne om måling af udåndingsluften i lov nr. 468 af 10. juni 1997 blev som nævnt i afsnit 5.1.1 ovenfor aldrig sat i kraft. Derimod blev der ved lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven (Promillekørsel mv.) gennemført den ændring af færdselslovens § 53, stk. 3, at grænsen for promillekørsel blev nedsat fra 0,80 til 0,50 promille uden, at den del af ændringen af § 53, stk. 3, der var indeholdt i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om anvendelse af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis for spiritus- eller promillekørsel samtidig trådte i kraft. Der skete imidlertid ikke samtidig nogen formel ophævelse af bestemmelserne i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

I bemærkningerne til forslaget er anført bl.a. følgende, jf. Folketingstidende 1997-98, tillæg A, side 2156:

"Lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven indebar en skærpelse af indsatsen mod blandt andet spiritus- og promillekørsel og de grove hastighedsovertrædelser.

Ved lovændringen blev det vedtaget at nedsætte promillegrænsen fra 0,80 promille til 0,50 promille og, at domfældelse for promillekørsel vil kunne ske på baggrund af måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, jf. § 53, stk. 3. Promillenedsættelsen skal ifølge loven først træde i kraft efter trafikministerens bestemmelse, og af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at den sættes i kraft, når politiet råder over det nødvendige udstyr til måling af udåndingsluften (evidensudstyr). Lovændringen indeholder samtidig en bemyndigelse for trafikministeren til efter forhandling med justitsministeren at fastsætte bestemmelser om, hvilke alkoholkoncentrationer i udåndingsluften der svarer til alkoholkoncentrationen i blodet (ækvivalensregler), jf. § 53, stk. 4.

Trafikministeren blev ligeledes bemyndiget til efter forhandling med justitsministeren at fastsætte bestemmelser om anvendelse af udstyr til måling af udåndingsluften (evidensudstyr) med henblik på anvendelse af dette udstyr i Danmark som bevismiddel i sager om promille- og spirituskørsel, jf. § 55, stk. 3.

Efter lovens vedtagelse er der nedsat en arbejdsgruppe under ledelse af Rigspolicefens og med deltagelse blandt andet af Trafikministeriet og Justitsministeriet, politiet og anklagemyndigheden samt repræsentanter for Retsmedicinsk Institut og Retslægerådet.

Arbejdsgruppen skal udover at tage stilling til en række af de mere proceduremæssige og tekniske spørgsmål, som udspringer af bemyndigelsen til at indføre evidensudstyr som afløsning af blodprøveudtagning som bevismiddel, tilvejebringe grundlaget for reglerne om den praktiske anvendelse af evidensudstyr.

Retskemisk afdeling under Retsmedicinsk Institut har i den forbindelse den 10. oktober 1997 afgivet en udtalelse om forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften, som skal drøftes nærmere i arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppen har den 11. november 1997 deltaget i et seminar arrangeret af Rigspolitichefen om de tekniske, praktiske og retslige erfaringer med evidensudstyret i Norge og Sverige. I seminaret deltog repræsentanter fra Norge og Sverige, og resultaterne fra seminaret, herunder erfaringerne fra disse lande, indgår i det videre arbejde med udarbejdelse af bestemmelserne om anvendelse af evidensudstyret, ligesom de vil bidrage ved fastsættelsen af kravene til det evidensudstyr, som senere vil skulle anvendes i Danmark.

Rigspolitichefens indkøb af evidensudstyret er af et sådant omfang, at det vil skulle i EU-licitation i henhold til direktivet om offentlige indkøb.

Da der vil gå nogen tid, før der vil foreligge et tilstrækkeligt grundlag for et forslag om ækvivalensregler, finder Trafikministeriet det bedst stemmende med intentionerne bag lovforslaget fra sommeren 1997, at nedsættelsen af promillegrænsen til 0,50 gennemføres i begyndelsen af 1998, efter at en oplysningskampagne herom har været gennemført af Rådet for Større Færdselssikkerhed. Ved lovforslaget bemyndiges trafikministeren efter § 2, stk. 2, således til at sætte nedsættelsen til 0,50 promille i den ændrede affattelse af færdselslovens § 53, stk. 3, i kraft uden at afvente anskaffelsen af evidensudstyr.

Det vil blive nødvendigt at ændre § 53, stk. 3, på ny, når der er det tilstrækkelige grundlag for at optage ækvivalensreglerne i lovform..."

Under behandlingen af lovforslaget oplyste Trafikministeriet, at det var hensigten, at det forslag om regler om alkoholkoncentration i udåndingsluften, der senere ville blive fremsat, udformes som det lovudkast, der den 14. oktober 1997 blev sendt til høring hos bl.a. domstolene, jf. Folketingstidende 1997-98, tillæg B, side 231. Som det fremgår af afsnit 5.1.2 ovenfor, ville dette indebære, at færdselslovens § 53, stk. 1, ville komme til at indeholde en grænse for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen på 0,25 milligram pr. liter.

5.1.5. Ophævelsen af de ikke-ikraftsatte regler i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften

Efter at lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven var trådt i kraft 1. marts 1998, kunne trafikministeren (senere justitsministeren) ikke længere udnytte den bemyndigelse, der ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 var givet ministeren til at sætte de i denne lov indeholdte regler om måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften i kraft. En gennemførelse af lovregler om måling af alkoholkoncentration i udåndingsluften som grundlag for afgørelsen af, om der foreligger spirituskørsel, måtte herefter kræve en ny ændring af færdselsloven, således som det blev nævnt i bemærkningerne til forslaget til lov nr. 73 af 4. februar 1998, jf. ovenfor i afsnit 5.1.4. Det fremgår af betænkning nr. 1448/2004, side 38, at udvalget derfor fandt, at bl.a. bemyndigelsesbestemmelsen i den daværende bestemmelse i færdselslovens 53, stk. 4, burde have været ophævet i forbindelse med ikrafttrædelsen af lov nr. 73 af 4. februar 1998, og at udvalget på denne baggrund foreslog den ophævet. Udvalgets forslag herom blev gennemført ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven.

5.2. Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften

5.2.1. De fysiologiske forhold ved indtagelse af alkohol

Alkohol påvirker hjernen og centralnervesystemet. Alkoholkoncentrationen i blodet kan med en tilnærmelse siges at svare til koncentrationen i hjernen. Der er endvidere en sammenhæng mellem koncentrationen i hjernen og påvirkningsgraden hos den enkelte. Jo højere koncentration, des mere udtalt vil påvirkningen være. Dette er baggrunden for, at måling af alkoholkoncentrationen i blodet kan fortælle noget om graden af alkoholpåvirkning.

Når alkohol er drukket, optages alkoholen fra mave-tarmkanalen til blodet. Optagelsen sker normalt meget hurtigt, og alkohol vil kunne påvises i blodet kort tid efter indtagelsen. Blodalkoholpromillen stiger derfor hurtigt i en kortere periode efter indtagelsen. Hvor kraftigt blodalkoholpromillen stiger afhænger dog af, om personen har indtaget alkoholen i forbindelse med et måltid. Er der således føde i mave-tarmkanalen, vil alkoholen binde sig hertil og derfor optages langsommere i blodet. Endvidere er det af betydning, hvilken form for alkohol der indtages. Indtagelse af stærke drikke, som f.eks. whisky, rom, snaps mv., bevirker at alkoholen optages hurtigere i blodet, end hvis der indtages svagere alkoholiske drikke såsom øl, vin mv.

Tidsrummet fra indtagelsen af alkoholen til alkoholen er fuldstændig optaget i blodet kan således variere mellem 15 minutter og 2½ time, jf. herved Færdselssikkerhedskommissionens betænkning nr. 515/1969 vedrørende spirituspåvirkede førere, side 33. Den gennemsnitlige tid for fuldstændig optagelse af alkohol i blodet er for mænd omkring én time og for kvinder ca. 45 minutter efter, at alkoholen er indtaget.

Efter optagelsen af alkoholen i blodet, spreder alkoholen sig til hele kroppen. Alkoholen fordeler sig i kroppens væskemængde indtil koncentrationen af alkoholen i kroppens væske er ens i alle legemets organer.

Efter at alkohol er optaget i blodet, nedbrydes og udskilles det af kroppen. Alkohol nedbrydes hovedsagligt fra organismen igennem omdannelse i leveren. En mindre del af alkoholen udskilles gennem sved, nyrerne og lungerne.

Den del af alkoholen, som udskilles gennem nyrerne, kan måles i urinen. Der er dog ikke et fast forhold mellem alkoholkoncentrationen i urinen og den samtidige alkoholkoncentration i blodet. Det skyldes, at urinen vil være dannet i en kortere eller længere periode inden urinprøvens aflægges, og det er på den baggrund vanskeligt at vurdere, hvilken alkoholkoncentration i blodet som alkoholkoncentrationen i urinen svarer til.

Den alkohol, der udskilles gennem lungerne, kan måles i udåndingsluften. Der består en vis ligevægt mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i luften i de dybe dele af lungerne, de såkaldte alveoler. Alkoholkoncentrationen i alveoleluften afspejler koncentrationen i blodet. Alkoholkoncentrationen i alveoleluften er 2.000-2.500 gange lavere end alkoholkoncentrationen i blodet. Der består dog ikke et fast forhold mellem koncentrationen af alkohol i blodet og i udåndingsluften, jf. afsnit 5.2.2 nedenfor.

I Jørn Simonsen, Retsmedicin og medicinallovgivning, 9. udgave (1999), side 230 ff, Færdsels-sikkerhedskommissionens betænkning nr. 515/1969 vedrørende spirituspåvirkede motorførere side 32 ff, Vagn Greve, Færdselsstrafferet, 3. udgave (2001), side 62 ff, er redegjort for alkohols optagelse i blodet, fordelingen af alkoholen i kroppen og hastigheden af nedbrydningen af alkohol i kroppen.

5.2.2. Nærmere om forholdet mellem alkoholkoncentrationen i udåndingsluften og i blodet og om tekniske forhold i forbindelse med udåndingsprøver

Forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften angives ofte som f.eks. 2.000:1. Som det fremgår af afsnit 5.1.1 ovenfor, forstås det herved, at alkoholkoncentrationen i 1 milliliter blod er 2.000 gange højere end alkoholkoncentrationen i 1 milliliter udåndingsluft.

I forbindelse med udarbejdelsen af Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997, jf. afsnit 5.1.2 ovenfor, afgav Københavns Universitet, Retsmedicinsk Institut, Retskemisk Afdeling, en udtalelse af 10. oktober 1997 om forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften.

Af udtalelsen fremgår bl.a., at laboratorieforsøg, hvor blod med kendt alkoholkoncentration er bragt i ligevægt med luft ved en temperatur på 34 grader C, udåndingsluftens middeltemperatur, har vist, at alkohol fordelte sig i middel mellem blodet og luften i forholdet 2.000:1 svarende til at alkoholkoncentrationen i blodet er ca. 2.000 gange større end i luften.

Kontrollerede forsøg, hvor blod- og udåndingsprøver er udtaget på samme tidspunkt og under fastlagte forsøgsomstændigheder, har imidlertid vist, at det gennemsnitlige forhold mellem blod og udåndingsluft ikke er 2.000:1, men at forholdet er større. Ved anvendelse af de sidst udviklede bevisalkometre, har man fundet et forhold som i gennemsnit ligger mellem 2.400:1 og 2.500:1. Man har endvidere fundet, at dette forhold for raske mennesker varierer mellem 1.800:1 og 3.000:1, og at der forekommer tilfælde, som falder uden for dette område.

Det fremgår endvidere af udtalelsen, at årsagen til, at forholdet ikke er som forventet, og årsagen til forholdets store variationsbredde er, at udåndingsluftens sammensætning og temperatur ikke

reguleres aktivt af organismen, som det er tilfældet med blodet. Dertil kommer, at alkohol opløst i en vandig væske som f.eks. blod ikke på samme måde er påvirkelig af ydre faktorer, som tilfældet er, når alkohol er opblandet i en luftart, som f.eks. udåndingsluften. Variationen i forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blod og i udåndingsluft er forskellig fra individ til individ, og varierer også inden for det samme individ. Dette skyldes som nævnt, at alkoholkoncentrationen i udåndingsluften er afhængig af en række fysiologiske faktorer, som er forskellige fra individ til individ, og at nogle af disse faktorer også kan variere fra dag til dag eller fra time til time for det enkelte individ. De indtil nu kendte fysiologiske faktorer, der indvirker på forholdet mellem blod og udåndingsluft, er omsætningsfase for alkohol, forskellen mellem blodalkoholkoncentrationen i arterierne og venerne, blodets sammensætning, omgivelsernes temperatur og fugtighed, udåndingsluftens temperatur, åndedrætsteknik, sygdomme i åndedrætssystemet, alkohol i mundhulen, opstød fra maven, lungeluftens sammensætning, lungekapaciteten og legemstemperaturen.

Det konkluderes i udtalelsen, at der er en række omstændigheder, der må tages hensyn til ved fastlæggelse af forholdet mellem alkoholkoncentrationen i udåndingsluften og i blodet, når målinger af udåndingsluftalkoholkoncentrationen indføres som et bevismiddel i sager om kørsel under indflydelse af alkohol. Det ideelle ville være, at forholdet kunne vælges således, at en given blodalkoholkoncentration gav en tilsvarende udåndingsluftalkoholkoncentration, men på grund af fysiologiske, analytiske, og kemiske forhold er dette ikke muligt.

Hvilket forhold mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften, der skal fastsættes, og hvilket sikkerhedsfradrag, der skal anvendes, må ifølge udtalelsen tage hensyn til det gennemsnitlige forhold mellem blod og udåndingsluft og den usikkerhed, hvormed forholdet er bestemt under feltforhold med den type bevisalkometre, som skal anvendes af politiet. Endvidere kan der tages hensyn til, at der kan knytte sig en vis måleusikkerhed til det apparatur, som skal anvendes ved målingen af alkohol.

Det bemærkes særligt, at udtalelsen indeholder en række anbefalinger til kvalitetskontrol, som skal sikre pålideligheden af det udstyr, der anvendes til måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft. Der er herom anført følgende i udtalelsen:

"Kvalitetskontrol

Det forekommer utænkeligt, at domstolene i sager, hvor der rejses tvivl om bevisalkometrenes pålidelighed, ikke vil forlange dokumentation for den pågældende analysemetode. Følgende forhold skal derfor fremhæves:

Dokumenteret oplæring af personalet, laboratorieforsøg med indkøbt apparatur af ny type med henblik på fastlæggelse af analyseusikkerhed og afprøvning af den pågældende apparattypes reelle blod/udåndingsluft-forhold.

I rutinen foreslås indførelse af en central proceskontrol, hvortil måleresultater fremsendes fra alle udstationerede bevisalkometre med det formål, dels at kunne dokumentere at metoden er under

kontrol, dels så hurtigt som muligt at opdage eventuelle fejlmålinger på de udstationerede apparater.

Denne centrale enhed bør regelmæssigt udsende simulatorprøver med for brugerne ukendt alkoholindhold for at kontrollere overensstemmelse mellem måleresultater og simulatorprøvernes sande alkoholindhold.

Den centrale enhed bør desuden udsende prøver indeholdende kendte interfererende stoffer, for at kontrollere at apparatets specificitet overfor alkohol er under kontrol og i orden.

De nævnte forslag kan forekomme strenge, men de er i dag en selvfølge på ethvert kemisk analytisk laboratorium."

Udtalelsen af 10. oktober 1997 er optrykt som bilag 1 til denne betænkning.

I et høringssvar af 27. oktober 1997 til Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997 om ændring af færdselsloven, jf. afsnit 5.1.2 ovenfor, fremkom Københavns Universitet, Retsmedicinsk Institut, Retskemisk Afdeling, endvidere med visse bemærkninger til forholdet mellem blod og udåndingsluft i henseende til alkoholkoncentration. Dette høringssvar er optrykt som bilag 2 til denne betænkning, hvortil der henvises.

5.2.3. Tilbageregning af alkoholpåvirkningen

Som det fremgår af afsnit 5.2.1 ovenfor, nedbrydes og udskilles alkohol af kroppen, efter at det er optaget i blodet. Efter færdselsloven skal det tidspunkt under eller efter kørslen, hvor alkoholpåvirkningen er højest, lægges til grund for vurderingen af, om der foreligger spirituskørsel, og for valget af sanktioner. Det kan derfor være nødvendigt at tilbageregne blodalkoholpromillen til dette tidspunkt, hvis den fuldstændige optagelse af alkoholen i blodet er tilendebragt forud for prøvetagningen.

Alkohol nedbrydes med en konstant hastighed uafhængigt af koncentrationen af alkohol i blodet. Når promillen har nået maksimum, falder den således jævnt. Alkoholkoncentrationen i blodet falder gennemsnitligt med ca. 0,15 promille i timen. De individuelle variationer i nedbrydning af alkohol er dog store fra person til person og kan således svinge fra fald på mellem 0,08 og 0,40 promille i timen. Nedbrydningshastigheden er dels individuelt bestemt, men kan også påvirkes af andre forhold, som f.eks. nedsat leverfunktion. Visse kemiske stoffer påvirker også hastigheden af nedbrydningen.

Indtagelsen af alkohol vil i mange situationer finde sted gennem et længere tidsrum, hvilket komplicerer forholdene, idet optagelsen af alkoholen i blodet, fordelingen og nedbrydningen sker samtidig.

Det er på denne baggrund ikke muligt i et konkret tilfælde at fastlægge den individuelle hastighed af nedbrydning af alkohol på baggrund af en blodprøve.

Problemstillingen vedrørende tilbageregning af alkoholpromillen i blod er tidligere belyst i betænkning nr. 515/1969 om spirituspåvirkede motorførere, som blev afgivet af den af justitsministeren den 18. maj 1966 nedsatte færdselssikkerhedskommission. Der henvises særligt til betænkningens bilag F, hvori der er anført beregningseksempler.

Vurderingen af alkoholkoncentrationen i en persons blod på et tidspunkt, der ikke falder sammen med tidspunktet for udtagninger af blodprøverne til alkoholanalyse, må altid være behæftet med en usikkerhed, der ofte vil være betydelig, og som altid vil overskride usikkerheden på selve analysen.

Det store antal undersøgelser, der er rapporteret i faglitteraturen efter betænkningens udgivelse i 1969, har ikke ændret på de da kendte forhold. Konklusionen var, at man kun med en vis usikkerhed kan anslå, hvilket stadium af alkoholhenfaldskurven personen befandt sig på ved prøvetagningen, da man ikke kender den enkelte persons nøjagtige blodalkoholkurveforløb. Der er variation relateret til typen af indtaget alkohol (stærk spiritus versus øl) og til det forhold, om alkohol er indtaget med eller uden mad. Endvidere varierer forbrændingshastigheden fra person til person, ligesom der er variation med hensyn til alkohols fordelingsrumfang i kroppen.

Det fremgår af pkt. 3.2.2 i Justitsministeriets cirkulære nr. 11112 af 25 februar 1997 om spirituspåvirkethed m.v. i straffesager, at såfremt det på tidspunktet for sigtedes indbringelse ligger klart, at der har fundet spiritusindtagelse sted efter kørsels afslutning, eller dette ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan udelukkes, bør blodprøven tidligst udtages 2 timer efter spiritusindtagelsens afslutning. Kan dette tidspunkt ikke fastlægges, regnes de 2 timer fra anholdelsen af sigtede. Sådanne sager forelægges Retslægerådet, jf. cirkulærets pkt. 4.2.A.

I cirkulærets pkt. 4.3.C behandles spørgsmålet om simpel tilbageberegning fra den i blodprøven fundne alkoholkoncentration. Ved tilbageberegning anses forbrændingen at finde sted med 0,10 promille pr. time fra det tidspunkt, hvor opslugningen anses for tilendebragt. Som nævnt ovenfor falder alkoholkoncentration i blodet gennemsnitligt med ca. 0,15 promille pr. time, og ved som udgangspunkt at lægge et fald i alkoholkoncentrationen i blodet på 0,10 promille til grund for tilbageregningen sikres det, at enhver begrundet tvivl om alkoholpromillens størrelse kommer føreren til gode.

Hvis afslutningen af optagelsen af alkoholen i blodet sker efter blodprøvens udtagelse, vil promillen ikke have nået sit højeste. I disse tilfælde foretages dog ikke fremadregning, da det ikke kan vurderes, hvornår optagelsen af alkoholen i blodet vil være afsluttet.

Med hensyn til alkoholconcentrationen i udåndingsluft kan der principielt foretages tilbageberegning på samme måde som for blodalkoholconcentrationen. Antages alkoholconcentrationen i udåndingsluft at være 1/2000 af blodconcentrationen, udføres tilbageberegningen med 0,05 milligram pr. liter pr. time.

5.3. Internationale anbefalinger om alkometre

Den Internationale Organisation for Legal Metrologi (OIML) har i 1998 udgivet en international anbefaling om alkometre, som anvendes til målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften, og som anvendes som bevis i sager om spirituskørsel, OIML-anbefaling nr. 126.

I anbefalingen opstilles en række tekniske mindstekrav til udstyr, der anvendes til måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften til brug som bevis i sager om spirituskørsel. Anbefalingen omhandler stationære og mobile alkometre, der anvendes til foretagelse af målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften med henblik på anvendelse som bevis i sager om spirituskørsel.

I pkt. 5 i anbefalingen er angivet krav til alkometres målesikkerhed.

Efter pkt. 5.1.1 er de maksimale målesikkerheder ved kontrol og initialisering af apparatet angivet til:

- 0,020 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft for koncentrationer af alkohol på under 0,400 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.
- 5 pct. af den målte alkoholconcentration for alle målinger mellem 0,400 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft og 2,000 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.
- 20 pct. af den målte alkoholconcentration for alle målinger over 2,000 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.

De maksimale målesikkerheder for alkometre i funktion er i pkt. 5.1.2 angivet til:

- 0,032 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft for koncentrationer af alkohol på under 0,400 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.
- 8 pct. af den målte alkoholconcentration for alle målinger mellem 0,400 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft og 2,000 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.
- 30 pct. af den målte alkoholconcentration for alle målinger over 2,000 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.

I pkt. 5.2.2 er den maksimale standardafvigelse ved målinger angivet til følgende:

- 0,007 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft for koncentrationer af alkohol på under 0,400 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.
- 1,75 pct. af den målte alkoholkoncentration for alle målinger mellem 0,400 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft og 2,000 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.
- 6 pct. af den målte alkoholkoncentration for alle målinger over 2,000 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft.

I pkt. 5.5.3 er angivet anbefalinger om, at bevisalkometre skal kunne spore andre stoffer end ethanol (alkohol), f.eks. acetone, isopropanol, methan mv., der kan have indflydelse på målingen af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften. Efter pkt. 6.6.7 skal apparatet give et signal, hvis sådanne stoffer spores i mængder, der overstiger de i anbefalingen fastsatte værdier.

Der er endvidere i pkt. 5.5.1.a fastsat krav til kontrol af, at en række forhold ikke influerer på måleresultatet i en sådan grad, at måleusikkerheden er større end angivet i anbefalingens pkt. 5.1.1, jf. ovenfor. De forhold, der bør kontrolleres, er bl.a.:

- Den mængde luft, der pustes ind i apparatet.
- Længden af den tid, der pustes luft ind i apparatet.
- Mængden af kuldioxid.
- Omgivelsernes temperatur og luftfugtighed.
- Fysiske forhold såsom strømafbrydelse, magnetisk og elektronisk indflydelse mv.

Det anbefales endvidere i pkt. 5.5.1.b, at hvis udåndingen afbrydes, skal instrumentet ikke give et resultat.

Det fremgår endvidere af anbefalingens pkt. 5.5.1.c, at de nationale myndigheder kan vælge, at instrumentet ikke skal give et resultat, hvis det sporer alkohol i mundhulen, eller at der fastsættes retningslinier om, at udåndingsprøve ikke må tages før, et vist tidsrum er forløbet efter, den pågældende sidst har drukket alkohol.

Af pkt. 6.6.1 fremgår det, at bevisalkometre skal være konstrueret til at sikre, at måling sker af den dybe lungeluft.

Efter pkt. 6.6.3 skal instrumentet kunne måle, om udåndingen sker kontinuerligt, og det skal give en advarsel, hvis udåndingshastigheden falder (helt eller delvist) fra begyndelsen af udåndingen

og til slutningen af foretagelsen af prøven, således at en fejlbehæftet prøve kan kasseres. Hvis udåndingshastigheden kommer under 0,1 liter i sekundet skal udåndingen betragtes som afbrudt.

Alkometre skal i medfør af pkt. 6.6.5 indikere, når det er parat til at tage en prøve, og det skal være konstrueret således, at en prøve ikke kan tages, når instrumentet ikke er klar hertil. Alkometre skal efter pkt. 6.9.2 foretage en egenkontrol af, at det fungerer korrekt, inden det tager en prøve. Egenkontrollen omfatter kontrol af, at alle relevante interne elementer i alkometret fungerer korrekt, og kontrol af, at målingscyklussen udføres korrekt. Hvis instrumentet opdager fejl, skal dette meddeles, og instrumentet skal herefter være indrettet således, at der ikke kan foretages prøver med dette.

Efter pkt. 6.8 skal alkometre også indeholde en funktion, der automatisk nulstiller eller kontrollerer, at instrumentet nulstilles efter hver måling. Hvis alkometret ikke kan nulstilles med en præcision imellem +/- 0,005 milligram pr. liter, skal instrumentet ikke være i stand til at fungere.

I pkt. 6.12 anbefales det, at de nationale myndigheder fastsætter, hvad en målingscyklus skal omfatte, dvs. det antal målinger, der skal til for at kunne konstatere koncentrationen af alkohol i udåndingsluften på baggrund af målinger.

En målingscyklus kan defineres ved:

- Antallet af successive individuelle udåndingsprøver.
- Rækkefølgen, hvori resultaterne bliver vist.
- Tilladte afvigelser i resultatet af de individuelle udåndingsprøver.

I bilag I til anbefalingen er foreslået retningslinier for en målecyklus. Det anbefales, at en målecyklus skal omfatte to individuelle målinger af udåndingsluften, og at de respektive resultater vises, når begge prøver er afsluttet.

Det anbefales endvidere, at der foretages nye prøver, hvis de individuelle prøver afviger fra hinanden med mere end enten 10 pct. af den relative værdi af den laveste værdi eller med mere end 0,032 milligram pr. liter luft. I sådanne tilfælde af større afvigelser anbefales det, at bevisalkometret automatisk enten udsender en advarsel eller underkender målecyklussen.

I pkt. 6.14 anbefales det, at (visse) alkometre kun skal foretage en måling, hvis der pustes minimum 1,5 liter luft ind i apparatet.

Herudover indeholder anbefalingen en række yderligere minimumskrav vedrørende fysiske forhold, kontrol, testmetoder mv.

En række forskellige typer af måleudstyr opfylder kravene i OIML's anbefaling nr. 126. I afsnit 5.4. nedenfor gennemgås som et eksempel herpå det udstyr, som anvendes af det svenske politi.

5.4. De tekniske forhold vedrørende nyere alkometre

Udvalget har i forbindelse med sit arbejde haft lejlighed til at mødes med medarbejdere fra det svenske politi, som holdt et oplæg og demonstrerede det apparatur, som i Sverige anvendes til måling af alkoholkoncentration i udåndingsluften.

Fra 1989 til 2002 anvendte svensk politi et instrument kaldet CMI Intoxilyzer til at foretage målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluften, der blev brugt som bevis i sager om spirituskørsel.

Siden 2002 er Intoxilyzer-apparaturerne i Sverige blevet erstattet af en ny generation af måleapparatur ved navn "Evidenzer". I det følgende beskrives Evidenzer-udstyret, som i Sverige anvendes til bevisfast måling af alkoholkoncentration i udåndingsluft. Om de gældende svenske regler vedrørende spiritus henvises til afsnit 5.5.1 nedenfor.

5.4.1. Evidenzer-systemet

Evidenzer-apparaturet fremstilles af den svenske virksomhed Nanopuls AB.

Evidenzer er et såkaldt bevisinstrument, som med stor nøjagtighed kan måle alkoholkoncentrationen i udåndingsluft. Formålet med bevisinstrumentet er at sikre bevis i sager om overtrædelse af lovgivningen om spirituskørsel mv. og at give grundlag for statistik, tilrettelæggelse og opfølgning af politiets forfølgning af overtrædelser af lovgivningen om spirituskørsel mv.

Evidenzer-apparaturet består først og fremmest af den måleenhed, hvori selve målingen af alkoholkoncentrationen i den luft, som den mistænkte trafikant gennem en blæseslange puster ind i måleenheden. Herudover indgår der i Evidenzer-apparaturet en almindelig bærbar eller stationær computer, der anvendes til behandling og lagring af de måle- og personoplysninger, som fremkommer ved målingen eller indtastes af prøvetageren. Endvidere består udstyret bl.a. af et kalibreringsinstrument, som kan anvendes til indstilling af måleenheden, således at systemets målinger bliver korrekte og nøjagtige.

I Evidenzer-apparaturet indgår et edb-system til behandling af personoplysninger, tekniske oplysninger og oplysninger til statistiske formål. Edb-systemet gør det f.eks. muligt at udfærdige politi-rapport og blanketter i forbindelse med selve målingen.

I det samlede system indgår endvidere en central database, som hovedsageligt har til formål at gøre det muligt at kontrollere, at apparaturet alene anvendes af personer, som er godkendt hertil, at give grundlag for kontrol af apparaturets funktionsdygtighed og sagkyndige udtalelser, og at muliggøre behandling af statistiske oplysninger samt planlægning og opfølgning af politiets forfølgning af overtrædelser af lovgivningen om spirituskørsel mv. Systemet lagrer således f.eks. en hel række af oplysninger om hver enkelt måling, som foretages. Det er derfor muligt efterfølgende at hente oplysninger om f.eks. udåndingsluftens temperatur, længden af det blæs, som trafikanten har leveret, mængden af luft osv. Sådanne oplysninger har efter det oplyste f.eks. været anvendt i sager, hvor den tiltalte efterfølgende i retten har påberåbt sig, at den tiltalte under kontrollen havde feber, og at den tiltaltes udåndingsluft derfor var for varm til en nøjagtig måling af alkoholkoncentrationen.

Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften måles i milligram alkohol pr. liter udåndingsluft. I Sverige er grænsen for spirituskørsel på 0,1 milligram pr. liter udåndingsluft (eller 0,2 promille alkohol i blodet).

Evidenzer-systemet anses af de svenske myndigheder for at måle med stor nøjagtighed. Tilliden til Evidenzer-systemets evne til nøjagtigt at måle alkoholkoncentrationen i udåndingsluften er så stor, at man i Sverige pr. 15. september 2005 gik fra en sikkerhedsmargin på 0,07 milligram pr. liter til en sikkerhedsmargin på 15 pct. af den målte alkoholkoncentration. Hvor der således tidligere krævedes en måling, der viste 0,17 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft svarende til en alkoholpromille i blodet på 0,34, vil der nu kunne indledes en straffesag, hvis målingen viser, at den mistænkte trafikant har en alkoholkoncentration på 0,118 milligram pr. liter udåndingsluft svarende til en alkoholpromille i blodet på 0,23. Det ventes, at nedsættelsen af sikkerhedsmarginen vil medføre, at andelen af trafikanter, hvis udåndingsluft måles med Evidenzer, uden at der rejses sag for spirituskørsel, vil falde fra 20 pct. til 10 pct.

Evidenzer er udstyret med funktioner, således at systemet kan afsløre selv små mængder fremmedelementer som f.eks. mundalkohol, der vil kunne gøre en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften unøjagtig.

Der har efter det oplyste ikke været sager, hvor domstolene har afvist at lægge målinger fra udstyret til grund.

5.4.2. Systemkontrol og -kalibrering

I Sverige har Statens Kriminaltekniske Laboratorium det overordnede ansvar for Evidenzer-apparaturets funktion og nøjagtighed.

Inden en nyfremstillet måleenhed tages i brug, skal den kontrolleres. Der skal endvidere ske kontrol af måleenheder, der har været til service eller reparation, som kan have påvirket målenøjagtigheden. Kontrol af måleenhederne foretages af Statens Kriminaltekniske Laboratorium.

Der foretages endvidere periodisk kontrol af Evidenzer-apparaternes funktionsdygtighed og målenøjagtighed. I den forbindelse kalibreres de enkelte apparater, og udstyrets edb-programmel føres ajour. Dette indebærer bl.a., at eventuelle ændringer af edb-styresystem, sagsbehandlingsprogrammer, blanketter mv. kan gennemføres fra centralt hold, således at der sikres standardisering af udstyr og sagsbehandling i hele Sverige. Ved samme lejlighed overføres de oplysninger, som bl.a. til brug for statistik er blevet lagret om hver eneste måling som er foretaget med det pågældende Evidenzer-apparat, elektronisk til en central database. Ajourføringen foregår via det svenske politis interne edb-net.

Periodisk kontrol gennemføres med en hyppighed, som fastlægges af Rikspolisstyrelsen. Hyppigheden har tidligere været én gang om ugen, men er for tiden én gang hver anden uge. Kontrollen skal udføres af politipersonale, som er uddannet på instruktør-niveau, jf. nærmere pkt. 5.4.3 nedenfor.

5.4.3. Uddannelse af personale

Det kræver særlig godkendelse for politipersonale at arbejde med Evidenzer-apparaturet. Der findes fire godkendelsesniveauer: Prøvetager, instruktør, instrument- og myndighedsansvarlig samt administrator. Svensk politi gennemfører således en særlig uddannelse af alt personale, der skal arbejde med Evidenzer-udstyret.

Godkendelse som prøvetager kræver, at den pågældende politibetjent har gennemført en uddannelse, der varetages lokalt. Uddannelsen tager 4-6 timer, hvor medarbejderen lærer betjening mv. af udstyret. Denne grundlæggende uddannelse gennemføres typisk af en instruktør i politikredsen.

Godkendelse som instruktør kræver ligeledes en uddannelse, som varetages lokalt. Det vil normalt være kredsens ansvarlige for Evidenzer-apparaturet, der varetager uddannelsen af instruktører.

Godkendelse som instrumentansvarlig kræver, at den pågældende har gennemført en uddannelse, som varetages centralt i Rikspolisstyrelsen. Der udpeges én eller flere medarbejdere i hvert politikreds, som er instrumentansvarlige, dvs. ansvarlige for opgaven med at kvalitetssikre og samordne virksomheden med hensyn til målinger med bevisinstrumenter i den pågældende kreds.

Godkendelse som administrator meddeles af Rikspolisstyrelsen.

5.4.4. Udbredelse og anvendelse af Evidenzer

Svensk politi er i besiddelse af mellem 160 og 165 apparater af fabrikatet Evidenzer. Dette udstyr er installeret på alle større politistationer i Sverige, men siden 2003 har svensk politi endvidere fået Evidenzer-apparatur, som er mobilt. Der findes således for tiden 25 Evidenzer-apparater, som er installeret i varevogne, og som derfor kan bringes ud i operationsområdet f.eks. i forbindelse med spirituskontrolaktioner. Der arbejdes efter det oplyste i Sverige med, at gøre flest mulige af Evidenzer-apparaterne mobile. Endvidere er der installeret 2-3 apparater på politibåde, således at apparaturet også kan bringes frem til lokaliteter, der er lettere tilgængelige ad vandvejen.

I den forbindelse kan det som eksempel nævnes, at politiet i Helsingborg råder over ét fastinstalleret apparatur og ét mobilt.

I forbindelse med anvendelsen af det mobile udstyr har svensk politi opnået en ressourcebesparelse. Det mobile måleudstyr kræver således ikke, at to politibetjente indbringer den pågældende trafikant til nærmeste politistation for at kunne gennemføre måling af alkoholkoncentrationen i den pågældende trafikants udåndingsluft. Med det mobile måleudstyr skal der alene afsættes én betjent, der i forbindelse med målingen betjener det mobile måleudstyr samtidig med, at han eller hun afhører trafikanten og udfærdiger politirapport.

Anvendelse af det mobile måleudstyr har endvidere den fordel, at målingen kan foretages i nær tilknytning til, at den mistænkte trafikant er antruffet af politiet. En måling af den mistænkes udåndingsluft med det mobile udstyr vil således give et mere korrekt billede af, hvor meget alkohol den pågældende har været under påvirkning af under færdsel i trafikken.

Efter det oplyste foretog svensk politi i 2004 omkring 20.000 målinger, hvor resultatet af målingen viste, at den pågældende trafikant var mere alkoholpåvirket end det maksimalt tilladte. Af disse 20.000 målinger førte omkring 12.500 målinger til retsforfølgning i en eller anden form. Til sammenligning blev der foretaget 3.000 målinger ved udtagelse af blodprøve.

De mobile Evidenzer-apparater anvendes såvel ved tilfældige standsninger af trafikanter som ved egentlige spritrazziaer. Svensk politi arbejder med en målsætning om, at der med tiden rutinemæssigt skal foretages alkoholkontrol af alle førere af biler, der standses af politiet. Svensk politi har ikke på nuværende tidspunkt kunnet konstatere, om Evidenzer har haft nogen præventiv virkning i forhold til spirituskørsel.

Evidenzer-apparaterne leases af Statens Kriminaltekniske Laboratorium. De svenske myndigheder betaler for hvert af de fastinstallerede apparater omkring 25.000 svenske kroner om året i fem år. Prisen er imidlertid faldet for de senest leverede apparater. For de mobile apparater betales således omkring 16.000 kroner om året.

Hertil kommer omkostninger til opdatering af systemet mv.

5.4.5. Fremgangsmåden ved anvendelsen af Evidenzer

Svensk politi foretager en indledende måling af, om der er grundlag for mistanke om spirituskørsel, med et såkaldt sållningsinstrument (sorteringsinstrument), hvilket svarer til de alkometre, der anvendes af dansk politi. Hvis dette instrument viser, at der er grund til mistanke om, at den pågældende trafikant er mere alkoholpåvirket end det maksimalt tilladte, foretages en egentlig bevismåling. Dette sker som udgangspunkt med bevisinstrumentet, Evidenzer. Hvis den pågældende trafikant imidlertid lider af luftvejssygdomme, af andre grunde – f.eks. alder – har dårlig lungekapacitet eller nægter at lade sig kontrollere ved udåndingsmålingsudstyret, foretages målingen af, hvor alkoholpåvirket den pågældende er, ved måling af alkoholkoncentrationen i den mistænkte blod.

Fra det tidspunkt, hvor den mistænkte trafikant er antruffet, til det tidspunkt, hvor målingen af alkoholkoncentrationen i den pågældendes udåndingsluft måles, skal den mistænkte holdes under nøje opsyn. Den mistænkte trafikant må ikke have mulighed for at tilføre mundhulen eller luftvejene alkohol, således at måleapparatet kan blive forurenede eller målingen blive unøjagtig.

Det anbefales, at måling foretages snarest muligt efter, at den mistænkte trafikant er antruffet. Hvis der opdages mundalkohol, bør der ikke foretages en måling før 15 minutter efter, at den pågældende er antruffet.

Der er ikke etableret særlige procedurer med henblik på identifikation af den mistænkte trafikant ved kontrol af færdsel under alkoholpåvirkning. Der tages således f.eks. ikke noget billede af den pågældende trafikant med henblik på identifikation. Trafikantens identitet konstateres på sædvanlig vis f.eks. ved hjælp af kørekort. Hvis ikke den pågældendes identitet med sikkerhed kan fastslås, må der ikke gennemføres en måling med Evidenzer. Spørgsmålet om identifikation af den pågældende har efter det oplyste ikke givet anledning til problemer.

Selve målingen kan med mobilt udstyr foretages på stedet for politiets operation. Evidenzer-apparatet er konstrueret med et integreret sagsbehandlingssystem, således at der under gennemførelse af måling og kontrolmåling kan foretages afhøring og udfærdiges politirapport.

Det mobile udstyr er installeret i en varevogn, hvor der er indrettet en plads til den mistænkte og en plads med skrivebord og arbejdsstation til den medarbejder (prøvetager), som behandler sagen.

Kun politipersonale, der er uddannet til betjening af udstyret, jf. pkt. 5.4.3. ovenfor, har adgang til systemet, der er beskyttet med adgangskode. I forbindelse med opstart af systemet gennemfører apparaturet en kontrol af funktionsdygtigheden. I den forbindelse kontrollerer systemet, at der ikke i luften i bilen er alkoholkoncentrationer, der vil kunne skabe usikkerhed om pålideligheden af de enkelte målinger.

Indledningsvis gennemfører prøvetageren kontrol af trafikantens identitet. Derefter indtaster prøvetageren oplysninger om trafikantens identitet og omstændighederne ved standsningen af denne ind i systemet.

Trafikanten bliver dernæst bedt om at tage en dyb indånding og blæse i mindst fem sekunder i apparatets blæseslange. Derefter analyserer apparaturet trafikantens udåndingsluft. I den forbindelse lagres en række oplysninger om temperatur, luftmængde osv. Det tager systemet ca. fem minutter at analysere udåndingsluften. Mens apparaturet analyserer udåndingsprøven, afhøres trafikanten af prøvetageren, der samtidig kan udfærdige politirapport i det integrerede sagsbehandlingssystem. Hvis målingen viser, at trafikantens udåndingsluft har en alkoholkoncentration, der ligger under det maksimalt tilladte, vil systemet gøre prøvetageren opmærksom herpå og spørge, om prøvetageren ønsker at fortsætte afhøringen.

Efter analysen af den første udåndingsprøve gennemfører apparaturet endnu en kontrol af funktionsdygtighed og alkoholkoncentrationen i luften i bilen. Herefter melder systemet klar til, at der kan foretages en kontrolmåling. Trafikanten bliver herefter bedt om endnu en gang at tage en dyb indånding og blæse i mindst 5 sekunder i apparatets blæseslange. Apparaturet foretager så en analyse af den anden udåndingsprøve, mens afhøringen af trafikanten kan fortsætte.

Underkender apparaturet den første måling, skal der foretages en yderligere måling, men der må kun tages én godkendt bevismåling. Resultatet af målingen beregnes som et gennemsnit af de to målinger med fradrag af sikkerhedsmarginen, som efter den 15. september 2005 udgør 15 pct. af måleresultatet.

Når den anden måling og sagsbehandlingen er afsluttet, kan måleresultater samt oplysningerne om den mistænkte og dennes forklaring udskrives som en samlet politirapport. Prøvetageren skal med sin underskrift på analyseudskriften attestere, at målingen er foretaget efter de gældende regler.

Oplysningerne er samtidig blevet lagret i edb-systemet og vil blive overført til den centrale database til brug for statistik mv., når apparaturet næste gang skal til periodisk kontrol, jf. herved pkt. 5.4.2. ovenfor.

Det samlede tidsforbrug på behandlingen af en enkelt spirituskørselssag er på mellem 15 og 20 minutter.

5.5. Fremmed ret

5.5.1. Sverige

I svensk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af ”lag 1951:649 om straff för vissa trafikbrott” med senere ændringer (populært kaldet ”trafikbrottslagen”). Gerningsindholdet kan realiseres ved en bestemt alkoholconcentration i blodet eller i udåndingsluften eller efter et føreevne-kriterium. Spirituskørsel betegnes i Sverige ”rattfylleri”, og der skelnes mellem rattfylleri og groft rattfylleri.

Ifølge trafikbrottslagens § 4, stk. 1, straffes for rattfylleri den, som fører et motordrevet køretøj eller en sporvogn efter at have indtaget alkoholholdige drikke i sådant omfang, at alkoholconcentrationen under eller efter kørslen er mindst 0,20 promille i blodet eller 0,10 milligram pr. liter i udåndingsluften.

Ifølge trafikbrottslagens § 4, stk. 2, straffes for rattfylleri endvidere den, som fører et motordrevet køretøj eller en sporvogn under påvirkning af alkoholholdige drikke i et sådant omfang, at det kan antages, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende vis. Det samme gælder, hvis føreren i samme grad er påvirket af andre rusmidler.

Straffen for rattfylleri er bøde eller fængsel op til seks måneder, jf. trafikbrottslagens § 4, stk. 1.

Såfremt et tilfælde af rattfylleri anses for at være groft, kan føreren straffes for groft rattfylleri, jf. trafikbrottslagens § 4 a. Ifølge denne bestemmelse skal der i vurderingen af, om der er tale om groft rattfylleri, særligt lægges vægt på, om:

- 1) Føreren har haft en alkoholconcentration på mindst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram pr. liter udåndingsluft,
- 2) føreren i øvrigt har været betydeligt påvirket af alkohol eller noget andet stof, eller
- 3) kørslen har medført en betydelig fare for trafiksikkerheden.

Straffen for groft rattfylleri er fængsel i op til 2 år, jf. trafikbrottslagens § 4 a.

I svensk ret udgør målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften et selvstændigt bevis, der kan medføre strafansvar for rattfylleri eller groft rattfylleri. Ved loven er målinger af alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften blevet ligestillet som bevis, og der er indskrevet en fast grænse for alkoholkoncentrationen i henholdsvis blodet og udåndingsluften. Det er således tale om to alternative gerningsbeskrivelser for rattfylleri og groft rattfylleri. Rattfylleri vil f.eks. foreligge, hvis enten alkoholkoncentrationen i blodet overstiger 0,2 promille, eller hvis alkoholkoncentrationen i udåndingsluften overstiger 0,10 milligram pr. liter udåndingsluft. Foreligger der i en konkret sag både en blodprøve og en udåndingsprøve vil den pågældende således gøre sig skyldig i rattfylleri, hvis f.eks. blodprøven viser en promille under 0,2, mens en udåndingsprøve viser en alkoholkoncentration i udåndingsluften på over 0,10 milligram pr. liter udåndingsluft.

I Sverige anvendes målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften i vidt omfang som bevis i sager om spirituskørsel. Ca. 70 pct. af førere af motorkøretøjer, der har været mistænkt for spirituspåvirkethed, får foretaget måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, der efterfølgende vil kunne anvendes som bevis. Såfremt en mistænkt ikke ønsker at deltage i en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, eller hvis en mistænkt ikke kan puste i instrumentet tilstrækkelig længe eller kraftigt, udtager en sygeplejerske eller en læge i stedet en blodprøve.

Udåndingsprøven foretages af politifolk, som har gennemgået en uddannelse i at foretage disse prøver. Af sammenlagt ca. 17.000 politifolk har 7.000 gennemgået en sådan uddannelse.

Det instrument svensk politi anvender til målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluften hedder Evidenzer. Instrumentet fabrikeres af Nanoplus AB i Uppsala. Instrumentet blev første gang taget i brug i 2002. Der henvises nærmere herom til afsnit 5.4 ovenfor.

Rikspolisstyrelsen i Sverige har i RPSFS 2004-8, FAP 332-2 fastsat forskrifter om alkoholudåndingsprøver og bevisinstrumenter.

Efter forskrifterne defineres et bevisalkometer som et instrument, der med stor præcision kan måle alkoholkoncentrationen i udåndingsluften. Instrumentet skal endvidere indgå i et edb-system og bestå af en måleenhed, som er tilsluttet en stationær eller mobil datamaskine med de nødvendige edb-programmer. I måleenheden skal der være funktioner og edb-programmer, der kan måle og lagre prøvedata og personoplysninger. De lagrede oplysninger overføres via datakommunikation til en central database i forbindelse med periodisk kontrol af instrumentet.

Bevisalkometre kan anvendes stationært eller mobilt. Ved anvendelse af mobile instrumenter, skal instrumentet være fastmonteret i køretøjet og tilsluttet køretøjets el-system med anordninger, som er godkendt af Rikspolisstyrelsen.

I forskrifterne er det endvidere fastsat, at en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, der kan anvendes som bevis i en sag om rattfylleri eller groft rattfylleri, skal være foretaget med et bevisalkometer. En sådan prøve skal endvidere bestå af to godkendte delprøver.

Der er i forskrifterne fastsat krav til periodisk kontrol af bevisalkometre, herunder instrumenternes målenøjagtighed. Inden et nyt instrument tages i brug skal det kontrolleres. Efter ibrugtagning skal instrumentet kontrolleres løbende, ligesom instrumentet skal kontrolleres, hvis det har været til service eller er blevet repareret på en sådan måde, at målenøjagtigheden er blevet påvirket.

5.5.2. Norge

I norsk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af § 22 i "vegtrafikkloven" (lov nr. 4 af 18. juni 1965 med senere ændringer). Ifølge bestemmelsen må ingen føre eller forsøge at føre et motordrevet køretøj, når den pågældende er påvirket af alkohol (ikke ædru) eller andet berusende eller bedøvende middel. Har man større alkoholkoncentration i blodet end 0,20 promille eller en større alkoholkoncentration i udåndingsluften end 0,1 milligram pr. liter, regnes man ifølge bestemmelsen i alle tilfælde for påvirket af alkohol (ikke ædru).

Måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft blev taget i brug som bevismiddel i sager om spirituskørsel i Norge i marts 1996. Målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften anvendes som bevis i ca. 2.500 sager, hvor der foreligger mistanke om spirituskørsel. Dette svarer til omkring halvdelen af det samlede antal sager om spirituskørsel. I den anden halvdel af sagerne anvendes blodprøve.

Udåndingsprøven foretages af politifolk, der har gennemgået et kursus i at foretage sådanne prøver. Kurset er af to dages varighed. Politifolkene skal herudover jævnligt udføre øvelser og kontrol på instrumenterne.

Det norske politi anvender for tiden instrumentet Intoxilyzer 5000N (68-series) til måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft. Norsk politi råder over 89 instrumenter, hvoraf en del er mobile.

De norske myndigheder har imidlertid nedsat en arbejdsgruppe med henblik på at overveje, hvor vidt det norske politi bør erhverve nye instrumenter til måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften. Efter det oplyste overvejer man at anskaffe et af tre følgende måleinstrumenter: Dräger 9510, som fremstilles af Unitraffic, Intoxilyzer 8000, som fremstilles af Lion Laboratories, eller Evidenzer, som fremstilles af Nanopuls AB.

5.5.3. Finland

I finsk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af straffelovens kapitel 23, som blev indsat ved lov nr. 545 af 30. april 1995. Gerningsindholdet kan realiseres ved en bestemt alkoholkoncentration i blodet eller i udåndingsluften eller efter et føreevnekriterium.

Spirituskørsel benævnes rattfylleri, og der skelnes mellem rattfylleri og groft rattfylleri. Sondringen mellem de to delikter har betydning for straffen.

Ifølge § 3 i straffelovens kapitel 23 straffes for rattfylleri den, som fører et motordrevet køretøj eller en sporvogn efter at have indtaget alkohol i en sådan mængde, at alkoholkoncentrationen under eller efter kørslen er mindst 0,50 promille i blodet eller 0,22 milligram pr. liter udåndingsluft. For rattfylleri straffes endvidere den, hvis evne til at udføre kørslen er nedsat som følge af indtagelse af andet rusmiddel end alkohol eller andet rusmiddel og alkohol.

Straffen for rattfylleri er bøde eller fængsel op til 6 måneder, jf. § 3 i straffelovens kapitel 23.

Groft rattfylleri består ifølge § 4 i straffelovens kapitel 23 i, at

- 1) alkoholkoncentrationen er mindst 1,20 promille i blodet eller 0,53 milligram pr. liter udåndingsluft,
- 2) gerningsmandens evne til at føre køretøjet er væsentlig nedsat, eller
- 3) gerningsmanden har indtaget andet rusmiddel, således at den pågældendes evne til at føre køretøjet er nedsat.

Efter bestemmelsen er det i alle tilfælde en betingelse, at overtrædelsen har været egnet til at sætte andres sikkerhed på spil.

Straffen for groft rattfylleri er mindst 60 dagbøder eller fængsel op til 2 år, jf. § 4 i straffelovens kapitel 23.

I finsk ret udgør målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften et selvstændigt bevis, der kan medføre strafansvar for rattfylleri eller groft rattfylleri. Ved loven er målinger af alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften blevet ligestillet som bevis.

I Finland får ca. 60 pct. af de førere af motorkøretøjer, hvor der har været mistanke om spirituspåvirkethed, foretaget måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, der efterfølgende vil kunne anvendes som bevis. Såfremt en mistænkt ikke ønsker at deltage i en måling af alkohol-

koncentrationen i udåndingsluften, eller hvis en mistænkt ikke kan puste i instrumentet tilstrækkelig længe eller kraftigt, udtages i stedet en blodprøve.

Det instrument finsk politi anvender til målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluften hedder Dräger Alcotest 7110 MK III Fin. Instrumentet fabrikeres af Drägerwerk AG. Instrumentet blev første gang taget i brug i 1998 i Finland.

Dräger Alcotest 7110 MK III Fin måler alkoholkoncentrationen i udåndingsluften ved hjælp af infrarødt lys og ved elektrokemiske målinger. Instrumentet kan anvendes stationært eller mobilt.

Instrumentet har et display, der oplyser, hvad operatøren og den person der undersøges skal gøre. Hver enkel instruktion i displayet skal følges før, at en måling kan foretages

Prisen for en Dräger Alcotest 7110 MK III Fin er ca. 5.000 euro.

Udåndingsprøven foretages af politifolk, som har gennemgået en uddannelse i at foretage disse prøver.

5.5.4. Tyskland

I tysk ret sondres mellem færdselsforseelser, der indebærer en overtrædelse af straffeloven (Strafgesetzbuch, forkortet StGB), og færdselsforseelser, der indebærer en overtrædelse af den tyske færdselslov (Straßenverkehrsgesetz, forkortet StVG). De tyske domstole kan idømme bøde eller fængsel for overtrædelser af den tyske straffelov, mens overtrædelser af den tyske færdselslov alene kan medføre administrative bøder.

Efter tysk retspraksis anses det som udgangspunkt for bevist, at en person ikke er i stand til at føre et køretøj sikkert, hvis blodalkoholkoncentrationen ligger på 1,00 promille eller derover. Der er ikke anerkendt en tilsvarende grænse for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

Ved en promille mellem 0,30 og 1,00 kan føreren også straffes efter StGB § 316, men i så fald må der foreligge alkoholbetingede kørselsfejl, såsom usikker kørsel eller uheld. Om sådanne kørselsfejl kan henføres til alkoholindtagelse søges ofte godtgjort ved hjælp af sagkyndige.

En fører, der under kørslen har en alkoholpromille på mellem 0,49 og 1,00 promille, uden at der foreligger alkoholbetingede kørselsfejl, kan ikke straffes efter StGB § 316, men derimod efter § 24 a i den tyske færdselslov, der har følgende ordlyd:

"Den, der i færdselen fører et køretøj, selv om han har 0,25 milligram/l eller mere alkohol i udåndingsluften eller 0,5 promille eller mere alkohol i blodet eller en alkoholemængde i kroppen, der fører til en sådan udåndings- eller blodalkoholkoncentration, handler lovstridigt."

Straffen er bøde, og den pågældende kan i en periode blive pålagt kørselsforbud.

Efter bestemmelsen udgør målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften et selvstændigt bevis, der kan medføre strafansvar for spirituskørsel. Ved loven er målinger af alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften således blevet ligestillet som bevis.

Baggrunden for, at man i den tyske færdselslov har fastsat en grænse på 0,25 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft er, at man ikke har ønsket at stille personer, der får foretaget målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, ringere end personer, der får foretaget målinger af alkoholkoncentrationen i blodet. Grænsen på 0,25 milligram alkohol pr. liter udåndingsluft skal således sikre, at der er over 50 pct. sandsynlighed for, at en samtidig måling alkoholkoncentration i blodet vil være højere end målingen af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

Målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften har siden 1998 kunnet anvendes som bevis i sager om overtrædelse af § 24 a i den tyske færdselslov.

Den tyske højesteret (Bundesgerichtshof) afsagde i april 2001 en dom, hvor retten fandt, at en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften foretaget med et godkendt og kalibreret instrument til måling af alkoholkoncentration i udåndingsluften kunne blive lagt til grund af retten, uden at yderligere bevisførelse var nødvendig.

Retten forudsatte i den forbindelse, at visse procedurer blev overholdt i forbindelse med foretagelse af målingen, navnlig at måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften først blev foretaget efter, at politiet havde sikret sig, at der var forløbet mindst 20 minutter efter, at personen sidst havde indtaget spiritus. Endvidere forudsatte retten, at der foretages to målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften med maksimalt 5 minutters interval, og at variationen i de to målinger lå inden for fastsatte tolerancegrænser.

Det instrument, der i Tyskland anvendes til målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluften hedder Dräger Alcotest 7110 MK III. Instrumentet fabrikeres af Drägerwerk AG. Instrumentet blev første gang taget i brug i 1999 i Tyskland.

Dräger Alcotest 7110 MK III måler alkoholkoncentrationen i udåndingsluften ved to forskellige og uafhængige metoder, nemlig dels ved infrarødt lys, dels ved elektrokemiske målinger. Instrumentet kan anvendes stationært eller mobilt. Instrumentet måler alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, udåndingsluftens temperatur, mængden af udåndingsluft og længden af udåndingen.

Instrumentet har et display, der oplyser, hvad operatøren og den person der undersøges skal gøre. Hver enkel instruktion i displayet skal følges, før at en måling kan foretages. Hvis prøven foretages korrekt, dvs. i overensstemmelse med instruktionerne på displayet, og såfremt testresultaterne ikke afviger fra de i instrumentet fastsatte tolerancer, udskrives resultatet af prøven. Resultatet er gennemsnittet af de to individuelt foretagne målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften.

Prisen for en Dräger Alcotest 7110 MK III er ca. 6.000 Euro.

I Tyskland foretages målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften af politiet. Politifolk der foretager disse målinger har gennemgået et kort instruktionskursus, der hovedsagelig omhandler tidsintervallerne for målingerne, korrekt brug af mundstykker til instrumentet og forståelse af fejlmeddelelse, som kan fremkomme på instrumentets display. Selve målingen følger et forløb, der er fastlagt i instrumentet. De enkelte led i målingen af alkoholconcentrationen i udåndingsluften bliver vist på instrumentets display, og rækkefølgen på de forskellige dele kan ikke fraviges.

5.5.5. Skematisk oversigt over fremmed ret

Land	Grænse for alkohol i blodet	Grænse for alkoholconcentration i udåndingsluften	Forholdet mellem alkoholconcentrationen i blod og udåndingsluft	Alkometre, der anvendes til måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften
Sverige	0,20 promille	0,1 milligram pr. liter	2.000:1	Evidenzer
Norge	0,20 promille	0,1 milligram pr. liter	2.000:1	Intoxilyzer 5000N
Finland	0,50 promille	0,22 milligram pr. liter	Ca. 2.300:1	Dräger Alcotest 7110 MK III Fin
Tyskland	0,50 promille	0,25 milligram pr. liter	2.000:1	Dräger Alcotest 7110 MK III

5.6. Udvalgets overvejelser

5.6.1. Overvejelser om indførelse af bevisalkometre

Som det fremgår ovenfor af afsnit 5.1.1, har der tidligere – ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 – været vedtaget lovgivning i Danmark om anvendelse af målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevismiddel i sager om spirituskørsel. Denne lovgivning nåede dog ikke at

blive sat i kraft og blev formelt ophævet ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven. Som det fremgår af afsnit 5.1.1-5.1.5, skyldtes dette imidlertid næppe modstand mod selve idéen om, at målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften anvendes som bevis i sager om spirituskørsel, men snarere at lovteksten var uhensigtsmæssigt affattet og ville føre til en uholdbar retstilstand. Efter den foreslåede affattelse af færdselslovens § 53 blev spirituskørsel nemlig som hidtil defineret ud fra blodpromillekriteriet, og man skulle herefter gennem en omregning af alkoholconcentrationen i udåndingsluften til den tilsvarende alkoholconcentrationen i blodet nå frem til, om blodpromillekriteriet var opfyldt. Som anført var en sådan omregning imidlertid ikke gennemførlig, da der ikke består noget fast forhold mellem alkoholconcentrationen i udåndingsluften og alkoholconcentrationen i blodet.

Efter udvalgets opfattelse kan manglerne ved reglerne i lov nr. 468 af 10. juni 1997 afhjælpes derved, at gerningsindholdet for spirituskørsel udvides, således at det gældende blodpromillekriterium i færdselslovens § 53, stk. 1, suppleres med en regel om, at der (også) foreligger spirituskørsel, hvis alkoholconcentrationen i udåndingsluften overskrider en bestemt grænse, der ikke lovmæssigt er bundet til alkoholconcentrationen i blodet. Udvalget henviser herved til Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997, idet udvalget kan tilslutte sig lovudkastet og bemærkningerne hertil, jf. ovenfor i afsnit 5.1.2.

Udvalget foreslår herefter, at færdselslovens § 53, stk. 1, kommer til at indeholde to alternative gerningsindhold, således at der foreligger spirituskørsel, enten hvis alkoholconcentrationen i blodet overstiger 0,50 promille, eller hvis alkoholconcentrationen i udåndingsluften overstiger 0,25 milligram pr. liter luft. Dette vil indebære, at der foreligger spirituskørsel, blot én af de to grænser er overskredet.

Baggrunden for udvalgets anbefaling er følgende forhold, der opstilles i en ikke-prioriteret rækkefølge:

1. Måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften er et mere skånsomt indgreb over for føreren end måling af alkoholconcentrationen i blodet. Måling af alkoholconcentrationen i blodet forudsætter et legemsindgreb i form af udtagelse af en blodprøve. Legemsindgrebet har en karakter, der bevirker, at det bør foretages af medicinsk-fagkyndigt personale. Måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften vil derimod alene kræve, at der foretages en udåndingsprøve svarende til, hvad politiet allerede efter den gældende bestemmelse i færdselslovens § 55, stk. 1, kan foretage, uden at der foreligger et mistankegrundlag.

2. Føreren vil straks blive bekendt med resultatet af målingen af alkoholconcentrationen i udåndingsluften og skal således ikke som i dag afvente resultatet af analysen af blodprøven, før han eller hun bliver bekendt med, om der vil blive rejst en straffesag.

3. Tiden fra det strafbare forhold begås, indtil straffen fastsættes, vil kunne forkortes. Dette skyldes, at der ved måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften straks vil fremkomme en måling, som vil kunne anvendes som bevis ved en retssag. Sagsbehandlingstiden vil således kunne forkortes med den tid, der ved måling af alkoholkoncentrationen i blodet medgår til udtagelse og analyse af blodprøve. Den forkortede sagsbehandlingstid vil efter udvalgets opfattelse kunne have en præventiv effekt, idet den pågældende fører vil opleve en hurtigere og mere effektiv retshåndhævelse i forhold til det strafbare forhold.

4. Målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel vil medføre en reduktion af omkostningerne i disse sager. Politiet skal således ikke længere betale for, at medicinsk-uddannet personale udtager en blodprøve i sager, hvor der anvendes måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft. Endvidere vil de samlede omkostninger til analyse af blodprøver kunne reduceres. Herudover kan der peges på, at politiet ikke vil skulle transportere føreren til et sygehus, en politistation eller andet sted med henblik på udtagelse af blodprøve. De frigjorte ressourcer vil i stedet kunne anvendes til en øget indsats på færdselssikkerhedsområdet, herunder f.eks. i forbindelse med en øget indsats mod kørsel under påvirkning af stoffer, jf. her ved kapitel 6, afsnit 6.8.

5. Anvendelse af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel vil også indebære en besparelse for føreren, hvis den pågældende findes skyldig, idet vedkommende ikke, som tilfældet er i dag, vil skulle betale en del af omkostningerne forbundet med udtagelsen af blodprøven.

6. Anvendelse af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften vil forenkle efterforskningen i sager om spirituskørsel, hvilket vil kunne medvirke til at effektivisere politiets kontrol af overholdelse af forbuddet mod spirituskørsel, der således vil kunne blive mere intensiv. I det omfang politiet bliver udstyret med mobilt måleudstyr, der medbringes på stedet ved almindelig trafikkontrol, vil der ved sådanne kontrolaktioner kunne foretages kontrol af et stort antal trafikanter med meget præcise måleresultater. Som det fremgår af afsnit 5.4.5 ovenfor, kan svensk politi med mobilt måleudstyr foretage vejsidekontrol, hvor kontrol af en enkelt trafikant tager ca. 15 minutter.

7. En umiddelbar konstatering af, om føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel vil endvidere skabe et forbedret grundlag for politiet til på stedet at træffe afgørelse om, hvorvidt der skal ske midlertidig inddragelse af en persons kørekort i medfør af færdselslovens § 130. Det er udvalgets opfattelse, at det vil have en ikke uvæsentlig præventiv virkning, hvis kørekort i videre udstrækning midlertidigt inddrages på stedet, idet føreren på denne måde umiddelbart i forlængelse af selve spirituskørslen vil mærke en konsekvens af overtrædelsen.

8. Som nævnt i kapitel 4, afsnit 4.8, er der ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv.) sket en forhøjelse af strafferammen for spirituskørsel til bøde eller fængsel i indtil 1 år og 6 måneder, hvilket indebærer, at der vil kunne ske varetægtsfængsling af føreren, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften, der er så sikre, at de vil kunne anvendes som bevis i sager om spirituskørsel, vil gøre det muligt straks at tilvejebringe et sikkert grundlag for at vurdere, om der i et konkret tilfælde bør ske varetægtsfængsling.

Samlet set er det udvalgets opfattelse, at anvendelse af måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevismiddel vil bidrage til en højere opdagelsesprocent, hvilket efter udvalgets opfattelse vil indebære en betydelig styrkelse af den præventive effekt af politiets indsats mod spirituskørsel.

Hertil kommer, at målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften anvendes som bevismiddel i alle vore nabolande, jf. afsnit 5.5 ovenfor.

Endelig kan der henvises til, at lovgivningsmagten tidligere ved lov nr. 468 af 10. juni 1997, jf. afsnit 5.1.1 ovenfor, har vedtaget regler, der skulle gøre det muligt at indføre målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluft som bevis i sager om spirituskørsel. Dette kan tages som udtryk for, at lovgivningsmagten i princippet må antages at have anset indførelse af målinger af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel for ønskelig og hensigtsmæssig.

5.6.2. Fastlæggelse af forholdet mellem blod og udåndingsluft samt grænsen for spirituskørsel

Udvalget foreslår, at der ved fastlæggelsen af værdier for alkoholconcentrationen i udåndingsluft fastsættes et forhold på 2.000:1 mellem blod og udåndingsluft, hvorved forstås, at alkoholconcentrationen i 1 milliliter blod er 2.000 gange højere end alkoholconcentrationen i 1 milliliter luft. Et forhold på 2000:1 mellem alkoholconcentrationen i blod og udåndingsluft vil f.eks. indebære, at den nedre grænse for alkoholconcentrationen i udåndingsluften fastsættes til 0,25 milligram pr. liter luft. Dette er i overensstemmelse med Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997, jf. afsnit 5.1.2 ovenfor, og med, hvad der blev bebudet i forbindelse med behandlingen forslaget til lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven, jf. afsnit 5.1.4 ovenfor.

Som det fremgår af afsnit 5.2 ovenfor, består der ikke noget fast forhold mellem alkoholconcentrationen i blodet og i udåndingsluften. Dette bevirker, at sager om spirituskørsel, der afgøres på grundlag af en måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften, vil kunne blive afgjort anderle-

des, end hvis grundlaget for sagens afgørelse havde været en måling af alkoholkoncentrationen i blodet.

Udvalget finder ikke, at dette i sig selv er mere betænkeligt end det forhold, at blodpromillekriteriet i 1976 afløste føreevnekriteriet som grundlag for domfældelse i stort set alle sager om spirituskørsel. Ved indførelsen af blodpromillekriteriet i 1976 blev det strafbare område for spirituskørsel – bortset fra reglen i færdselslovens § 53, stk. 2 – gjort uafhængigt af, om den pågældende rent faktisk er påvirket af alkohol. Det er ikke alle personer, der er påvirket af spiritus, selv om deres blodalkoholpromille overstiger f.eks. 0,80. Blodpromillekriteriet indebærer således, at nogle førere af motorkøretøjer bliver straffet for spirituskørsel, selv om de ikke har udgjort nogen fare for færdselssikkerheden. De betænkeligheder, der måtte være forbundet hermed, har således måttet vige for de åbenbare fordele, der er forbundet med en fast promillegrænse, herunder navnlig at spørgsmålet om, hvorvidt der er begået et strafbart forhold, beror på et objektive målbart forhold (alkoholkoncentrationen i blodet) og ikke et skøn (føreevnen). Dette forhold trådte endnu tydeligere frem, da promillegrænsen i 1998 blev nedsat til 0,50, idet antallet af personer, der overtræder færdselslovens § 53 uden at være påvirket af spiritus, hermed blev forøget væsentligt.

Det forhold, at man indfører et alternativt gerningsindhold for spirituskørsel, hvorved der indføres yderligere en objektiv målestok for, om der foreligger spirituskørsel (alkoholkoncentrationen i udåndingsluften), og at der kan ske domfældelse for spirituskørsel efter én målestok, selv om det ikke vil kunne ske efter en anden, ændrer efter udvalgets opfattelse ikke denne beskrevne principielle problemstilling. Under alle omstændigheder vil en fører af et motorkøretøj til enhver tid selv kunne undgå at bringe sig i en situation, hvor alkoholkoncentrationen i blodet eller i udåndingsluften bliver for høj.

Ved fastsættelsen af grænsen for den tilladte alkoholkoncentration i udåndingsluften bør det dog efter udvalgets opfattelse tilstræbes, at personer, der findes skyldige i spirituskørsel som følge af en overskridelse af grænsen for den tilladte alkoholkoncentration i udåndingsluften, typisk også vil have overskredet den tilladte grænse for alkoholkoncentration i blodet.

Som det fremgår af afsnit 5.5 ovenfor, har man i en række andre lande fastsat regler om, at måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft kan anvendes parallelt med måling af alkoholkoncentrationen i blodet. I den forbindelse er der blevet fastsat grænser for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, som ligger i området mellem koncentrationsforholdet 2.000:1 og 2.300:1.

Ved at vælge en undergrænse for spirituskørsel på 0,25 milligram pr. liter luft, svarende til et forhold mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften på 2.000:1, således som det var tanken ved Trafikministeriets lovudkast af 14. oktober 1997, og således som det er sket i Sverige, Norge og Tyskland, opnås det, at den altovervejende del af de trafikanter, der domfældes på

grundlag af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, også ville blive dømt på grundlag af en blodprøve, da det gennemsnitlige forhold mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften antages at ligge mellem 2.300:1 og 2.400:1. Da det imidlertid forekommer, at omregningsforholdet mellem blod og udåndingsluft for enkeltpersoner ligger under 2000:1, vil en omregningsfaktor på 2000:1 ikke i alle tilfælde hindre, at en person, der dømmes for spirituskørsel på grundlag af en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, kan have haft en alkoholkoncentration i blodet, der ikke har oversteget den tilladte grænse for alkoholkoncentrationen i blodet.

Det kan anføres, at et koncentrationsforhold på 2.000:1 mellem blod og udåndingsluft på den anden side indebærer, at personer, der ikke er i stand til at udføre en udåndingsprøve, og som derfor bedømmes på grundlag af en blodprøve, typisk vil blive strengere bedømt end andre. Heroverfor kan det dog anføres, at de pågældende ikke vil blive bedømt strengere, end de bliver efter den nugældende retstilstand, men at der alene er tale om, at personer, der bedømmes på grundlag af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, typisk vil blive bedømt lidt mildere end efter de nugældende regler.

Det må imidlertid herved erindres, at muligheden for at anvende alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel, vil gøre det muligt for politiet at undersøge langt flere trafikanter for spirituskørsel, end det er tilfældet i dag. Der er derfor også tale om, at førere af motordrevne køretøjer, der ellers slet ikke ville være blevet undersøgt, vil kunne sigtes for spirituskørsel efter indførelsen af muligheden for at bedømme dem på grundlag af en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften. Risikoen for at blive opdaget vil således stige, og det er udvalgets opfattelse, at netop en forøget opdagelsesrisiko vil have en betydelig præventiv effekt.

Som det fremgår af afsnit 5.5.3, er forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften i Finland fastsat til ca. 2.300:1, hvilket som nævnt er mere ufordelagtigt for den, der bedømmes på grundlag af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, end det vil være, hvis forholdet, som udvalget foreslår fastsættes til 2.000:1.

5.6.3. Sikkerhed for korrekte målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften

Der vil naturligvis kunne opstå spørgsmål om, hvorvidt målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften er korrekt. Et sådant tvivlsspørgsmål adskiller sig imidlertid principielt ikke fra andre spørgsmål om en straffesags faktum og må afgøres af domstolene efter sædvanlige bevisregler. Dette gælder også for de fysiologiske forhold, der kan have betydning for resultatet at en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, jf. ovenfor i afsnit 5.2.

Det er naturligvis af væsentlig betydning, at de alkometre, som skal anvendes af politiet, er pålidelige, og det er udvalgets vurdering, at mange mulige fejlkilder vil kunne undgås ved at stille krav om, at den type alkometre, som politiet anvender, som minimum skal leve op til OIML's anbefalinger, jf. afsnit 5.3 ovenfor. Herved sikres det, at de alkometre, som anvendes, ikke påvirkes af omgivelsernes temperatur og luftfugtighed. Endvidere vil der opnås en større sikkerhed for, at den udåndingsluft, hvori alkoholkoncentrationen måles, stammer fra alveolerne, idet der stilles krav til mængden af luft, der pustes ind i apparatet.

Udvalget foreslår, at der gives justitsministeren adgang til administrativt at fastsætte regler om krav til alkometre, der anvendes til målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, som bruges som bevis i sager om spirituskørsel. Endvidere skal justitsministeren kunne fastsætte bestemmelser om udførelsen af udåndingsprøven, f.eks. en bestemmelse om at udåndingsprøve ikke tages før mindst 15 minutter efter, at personen sidst havde indtaget spiritus.

Det er udvalgets opfattelse, at der administrativt bør fastsættes regler om, at der i den enkelte sag bør foretages to af hinanden uafhængige målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, og at afvigelser mellem de to målinger ikke bør overstige OIML's anbefalinger. Sådanne regler vil efter udvalgets opfattelse kunne udstedes i medfør af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 55, stk. 3.

Det bemærkes, at det i forbindelse med indførelse af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft som bevis i sager om spirituskørsel bør overvejes at revidere cirkulære nr. 11112 af 25. februar 1997 om spirituspåvirkethed mv. i straffesager.

Politiet vil endvidere kunne anvende et teknisk fradrag i måleresultatet for at udligne eventuelle måleusikkerheder forbundet med udåndingsprøver med det valgte alkometer svarende til det fradrag, der sker i middelværdien af en blodprøve.

Det vil være af væsentlig betydning, at de politifolk, der foretager målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften til brug som bevis i sager om spirituskørsel, har den fornødne uddannelse hertil. Politiet bør således uddanne det personale, der skal foretage målingerne, i fornødent omfang.

5.6.4. Udtagelse af blodprøve, når udåndingsprøve ikke kan foretages

Som nævnt foreslår udvalget, at der formuleres to alternative gerningsindhold for spirituskørsel, således at der foreligger spirituskørsel, enten hvis alkoholkoncentrationen i blodet overstiger 0,50 promille, eller hvis alkoholkoncentrationen i udåndingsluften overstiger 0,25 milligram pr. liter luft. Der vil derfor fortsat kunne anvendes blodprøver som bevismiddel i sager om spirituskørsel.

Det forudsættes, at udåndingsprøverne i vidt omfang vil afløse blodprøverne som bevismiddel, men i nogle tilfælde vil det være udelukket at gennemføre udåndingsprøver. Udvalget er opmærksom på, at målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften ikke vil kunne anvendes i alle tilfælde, hvor der er mistanke om spirituskørsel. Der vil f.eks. fortsat være behov for at anvende blodprøver som bevis i sager om spirituskørsel, hvis føreren på grund af sygdom (f.eks. astma) eller tilskadekomst ikke kan foretage en udåndingsprøve, eller hvis føreren nægter at medvirke ved prøven. Tilsvarende gælder ved færdselsuheld, hvor føreren er bevidstløs.

Herudover vil der fortsat skulle udtages blodprøve, hvis der er mistanke om, at en fører er påvirket af andet end alkohol, f.eks. euforiserende stoffer eller medicin.

5.6.5. Sanktionsspørgsmål

Som det fremgår af afsnit 3.1.3 ovenfor, er blodalkoholpromillens størrelse ikke alene afgørende for, om der overhovedet foreligger spirituskørsel, men også for sanktionsspørgsmålet.

Således er det bestemt i færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 1, at straffen for spirituskørsel, der som udgangspunkt er bøde, kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis alkoholpromillen i blodet under eller efter kørslen har oversteget 2,00 promille.

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, skal retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, ubetinget fratages den fører, der har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1,20 promille. Overstiger blodalkoholpromillen i førstegangstilfælde ikke 1,20 promille, sker fratagelsen som udgangspunkt alene betinget, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 7.

Efter færdselslovens § 133, stk. 2, skal der ske konfiskation af det motordrevne køretøj, som er anvendt ved overtrædelsen, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på over 1,20, der medfører ubetinget fratagelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der har medført ubetinget fratagelse af førerretten.

Udvalget foreslår som konsekvens af forslaget til ny affattelse af § 53, stk. 1, at de nævnte bestemmelser ændres, således at der opstilles grænser for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften i bestemmelserne som alternativ til blodpromillegrænserne, og således at omregningsfaktoren bliver 2.000:1 svarende til den omregningsfaktor, der er anvendt ved forslaget til ændring af § 53, stk. 1.

Endvidere er det bestemt i færdselslovens § 117 b, stk. 1, at bøder for spirituskørsel udmåles bl.a. under hensyntagen til alkoholpromillen i blodet under eller efter kørslen. Også den bestemmelse foreslås suppleret med en regel om at der alternativt skal tages hensyn til alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen. Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 10, jf. kapitel 8, afsnit 8.1.

Udvalgets forslag om en omregningsfaktor på 2.000:1 mellem alkoholkoncentrationen i blod og udåndingsluft indebærer, at de gældende sanktionsudmålingsregler finder tilsvarende anvendelse i sager om spirituskørsel, hvor der er foretaget måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

Som eksempel kan der peges på, at bødens størrelse i sager om spirituskørsel i førstegangstilfælde, hvori der er målt en alkoholkoncentration i udåndingsluften i intervallet 0,251-1,00 milligram pr. liter luft, ligesom i sager, hvori der er målt en alkoholkoncentrationen i blodet på 0,51-2,00 promille, vil kunne gradueres efter størrelsen af alkoholkoncentrationen. Bøden vil kunne beregnes efter følgende formel:

$$\frac{\text{Årlig bruttoindtægt} \times 1.000 \text{ kr.} \times 2 \times \text{milligram pr. liter luft}}{25.000 \text{ kr.}}$$

Ved en årlig bruttoindtægt på 300.000 kr. vil bøden efter udvalgets forslag skulle beregnes således, idet det forudsættes, at bødens størrelse skal afrundes til nærmeste tal deleligt med 500, jf. færdselslovens § 118 a, stk. 1:

En måneds nettoløn:

$$300.000 \text{ kr.} / 25.000 \times 1.000 = 12.000 \text{ kr. (1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindtægt).}$$

$$0,26 \text{ milligram alkohol pr. liter udåndingsluft: } 12.000 \text{ kr.} \times 2 \times 0,26 = 6.140 \text{ kr. afrundet til nærmeste tal deleligt med 500} = 6.000 \text{ kr.}$$

$$0,75 \text{ milligram alkohol pr. liter udåndingsluft: } 12.000 \text{ kr.} \times 2 \times 0,75 = 18.000 \text{ kr.}$$

$$1,00 \text{ milligram alkohol pr. liter udåndingsluft: } 12.000 \text{ kr.} \times 2 \times 1,00 = 24.000 \text{ kr.}$$

De gældende retningslinier for strafudmålingen (strafpositioner) vil efter udvalgets forslag skulle anvendes således:

Spirituskørsel	0,26-1,00 milligram alkohol pr. liter luft	Mere end 1,00 milligram alkohol pr. liter luft
1. gang	Bøde	20 dages fængsel*
2. gang	10 dages fængsel**	30 dages fængsel**
3. gang	20 dages ubetinget fængsel	40 dages ubetinget fængsel
4. gang	30 dages ubetinget fængsel	50 dages ubetinget fængsel
5. gang	40 dages ubetinget fængsel	60 dages ubetinget fængsel
6. gang	50 dages ubetinget fængsel	70 dages ubetinget fængsel

* Frihedsstraffen udmåles som udgangspunkt som en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstraf med vilkår om alkoholistbehandling.

** Der vil - afhængig af straffen i førstegangstilfældet - blive idømt enten en ubetinget frihedsstraf eller en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstraf med vilkår om alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

For så vidt angår spørgsmålet om frakendelse vil de gældende retningslinier efter udvalgets forslag skulle anvendes således:

Spirituskørsel	0,26-0,60 milligram alkohol pr. liter luft	Mere end 0,60 milligram alkohol pr. liter luft
1. gang	Betinget frakendelse	Ubetinget frakendelse i 3 år
2. gang	Ubetinget frakendelse i 3 år	Ubetinget frakendelse i 5 år
3. gang	Ubetinget frakendelse i 5 år	Ubetinget frakendelse i 10 år
4. gang eller senere tilfælde	Ubetinget frakendelse i 10 år	Ubetinget frakendelse i 10 år

5.6.6. *Politiets adgang til at kræve udåndingsprøve*

Efter færdselslovens § 55, stk. 1, kan politiet til enhver tid kræve, at føreren af et køretøj eller en rytter foretager udåndingsprøve. Som det fremgår af kapitel 4, afsnit 4.1 og 4.2, blev bestemmelsen i færdselslovens § 55, stk. 1, indført med færdselsloven af 1976. Bestemmelsen i færdselslovens § 55, stk. 1, anvendes efter gældende ret til at kræve udåndingsprøver som grundlag for en vurdering af, om en person skal udtages til blodprøve, men udåndingsprøven anvendes kun i helt sjældne tilfælde som et egentligt bevismiddel.

Da den gældende bestemmelse i færdselslovens § 55, stk. 1, er tilvejebragt med henblik på måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften alene til brug for konstatering af mistanke om overtrædelse reglerne om spirituskørsel, kan det efter udvalgets opfattelse ikke med tilstrækkelig sikkerhed antages, at færdselslovens § 55, stk. 1, i sin nuværende form vil kunne anvendes som hjemmel til at foretage udåndingsprøver med henblik på måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spirituskørsel.

Da en udåndingsprøve ikke kan betegnes som et intensivt legemsindgreb, og da der også efter gældende ret kan foretages udåndingsprøve uden konkret mistankegrundlag mod den pågældende, foreslår udvalget, at det fastholdes, at udåndingsprøve kan forlanges afgivet, uden at der foreligger grundlag for mistanke om spirituskørsel.

Udvalget har på denne baggrund fundet, at bestemmelsen i færdselslovens § 55, stk. 1, bør ændres, således at det sikres, at der tilvejebringes den nødvendige hjemmel til, at politiet kan kræve udåndingsprøver til brug for måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

Udvalget har dog fundet, at et indgreb, der indebærer, at den pågældende fører indbringes til f.eks. en politistation med henblik på at afgive udåndingsprøve, må forudsætte, at der er grundlag for en konkret mistanke om, at den pågældende har kørt spirituskørsel.

5.6.7. Økonomiske konsekvenser

Som det fremgår af kapitel 4, afsnit 4.7, har Rigspolitichefen til brug for udvalgets overvejelser oplyst, at lægeudgifterne for samtlige sager om overtrædelse af færdselslovens §§ 53 og 54 i 2003 udgjorde ca. 10 mio. kr. og i 2004 udgjorde ca. 10,6 mio. kr. De retsmedicinske ydelser (herunder blodprøveanalyser) udgjorde i hvert af årene 2003 og 2004 ca. 2,9 mio. kr.

I reduktionen af udgifterne til læge og retsmedicinske ydelser skal modregnes de domfældtes indbetaling af sagsomkostninger.

Rigspolitichefen har på denne baggrund skønnet, at nettoreduktionen i lægeudgifter og retsmedicinske ydelser ved anvendelse af bevisalkometre i 9.000 sager vil udgøre 3,8 mio. kr. årligt. Skønnet bygger bl.a. på den forudsætning, at der kan anvendes bevisalkometre i mindst halvdelen af alle sager om spirituskørsel, hvilket er i overensstemmelse med erfaringerne fra de øvrige nordiske lande, hvor der anvendes bevisalkometre.

Indførelse af bevisalkometre som erstatning for udtagelse af blodprøver vil bl.a. kræve anskaffelse af et passende antal bevisinstrumenter med tilhørende edb-udstyr, uddannelse af brugere, årlig

teknisk service og kontrol af instrumenterne samt løbende udgifter til mundstykker og andre forbrugsvarer.

Omkostningerne til anskaffelse af 100 mobile bevisalkometre med tilhørende edb-udstyr og nødvendige tilretninger skønnes af Rigspolitichefen at ville udgøre ca. 10 mio. kr. Dertil kommer omkostninger til uddannelse af instrumentansvarligt personale og prøvetagere mv. i forbindelse med anskaffelsen, som skønnes at ville udgøre ca. 2,5 mio. kr.

De årlige driftsomkostninger til kontrol, service mv. skønnes af Rigspolitichefen at ville udgøre mellem 1,0 og 1,5 mio. kr. årligt. De årlige driftsomkostninger vil bl.a. afhænge af antallet af udtagne prøver. Der er ved skønnet over de årlige omkostninger ikke taget højde for genanskaffelser eller afskrivninger.

Det bemærkes, at anskaffelsen af bevisalkometre vil få et sådant omfang, at der vil skulle gennemføres et EU-udbud.

5.7. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår, at gerningsindholdet i færdselslovens § 53, stk. 1, ændres således, at spirituskørsel foreligger, såfremt en person fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille, eller alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen overstiger 0,25 milligram pr. liter luft.

En alkoholkoncentration i udåndingsluften under eller efter kørslen på over 0,25 milligram pr. liter luft vil således kunne straffes som spirituskørsel, uanset om en samtidig udtaget blodprøve udviser en alkoholkoncentration i blodet på 0,50 promille eller derunder.

Udvalget foreslår endvidere de bestemmelser i færdselsloven, der tillægger alkoholkoncentrationen i blodet betydning for sanktionsfastsættelsen, suppleret, således at der tillægges alkoholkoncentrationen i udåndingsluften en tilsvarende betydning.

Endelig foreslår udvalget en ændring af færdselslovens § 55, stk. 1, således at der sikres hjemmel til, at politiet – uden at der foreligger et grundlag for mistanke om spirituskørsel – har adgang til at kræve udåndingsprøve på stedet til brug for måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

KAPITEL 6

Kørsel med motordrevet køretøj under påvirkning af andet end alkohol

6.1. Indledning

Med hensyn til gerningsindholdet af forbuddet mod kørsel under påvirkning af andet end alkohol i færdselslovens § 54, stk. 1, henvises til kapitel 3, afsnit 3.2.

6.2. Sanktioner for overtrædelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1

6.2.1. Straffastsættelsen

Overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, straffes efter § 117 d med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år.

Når der udmåles bødestraf efter § 54, stk. 1, anvendes retningslinierne for bødestørrelsen for spirituskørsel ikke (se herom betænkning nr. 1448/2005, side 63 ff), jf. f.eks. TfK 2000.103 (V), som er refereret i afsnit 6.2.2 nedenfor, hvor der blev idømt en bøde på 750 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 54.

Med hensyn til valget mellem bøde- eller frihedsstraf beror dette på, om der foreligger skærpende omstændigheder ved kørslen. Der fastsættes således som udgangspunkt bødestraf.

Skal der udmåles frihedsstraf, vil der normalt blive tale om en kortere frihedsstraf. Ved udmåling af frihedsstraf, må det antages, at man i praksis vil tilstræbe at fastsætte straffen, så den svarer til en sammenlignelig overtrædelse af forbudet mod spirituskørsel, jf. Niels Waage, Spirituskørsel, 4. udgave (2005), side 358 f og følgende dom, som vedrører forhold fra tiden før den skærpelse af straffelovens §§ 241 og 249, som fandt sted ved lov nr. 380 af 6. juni 2002:

UfR 1999.1078 (V):

"T, der var frakendt førerretten, førte personbil, selv om han på grund af mangel på søvn og påvirkning af opstemmende midler var ude af stand til at føre bil på fuldt betryggende måde.

Under en overhaling med en efter forholdene for høj hastighed mistede han herredømmet over bilen, der forulykkede, og en passager blev dræbt, medens en anden blev alvorligt kvæstet. Byretten idømte T fængsel i 8 måneder og førerretsfrakendelse. Landsretten udtalte, at den skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab og uagtsom legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel, som var sket i nyere retspraksis, også burde komme til udtryk ved tilsvarende forhold i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1. Under hensyn til forholdets karakter og T's tidligere straffe for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden blev straffen forhøjet til fængsel i 10 måneder."

Den ordning, der blev gennemført ved lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven, hvorefter en frihedsstraf for spirituskørsel som regel gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, må også antages at finde anvendelse, hvor der fastsættes frihedsstraf for overtrædelse af færdselslovens § 54. Det fremgår af pkt. 3.3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at anvendelse af samfundstjeneste for spirituskørsel gør det nærliggende tillige at overveje anvendelse af samfundstjeneste ved andre færdselslovsovertrædelser, der i dag vil medføre en kortere ubetinget frihedsstraf, men hvor der efter forslaget idømmes samfundstjeneste, hvis forholdet bedømmes sammen med spirituskørsel. Der henvises til Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 1142.

Der henvises i øvrigt til afsnit 6.3 nedenfor om praksis i sager vedrørende § 54, stk. 1.

6.2.2. Frakendelse af førerretten

Der findes ikke nogen særlig bestemmelse i færdselsloven om frakendelse af førerretten til motordrevet køretøj på grund af overtrædelse af § 54, stk. 1. Om der skal ske frakendelse af førerretten afhænger af, om føreren ved at køre i påvirket tilstand under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1. Der henvises nærmere til betænkning nr. 1448/2004, side 81 ff.

Ved afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt frakendelse skal finde sted, lægges der i praksis vægt på, om tiltalte indså eller burde indse, at han eller hun var i en tilstand som omhandlet i § 54, stk. 1. I tilfælde, hvor tilstanden skyldtes, at tiltalte ved en fejl tog stærke tabletter, eller hvor årsagen til tilstanden var et pludseligt, uforudseeligt sygdomsanfald (f.eks. et for tiltalte uventet migræneanfald), har domstolene frifundet for påstanden om (betinget eller ubetinget) frakendelse, jf. følgende dom:

UfR 1999.1289 (Ø):

"T blev uden forvarsel ramt af et epileptisk anfald, hvorved han mistede bevidstheden og dermed herredømmet over bilen med et sammenstød og betydelige personskader på to fodgængere til følge. T havde nøje fulgt sin læges anvisninger, og han havde levet normalt det sidste

døgn. Det kunne ikke antages, at lægen havde frarådet T at køre bil. Under disse omstændigheder fandtes T uagtet tidligere epileptiske anfald ikke at have udvist strafbar uagtsomhed, og han frifandtes for straf og påstanden om førerretsfrakendelse."

Har tiltalte derimod måttet indse, at han eller hun var syg eller svækket og derfor ikke var i stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, er der sket frakendelse af førerretten, jf. følgende dom:

UfR 1977.889 (V):

"Medens T, der i 19 år havde lidt af vanskelig regulerbar sukkersyge, førte personvogn ad forskellige gader, indtrådte insulinchok med den følge, at T fortsatte kørselen med alt for høj hastighed og under svingning mistede herredømmet over vognen, der blev beskadiget. T fandtes efter insulinchokkets indtræden at have været utilregnelig og herefter i medfør af straffelovens § 16, stk. 1, 1. pkt., straffri for så vidt angår kørselen efter dette tidspunkt. Derimod idømtes T for overtrædelse af færdselsloven af 1955 § 15, jf. nu færdselsloven af 1976 § 54, stk. 1, en bøde på 800 kr. og frakendtes i medfør af færdselsloven af 1955 med senere ændringer § 70 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, [nu: færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1] førerretten betinget.

Landsrettens begrundelse herfor var således:

"Ved at påbegynde og fortsætte den omhandlede kørsel på et tidspunkt og under omstændigheder, hvor tiltalte burde indse faren for, at han på grund af sin sygdom ville blive ude af stand til at føre sit motorkøretøj på forsvarlig vis, findes tiltalte at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og herved have fremkaldt fare for skade på person og ting. Retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, vil herefter i medfør af ..., jf. nu færdselslov af 1976 § 126, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, være at frakende tiltalte betinget..."

Hvis der bliver tale om frakendelse af førerretten til motordrevet køretøj, er det udgangspunktet, at frakendelse sker betinget, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1. Der vil dog ske ubetinget frakendelse af førerretten efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, hvis føreren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde.

Ved valget mellem betinget og ubetinget frakendelse må der således tages hensyn til, i hvilket omfang kørslen under hensyn til tiltaltes tilstand kan karakteriseres som hensynsløs. Der kan f.eks. peges på følgende domme:

UfR 2004.2505 (V):

"T var i sin bil på en landevej en tidlig morgen efter at have været i byen hele natten kørt over i den modgående kørebanelvdel og kollideret med en modkørende bil, hvis fører blev dræbt. T, der på ulykkestidspunktet havde været uden søvn i 21 timer, blev fundet skyldig i uagtsomt manddrab og overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, mv. Byretten idømte T fængsel i 10 måneder og frakendte ham førerretten i 2 år. Landsretten tiltrådte, at T var fundet skyldig som sket, og at betingelserne for frakendelse af førerretten var opfyldt. Landsrettens flertal fandt, at der ikke var omstændigheder ved T's kørsel, der gav grundlag for at anse kørslen for særlig

hensynsløs, og der kunne derfor kun ske betinget frakendelse af førerretten (dissens for stadfæstelse af byrettens ubetingede førerretsfrakendelse)."

UfR 2002.1148 (Ø):

"T, der havde ført motorkøretøj i medicinpåvirket tilstand, der måtte ligestilles med spirituspåvirkethed i let til middel grad, og forvoldt skade, fandtes at have ført køretøjet på særlig hensynsløs måde. T blev for overtrædelse af færdselslovens § 54 idømt bøde og frakendt førerretten ubetinget i 1 år, jf. færdselslovens § 126, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1."

TfK 1999.152 (Ø):

"T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 54 mv., idet han under bilkørsel som følge af søvnunderskud og spiritusindtagelse døde hen, hvorefter han overskred de på stedet fuldt optrukne spærrelinier og påkørte en bil, hvis fører blev dræbt. Kørslen fandtes at måtte karakteriseres som særlig hensynsløs. T frakendtes førerretten ubetinget i 2 år og straffen fastsattes til fængsel i 60 dage."

UfR 1978.740 (Ø):

"T, der gennem nogle døgn som følge af problemer i sit hjem havde fået meget lidt søvn, gjorde sig som fører af en bus med passagerer skyldig i forskellige færdselsforseelser, idet han bl.a. undlod at respektere de røde blinksignaler ved en jernbaneoverskæring, hvor bussen blev ramt af et tog, dog uden at der forvoldtes personskaade. T blev for overtrædelse af § 54, stk. 1, og andre bestemmelser i færdselsloven idømt en bøde. Byrettens flertal frakendte ham førerretten betinget med følgende begrundelse:

'To af rettens medlemmer, der særlig lægger vægt på, at ingen af tiltaltes kørselsfejl eller -uheld forud for sammenstødet med toget, var af alvorligere karakter, og som anser det for sandsynligst, at kørslen derefter fandt sted i en choktilstand, finder det overvejende betænkeligt at betegne kørslen som særlig hensynsløs, hvorimod de finder, at tiltalte har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og herunder har forvoldt skade, således at retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, skal frakendes ham [betinget] i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1.'

Mindretallet udtalte:

'Et af rettens medlemmer finder under hensyntagen til vidneforklaringerne om tiltaltes kørselsfejl, at det allerede på et meget tidligt tidspunkt under kørslen må have stået ham klart, at han ikke ville være i stand til at føre bussen på fuldt betryggende måde, og at han derved udsatte sine passagerer og medtrafikanter for betydelig fare. Ved desuagtet at fortsætte kørslen [findes] tiltalte, der som buschauffør er ansvarlig for et større antal personers sikkerhed, [at have] kørt på særlig hensynsløs måde, således at førerretten bør frakendes ham i 6 måneder i medfør af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 1, jf. § 127 [nu: § 126, stk. 1, nr. 4, jf. § 125, stk. 1, nr. 1].'

Landsretten frakendte T førerretten ubetinget i 6 måneder af de grunde, der var anført af mindretallet i byretten."

Har tiltalte bevidst sat sig i en tilstand, der svarer til en grad af spirituspåvirkethed, der normalt fører til domfældelse for spirituskørsel, vil førerretten som udgangspunkt blive frakendt

ubetinget. Dette gælder navnlig, hvis tilstanden skyldes brug af ikke-lægeordineret medicin eller narkotika, jf. følgende dom:

UfR 1977.921 (Ø):

”Efter indtagelse af valiumtabletter forvoldte T som fører af først en personbil og derefter en pickup-truck forskellige påkørsler, som dog ikke medførte personskaade. T, der – bortset fra den sidste påkørsel – forlod uheldstederne uden at deltage i de fornødne foranstaltninger, og som ifølge en udtalelse fra Retslægerådet havde befundet sig i en tilstand svarende til spirituspåvirkethed i let til middel grad, idømtes en bøde og frakendtes førerretten ubetinget.”

Det har været antaget, at praksis for så vidt angår påvirkning af medicin kan sammenfattes således, at hvis tiltalte efter indtagelse af ikke-lægeordineret medicin (eller i større kvanta end ordineret) skønnes påvirket i let til middel grad, sker der ubetinget frakendelse. Det samme er tilfældet, hvis tiltalte er advaret mod eller fortrolig med virkningen af medicinen. Er tiltalte alene påvirket i let grad, sker frakendelse muligvis alene betinget. Resultatet kan antageligt påvirkes af oplysninger om kørslen. Der henvises til Gorm Toftegaard Nielsen og Uno Valbak, *Farlig kørsel & frakendelse* (1992), side 164.

Der vil i reglen blive tale om betinget frakendelse, såfremt tiltaltes tilstand skyldes træthed, overanstrengelse eller lignende. Der henvises til UfR 2004.2505 (V), som er refereret ovenfor, og følgende domme:

TfK 2000.103 (V):

”T blev fundet skyldig i overtrædelse af bl.a. færdselslovens § 54 ved at have kørt bil, selv om han var i en tilstand, hvor han på grund af kun få timers søvn de foregående nætter ikke på fuldt betryggende måde kunne føre køretøjet og derfor kørte meget slingrende og var ved at påkøre et helleanlæg og senere kørte over i den modsatte vognbane, hvor en modkørende måtte trække ud i rabatten for at undgå påkørsel han over i modsatte kørebanelshalvdel og videre i grøften med materiel skade til følge. Straffen fastsattes til en bøde på 750 kr. Førerretten frakendtes betinget.”

FM 1996.63 (8-2684/95):

”T tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 54, stk. 1, ved en morgen ved 6-tiden at have kørt over i modsatte kørebanelshalvdel og videre i grøften med materiel skade til følge. T forklarede, at han på uheldstidspunktet havde været vågen i godt og vel 24 timer, kun afbrudt af en middagslur af en times varighed. Under kørslen, der endte i grøften havde han flere gange været ved at falde i søvn, og på et tidspunkt stoppede han op efter at have døset lidt og ramt en kantpæl på landevejen. Senere faldt han i søvn under kørslen, hvilket bevirkede uheldet. Byretten fastsatte en bøde på 400 kr. og fandt ikke grundlag for betinget frakendelse af førerretten med følgende begrundelse: ’Da der ikke ved eneulykken er sket et alvorligt færdselsuheld, uanset at T kørte ned i grøften i den modsatte kørebane, findes T ikke ved sin kørsel

at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.' Landsretten fandt imidlertid, at T havde tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, og T frakendtes førerretten betinget."

Hvad angår påvirkning af både medicin og alkohol har det været antaget, at det med nogen usikkerhed sammenfattende kan konkluderes, at der i tilfælde, hvor tiltalte på grund af indtagelse af alkohol og ikke-lægeordineret medicin skønnes påvirket i mindst let til middel grad, sker ubetinget frakendelse, og at det samme sandsynligvis er resultatet, hvis medicinen er ordineret og tiltalte advaret imod eller i øvrigt fortrolig med virkningen. Er tiltalte i øvrigt påvirket af alkohol og medicin svarende til mindst let grad, sker alene betinget frakendelse. Der henvises til Gorm Toftegaard Nielsen og Uno Valbak, *Farlig kørsel & frakendelse* (1992), side 165.

Som et eksempel på kørsel med en promille i intervallet mellem 0,81 og 1,20 i kombination med overtrædelse af § 54, stk. 1, kan der peges på følgende dom:

UfR 1979.223 (Ø):

"T kørte med en promille på over 0,80 og havde endvidere indtaget medicin (pentymal). Han begik en kørselsfejl. Ved at have ført en personbil efter indtagelse af alkohol og pentymal fandtes han at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og forsættligt at have fremkaldt nærliggende fare for skade på andres person eller ting. Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2 nr. 1, [nu: § 126, stk. 1, nr. 4] frakendtes T førerretten 1 år ubetinget."

6.2.3. *Gentagelsesvirkning*

Selv om en overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, isoleret betragtet ville føre til betinget frakendelse, kan reglerne i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 5-8, føre til ubetinget frakendelse. Bestemmelsen i § 126, stk. 1, nr. 5, angår visse tilfælde, hvor den pågældende har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig ville kunne føre til frakendelse af førerretten. Bestemmelsen i § 126, stk. 1, nr. 6, angår tilfælde, hvor den pågældende begår nyt forhold i prøvetiden for en tidligere betinget frakendelse, mens § 126, stk. 1, nr. 7, angår tilfælde, hvor den pågældende begår nyt forhold inden for 3 år efter, at han eller hun er pålagt kørselsforbud. Bestemmelsen i § 126, stk. 1, nr. 8, angår tilfælde, hvor den pågældende tidligere er frakendt førerretten ubetinget og har begået nyt forhold inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden.

Der gælder i øvrigt samme retningslinier for gentagelsesvirkning i relation til frakendelses-spørgsmålet af domme om kørsler, der udgør overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, i det omfang de kan sidestilles med spirituskørsel, som for domme om spirituskørsel, jf. følgende domme:

TfK 2001.271 (Ø):

"T havde gjort sig skyldig i bl.a. overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, idet han efter indtagelse af medicin var ude af stand til at føre bil på fuldt betryggende måde. Under kørslen, der foregik med venstre forhjul og baghjul punkteret, begik T en række fejl, bl.a. kørte han slingerende, påkørte en kantsten og kørte op på en cykelsti/fortov. T, der ifølge Retslægerådet befandt sig i en tilstand, som kunne sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad, fandtes ved sin kørsel at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, men kørslen fandtes ikke at være sket på særlig hensynsløs måde. T havde senere kørt to gange, selv om hans førerret var administrativt inddraget, gjort sig skyldig i en hastighedsovertrædelse og været i besiddelse af 79,56 g hash med henblik på salg. T, der tidligere var straffet, bl.a. flere gange for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, senest i 1999, og i 1986 var straffet for bl.a. overtrædelse af færdselslovens § 54 og promillekørsel, og frakendt førerretten 1 år og i 1992 for promillekørsel var frakendt førerretten 5 år, blev straffet med hæfte i 20 dage og en bøde på 2.500 kr. T frakendtes førerretten 10 år."

FM 1988.92 (3-2648/87):

"T var tidligere straffet for overtrædelse af færdselslovens § 54, ved at have ført bil under påvirkning af morfina og for spirituskørsel ved en senere lejlighed frakendt førerretten i et år. I maj 1986 blev han for spirituskørsel idømt hæfte i 10 dage og frakendt førerretten i 5 år. I oktober 1986 havde han gjort sig skyldig i at have ført bil efter at have indtaget lægeordineret metadon, heroin eller morfin samt et stesolidpræparat, således at han ifølge retslægerådets erklæring befandt sig i en tilstand, der kunne sidestilles med spirituspåvirkethed i let til middel grad. Byretten fandt, at T ikke havde tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, idet der ikke var opstået konkrete faresituationer. Derimod fandtes tilfældet fuldstændig at kunne sidestilles med promillekørsel, og da der var tale om et trediegangstilfælde, blev straffen for dette forhold, kørsel i frakendelsestiden samt et forsøg på brugstyveri fastsat til en tillægsstraf på fængsel i 30 dage (T var i september 1987 bl.a. for brugstyveri og kørsel i frakendelsestiden blevet idømt fængsel i 6 måneder, heraf 4 måneder betinget). Byretten frakendte endvidere T førerretten i medfør af færdselslovens § 125 i 10 år fra maj 1991 at regne. Landsretten tiltrådte, at § 54-kørslen var sidestillet med en promillekørsel, men frakendelsen skete i medfør af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 1 og 4 [nu: § 126, stk. 1, nr. 4 og 8]."

Derimod har en dom vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, ikke gentagelsesvirkning på en senere spirituskørsel i relation til strafspørgsmålet, jf. følgende dom:

UfR 1987.880 (Ø):

"T var tidligere straffet efter færdselslovens § 54, stk. 1, for kørsel i narkotikapåvirket tilstand og var blevet frakendt førerretten i 1 år og 6 måneder (for den med kørslen forbundne tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden). Han havde nu gjort sig skyldig i ét tilfælde af promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 og ét tilfælde af spirituskørsel, der forelå til samtidig påkendelse. Da der ved færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 1, [nu: § 117, stk. 2, nr. 3-5] der alene vedrører tidligere domme for spiritus- og promillekørsel, måtte anses for at være gjort udtømmende op med de tilfælde, hvor tidligere færdselslovsovertrædelser kan føre til en skærpsættelse af straffen efter § 117, stk. 1, 1. pkt., blev de nu pådømte forhold i relation til straffastsettelsen anset for to førstegangstilfælde af henholdsvis promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 og spirituskørsel."

6.3. Mere om anvendelsen af færdselslovens § 54, stk. 1, i praksis

Til brug for udvalgets overvejelser af færdselslovens regler om kørsel under påvirkning af andet end alkohol har Rigsadvokaten foretaget en undersøgelse af praksis i en række udvalgte politikredse (Holstebro, København, Odense og Roskilde). Undersøgelsen har omfattet sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, som af domstolene eller anklagemyndigheden er afgjort i 2004.

I det følgende findes et referat af et udvalg af de sager, som er fremkommet ved denne undersøgelse. I oversigten indgår endvidere visse trykte afgørelser af nyere dato, ligesom sager, der er refereret i de foregående afsnit, indgår. Oversigten er inddelt efter forskellige fysiske og psykiske tilstande, der er omfattet af bestemmelsen.

6.3.1. Sygdom

Se UfR 1977.889 (V), der er refereret i afsnit 6.2.2 ovenfor.

6.3.2. Mangel på søvn (*træthed*)

Retten i Roskildes dom af 9. januar 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 54, stk. 1, straffet med en bøde på 1.000 kr., idet han havde ført personbilen uden at udvise tilstrækkelig agtpågivenhed, og selv om han på grund af manglende søvn var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. T forklarede, at han var på vej hjem fra arbejde og ikke havde sovet i to dage. Under kørsel på motorvejen var han pludseligt faldet i søvn, og bilen var herefter skredet ud, hvorefter han var vågnet og havde kontrastyret med det resultat, at køretøjet kolliderede med autoværnet. T udeblev og blev kendt skyldig i overensstemmelse med anklageskriftet."

Afgørelse fra Politimesteren i Roskilde:

"Sigtede vedtog et bødeforlæg på 2.000 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og § 3, stk. 1, ved at have ført personbil, selv om hun på grund af træthed befandt sig i en sådan tilstand, at hun var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, ligesom hun undlod at udvise agtpågivenhed og mistede herredømmet over køretøjet, der efter at have kanted autoværnet i midterrabatten, skred fra 3. vognbane og ud i nødsporet, hvor køretøjet igen påkørte autoværnet og efterfølgende landede på taget. Sigtede forklarede, at hun ikke kunne huske omstændighederne omkring ulykken, og at hun ikke kunne afvise, at hun var faldet i søvn."

Afgørelse fra Politimesteren i Holstebro:

"Sigtede vedtog et bødeforlæg på 1.500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og § 3, stk. 1, ved at have ført personbil uden at udvise agtpågivenhed, og selv om han på grund af mangel på søvn befandt sig i en sådan tilstand, at han var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, hvilket medførte, at han faldt i søvn, hvorved bilen kørte over i venstre side og i grøften, hvor den standsede liggende på taget. Sigtede forklarede, at han havde været meget træt, idet han havde været i gang siden tidlig morgen og også havde været på arbejde dagen før. Sigtede havde planer om at køre ind på den næste restepads og få en lur."

Afgørelse fra Politimesteren i Roskilde:

"Sigtede vedtog et bødeforlæg på 1.500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 54, stk. 1, ved at have ført varebil uden at udvise agtpågivenhed, og selv om han på grund af træthed befandt sig i en sådan tilstand, at han var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Sigtede havde mistet herredømmet over sin bil, hvorefter han var kørt ind i autoværnet. Sigtede forklarede, at han var baker og var på vej hjem fra arbejde. Han havde været på arbejde 10 timer forud for uheldet, og han var faldet i søvn."

TfK 1999.153 (Ø):

"T blev fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54 mv., idet han under bilkørsel som følge af søvnunderskud og spirituspåvirkning døde hen, hvorefter han overskred de på stedet fuldt optrukne spærrelinier og påkørte en bil, hvis fører blev dræbt. Kørslen fandtes at måtte karakteriseres som særlig hensynsløs. Førerretten frakendtes T ubetinget i 2 år og straffen fastsattes til fængsel i 60 dage."

Se også UfR 1999.1078 (V), der er refereret i afsnit 6.2.1 ovenfor, og UfR 2004.2505 (V), TfK 2000.103, UfR 1999.1289 (Ø), TfK 1999.152 (Ø), FM 1996.63 og UfR 1978.740 (Ø), der er refereret i afsnit 6.2.2 ovenfor.

6.3.3. Påvirkning af opstemmende eller beroligende midler

6.3.3.1. Medicin

Retten i Odenses dom af 14. december 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, § 21, stk. 2, nr. 1, § 41, stk. 1, og § 42, stk. 1, nr. 1, jf. § 54, stk. 1, straffet med en bøde på 2.000 kr. og frakendt førerretten i 6 måneder. T havde i forbindelse med en overhaling mistet herredømmet over bilen og påkørt en anden bil. T blev skønnet påvirket af alkohol eller medicin/narkotiske stoffer. T forklarede, at han havde indtaget metadon 4-5 timer før uheldet og havde røget en pipe hash ca. 12 timer før uheldet. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen sammenholdt med sigtedes oplysning om medicinindtagelse og udfaldet af analyserne antages, at sigtede såvel på tidspunktet for lægeundersøgelsen som d. 17.11.03 kl. 11.53 på grund af indtagelse af sløvende og euforiserende medicin/stoffer (methadon og morfin eller heroin) samt hash har befundet sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' I begrundelsen for dommen udtalte Retten i Odense følgende: 'Efter Retslægerådets erklæring i forbindelse med vidneforklaringerne og det i øvrigt foreliggende findes det bevist, at tiltalte førte

bilen på det pågældende tidspunkt og var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde efter at have indtaget hash. Tiltalte findes således skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, idet dog et af rettens medlemmer ikke med den fornødne sikkerhed finder det bevist, at tiltalte har overtrådt denne bestemmelse og derfor vil frifinde tiltalte."

Retten i Odenses dom af 1. juni 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 9, stk. 2, (forhold 1) og for overtrædelse af § 4, stk. 1, jf. § 54, stk. 1, (forhold 2) straffet med en bøde på 4.000 kr. og frakendt førerretten i 1 år. T havde i det første forhold påkørt en benzinpåfyldningshane. For så vidt angår forhold 2, som fandt sted to dage efter forhold 1, havde T påkørt en cyklist på en cykelsti. T forklarede, at han havde drukket en genstand og indtaget metadon inden uheldet. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen sammenholdt med sigtedes oplysning om medicinindtagelse og udfaldet af analyserne antages, at sigtede såvel på tidspunktet for lægeundersøgelsen som d. 18.7.03 kl. 14.34 på grund af indtagelse af sløvende og euforiserende stoffer (benzodiazepiner og methadon) har befundet sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i middel grad.' I begrundelsen for dommen udtalte Retten i Odense følgende vedrørende forhold 2: 'Efter de foreliggende lægelige oplysninger i form af en lægeerklæring ... og en erklæring ... fra Retslægerådet lægges det ved sagens afgørelse til grund, at tiltalte på grund af indtagelse af sløvende og euforiserende stoffer, herunder metadon, befandt sig i en tilstand, der kan sidestilles med spirituspåvirkethed i middel grad på det tidspunkt, hvor han pludseligt mistede herredømmet over bilen og slog et kraftigt slag til højre, så bilen overskred den fuldt optrukne linie til cykelstien i højre side, hvorved han påkørte en kvindelig cyklist på cykelstien mod nord. Det findes efter det foreliggende ubetænkeligt at fastslå, at tiltalte var klar over, at han på grund af indtagelse af sløvende og euforiserende stoffer befandt sig i en sådan tilstand, at han var ude af stand til at føre bilen på fuldt betryggende måde.'"

Østre Landsrets anke dom af 28. maj 2004:

"Der var rejst tiltale for to forhold vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1. I forhold 1 blev T standset af politiet og virkede omtåget og lugtede af spiritus. Alkometer-testen viste tegn på spirituspåvirkethed. T forklarede, at han havde drukket tre øl og taget 50 mg metadon. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelse sammenholdt med skriftprøve og sigtedes oplysning om indtagelse af metadon og udfaldet af analyserne antages, at sigtede såvel på tidspunktet for lægeundersøgelsen som den 04.09.01 kl. 21.18 på grund af medicinindtagelse (metadon) har befundet sig i en tilstand, der kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' I forbindelse med det andet forhold blev T ligeledes standset af politiet, der skønnede ham påvirket af alkohol i let grad. Han fremstod endvidere påvirket af medicin eller euforiserende stoffer. T forklarede, at han havde drukket ca. 2½ øl over de forudgående 8 timer. T havde endvidere indtaget receptpligtig medicin i form af stesolid og metadon. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må på grundlag af oplysning om sigtedes indtagelse af stesolid og metadon samt retskemisk alkoholanalyse og udfaldet af lægeundersøgelsen antages, at sigtede på grund af indtagelse af sløvende medicin og alkohol den 03.05.02 kl. 19.01 har befundet sig i en tilstand, der kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' T blev ved byretten for overtrædelse af § 54, stk. 1, straffet med en bøde på 8.000 kr. og frakendt førerretten i 6 måneder. Dommen blev anket af T, der ved Østre Landsrets dom blev frifundet. I begrundelsen for dommen udtalte Østre Landsret følgende: 'Efter indholdet af Retslægerådets erklæringer må det lægges til grund, at tiltalte på tidspunktet for de pågældende kørsler var påvirket af alkohol og medicin og befandt sig i en tilstand svarende til spirituspåvirkethed i let grad. Endvidere må det efter polititjenestemændenes forklaring måtte det lægges til grund, at tiltaltes kørsel var upåfaldende og ikke frembød egentlige kørselsfejl. Ligeledes må det lægges til grund, at tiltalte havde fået udstedt kørekort, selv om han havde oplyst om sin metadonbehandling. Det må yderligere lægges til grund, at den dosis metadon, som tiltalte er ordineret, efter Sundhedsstyrelsens retningslinier ikke er til hinder for udstedelse af kørekort, samt at Retslægerådet ikke har haft bemærkninger hertil. Endelig kan det ikke afvises, at tiltaltes læge har oplyst tiltalte om, at han uanset den ordinerede medicin måtte køre bil. Under disse omstændigheder findes

det betænkeligt at fastslå, at tiltalte burde have indset, at han ikke ville kunne føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. Som følge heraf frifindes tiltalte..."

Retten i Roskildes dom af 17. maj 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og § 56, stk. 1, begge jf. straffelovens § 89, straffet med fængsel i 10 dage betinget samt en tillægsbøde på 5.000 kr. T blev endvidere frakendt førerretten i 5 år. T var senest straffet for spirituskørsel med hæfte i 20 dage og frakendelse af førerretten i 2 år og 6 måneder. T blev bragt til standsning, idet køretøjet slingrede og kørte meget langsomt. T blev skønnet stærkt beruset. T forklarede, at hun i løbet af dagen havde indtaget flere slags medicin, men ikke alkohol. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen sammenholdt med udfaldene af de retskemiske analyser og oplysninger om sigtedes indtagelse af fenemal antages, at hun såvel ved tidspunktet for lægeundersøgelse som d. 07.04.03 kl. 16.05 på grund af indtagelse af medicin (fenemal) befandt sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i middel grad.' I begrundelsen for dommen anførte Retten i Roskilde følgende: 'Tiltalte var bekendt med, at hun som følge af medicinindtagelse var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Når henses her til og til vidnets beskrivelse af tiltaltes adfærd umiddelbart efter kørslen samt Retslægerådets erklæring, lægger retten til grund, at tiltalte under kørslen befandt sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituskørsel i middel grad. Retten finder derfor, at tiltalte har ført køretøjet under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Straffen skal ikke fuldbyrdes, hvis tiltalte overholder de betingelser, som er angivet nedenfor, jf. straffelovens § 56, stk. 2. Retten har herved lagt vægt på tiltaltes personlige forhold, og den omstændighed, at forstraffen vedrører spirituskørsel, og at der nu er kørt med medicin i blodet, jf. Færdselslovens § 54, stk. 1.'"

Retten i Odenses dom af 11. maj 2004:

"T blev for overtrædelse af § 3, stk. 1, § 4, stk. 1, § 9, stk. 1, og § 54, stk. 1, straffet med en bøde på 2.000 kr. og frakendt førerretten betinget. T havde påkørt en parkeret bil to gange på en parkeringsplads, påkørt et bed og derefter påkørt et lyssignal. Politiet skønnede, at T var påvirket af medicin eller narko i svær grad. T forklarede, at han ikke havde indtaget medicin eller narkotiske stoffer/spiritus udover sit normale medicinforbrug, men kunne i øvrigt ikke erindre meget om kørselen. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen antages, at sigtede såvel på tidspunktet for undersøgelsen som d. 23.10.03 kl. 15.26 har befundet sig i en tilstand, der ikke kan karakteriseres ved påvirkethed[, der kan sidestilles med] spirituspåvirkethed i let grad.' I begrundelsen for dommen udtalte Retten i Odense følgende: 'Efter de afgivne forklaringer, sammenholdt med de i øvrigt foreliggende oplysninger, lægger retten til grund, at tiltalte har kørt som beskrevet i anklageskriftet, dog findes det ikke bevist, at han ... forsøgte at påkøre bilen efter, at føreren havde rettet henvendelse til ham. Retten finder derimod, at tiltalte under kørslen uagtsomt har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvorved han har voldt skade på ting og i øvrigt fremkaldt fare for andre trafikanter.'"

Københavns Byrets dom af 9. marts 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og § 4, stk. 1, straffet med en bøde på 2.500 kr. og frakendt førerretten betinget. T havde ført sin bil usikkert og slingrede. Politiet skønnede, at T var træt eller påvirket af medicin eller stoffer, idet T havde vanskeligt ved at holde balancen og svarede usammenhængende. T forklarede, at han syv timer tidligere havde fået en sprøjte morfin på et hospital, hvor han havde været indlagt, samt havde et dagligt medicinforbrug af dolol og primaran. Desuden indtog han hash ca. hver anden dag. T havde, da han var blevet stoppet af politiet, forsøgt at sluge en klump hash, men han fik denne galt i halsen. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen, sammenholdt med udfaldet af de retskemiske analyser og oplysninger om sigtedes indtagelse af dolol antages, at han såvel på tidspunktet for lægeundersøgelsen som den 24.02.03 kl. 10.15 på

grund af indtagelse af medicin (dolol) og hashindtagelse befandt sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' I begrundelsen for dommen udtalte Københavns Byret følgende: 'Ved de fremlagte erklæringer og på grundlag af de afgivne forklaringer ... findes det bevist, at tiltalte ved kørslen på grund af indtagelse af medicin og hash har befundet sig i en sådan tilstand, at han har været ude af stand til at føre motorkøretøjet på betryggende måde. Det findes endvidere bevist, at han kørte frem mod rødt lys. Tiltalte findes herefter skyldig i overensstemmelse med tiltalen. Efter vidnets forklaring om tiltaltes kørsel sammenholdt med Retslægerådets erklæring, finder retten endvidere, at tiltalte ved sin kørsel har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og derved voldt fare for skade på person eller ting. Påstanden om førerretsfrakendelsen tages derfor ... til følge.'"

Retten i Roskildes dom af 5. marts 2004:

"T, der var ustraffet, blev for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 3, § 54, stk. 1, og § 3, stk. 1, straffet med fængsel i 20 dage betinget og en tillægsbøde på 2.000 kr. Endvidere blev T frakendt førerretten i 2 år og 6 måneder. T havde kørt i spirituspåvirket tilstand (0,91 promille alkohol). Ved politiets ankomst blev det konstateret, at T lugtede af spiritus, talte usammenhængende og var usikker på benene. T forklarede, at hun havde indtaget ca. 90 sovepiller og følte sig svimmel. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen, sammenholdt med udfaldene af de retskemiske analyser og oplysningerne om [sigtedes] indtagelse af Imozop antages, at hun såvel ved tidspunktet for lægeundersøgelsen som den 26.04.03 kl. 23.15 på grund af medicinindtagelse (Imozop) og alkohol befandt sig i en tilstand som kan sidestilles med svært påvirket til beruset.'"

Afgørelse fra Politimesteren i Holstebro:

"Politiet standsede sigtede, der virkede sløv og fraværende, ligesom han havde svært ved at holde balancen, da han skulle gå over på den anden side af bilen. Sigtede forklarede, at han har fået ordineret medicin mod depression, og at han fulgte anvisningerne ved ordinationen. Sigtede forklarede endvidere, at han ikke indtog anden medicin. Ifølge sigtede havde lægen oplyst, at han skulle være forsigtig ved kørsel, men at han gerne måtte køre bil. Der blev ved blodprøven fundet en række medicinske stoffer og rest- og omdannelsesprodukter i blodet. Sagen blev forelagt for Embedslægeinstitution, der udtalte følgende: '...den medicin, som findes i [sigtedes] blod alt sammen er, hvad man kan forvente ud fra, hvad han er ordineret. Embedslægeinstitutionen kan ikke afgøre, om koncentrationen af de forskellige medicamina – og disses omdannelsesprodukter, er af en sådan størrelsesorden, at der er indtaget mere medicin end ordineret - men et skøn er, at koncentrationen ikke er høj.' Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Afgørelse fra Politimesteren i Holstebro:

"Politiet bragte sigtede til standsning, idet han kun havde positionslyset tændt og kørte med lav hastighed, således at der kørte fem biler tæt bagved køretøjet. Sigtede forklarede, at hun hver dag tog nervemedicin, og at hun ikke mente, at medicinen var så stærk, at hun ikke måtte køre bil. Der blev fundet en række medicinske stoffer og rest- og omdannelsesprodukter i blodet. Sagen blev forelagt for sigtedes læge, der oplyste, at en person kan køre bil, når den pågældende har indtaget medicinen over 10-15 dage, og sigtede havde indtaget medicinen i over seks måneder. Lægen oplyste endvidere, at sigtede var en meget forvirret og genert dame, der kørte meget dårligt bil. Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Afgørelse fra Politidirektøren i København:

"Sigtede havde skiftet vognbane og var derved stødt ind i en anden bil. Politiet skønnede, at sigtede var påvirket. Sigtede forklarede, at han havde type 1-diabetes. Sigtede forklarede endvidere, at han dårligt kunne huske, hvad der var sket på køreturen, men at han på et tidspunkt havde hørt et bump. Sigtede forklarede herudover, at han havde taget den ordinerede medicin i overensstemmelse med lægevejledningen. Der blev udfærdiget en lægeerklæring, hvori det blev konkluderet, at sigtede havde fået insulinchok. Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, idet sigtede ikke kunne forudse det insulinchok, der efter politiets opfattelse var årsag til færdselsuheldet."

Afgørelse fra Politidirektøren i København:

"Sigtede holdt stille i et kryds. Ved politiets henvendelse virkede sigtede yderst omtumlet og forvirret. Sigtede havde haft insulinchok og kunne ikke huske noget om sin kørsel. Sigtede forklarede, at han havde indtaget insulin om morgenen og i øvrigt ikke havde foretaget sig noget anderledes end normalt. Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Afgørelse fra Politidirektøren i København:

"Sigtede halvsov, mens han holdt for rødt lys. Da politiet rettede henvendelse til sigtede, virkede han omtåget og fjern. Sigtede forklarede, at han havde indtaget sin daglige metadon, samt delt en joint med to andre og indtaget en tablet diazepam. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må ud fra fundene ved lægeundersøgelse og den afgivne skriftprøve, sammenholdt med udfaldene af de retskemiske analyser og oplysningerne om sigtedes indtagelse af metadon, nitrazepam og hash antages, at han såvel ved tidspunktet for lægeundersøgelsen som den 16.10.01 kl. 14.15 på grund af medicin (metadon, diazepam og flunitrazepam) og hashindtagelse befandt sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Se også UfR 2001.2591 (Ø), der er refereret i kapitel 3, afsnit 3.2.1, Retten i Århus' dom af 25. september 1997, der er refereret i kapitel 3, afsnit 3.2.2, UfR 2002.1148 (V), UfR 1979.223 (Ø) og UfR 1977.921 (Ø), der er refereret i afsnit 6.2.2 ovenfor, samt TfK 2001.271 (Ø), der er refereret i afsnit 6.2.3 ovenfor.

6.3.3.2. Narkotika

Københavns Byrets dom af 13. maj 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens, § 4, stk. 1, jf. § 54, stk. 1, og § 117, stk. 6, frakendt førerretten i 10 år. T var tidligere idømt en behandlingsdom, hvorfor der ikke blev nedlagt påstand om straf. T var senest frakendt førerretten i henholdsvis 5 år og 6 måneder og 2 år og 6 måneder for promillekørsel. T blev standset af politiet, fordi T kørte over for rødt lys, ligesom bilen ikke var forsynet med nummerplade foran. Politiet skønnede, at T var påvirket af spiritus/medicin/narko. I bilen lå der flere kanyler, hvor der var blod på. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen sammenholdt med sigtedes oplysning om medicinindtagelse, udfaldet af analyserne og den foreliggende skriftprøve antages, at sigtede såvel på tidspunktet for lægeundersøgelsen som den 04.12.02 kl. 01.10 på grund af indtagelse af narkotiske midler (metadon, morfin og kokain) har befundet sig i en tilstand, som kan side-

stilles med spirituspåvirkethed i let grad.' I begrundelsen for dommen udtalte Københavns Byret følgende: 'Efter bevisførelsen lægges det til grund, at tiltalte har ført bilen, og at han på grund af indtagelse af narkotika har befundet sig i en tilstand, der efter Retslægerådets erklæring kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad. Retten finder det herefter bevist, at tiltalte har befundet sig i en sådan tilstand, at han var ude af stand til at føre køretøjet på fuld betryggende måde...'"

Retten i Odenses dom af 8. januar 2004:

"T blev for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, straffet med en bøde på 4.000 kr. og frataget førerretten betinget. En person havde observeret, at T holdt og ventede ved et lyskryds, hvorefter han pludselig faldt bagover. Den pågældende fandt T bevidstløs. Ved ankomst til stedet skønnede politiet, at T var påvirket af narko. T forklarede, at han havde indtaget heroin og derefter havde kørt bil. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen sammenholdt udfaldene af de retskemiske analyser og oplysninger om sigtedes indtagelse af heroin antages, at han såvel på tidspunktet for lægeundersøgelsen som d. 23.05.03 kl. 14.45 på grund af narkotika (heroin) har befundet sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let til middel grad.'"

Afgørelse fra Politimesteren i Holstebro:

"Sigtede blev observeret, da han førte sin bil meget slingrende og med skiftende hastighed. Politiet fandt sigtede, som var på vej tilbage til bilen, der var forladt i en grøft. Politiet skønnende, at sigtede, der erkendte at have ført bilen, var påvirket af stoffer, idet han havde meget små pupiller. Da sigtede skulle finde sit kørekort faldt der, hvad der lignede et brev heroin ud af pungten. Sigtede forklarede, at han havde fået at vide af sin læge, at han måtte indtage 5 stk. Alprox pr. dag. Han forklarede endvidere, at han havde indtaget tre piller ca. seks timer forud for kørslen samt tre baner brun heroin (ca. 0,1 g). Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må efter fundene ved lægeundersøgelsen sammenholdt med udfaldet af analyserne og oplysninger om sigtedes medicinindtagelse antages, at sigtede såvel på tidspunktet for undersøgelsen som d. 14.05.03 kl. 22.40 på grund af indtagelse af sløvende og euforiserende medicin (alprazolam og rygeheroin) har befundet sig i en tilstand, der kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Afgørelse fra Politimesteren i Holstebro:

"Sigtede havde ført en brugsstjålet bil på en p-plads, og politiet vurderede, at han var påvirket. Sigtede forklarede, at han svagt kunne erindre, at han sad i en større bil, og at der var en person, der lyste ham ind i øjnene. Han mente ikke, at han kørte særligt langt, hvis han overhovedet kørte bilen. Retsmedicinsk Institut oplyste, at sigtedes blod indeholdt 0,03 mg/kg af morfin (heroin). I en udtalelse fra Embedslægeinstitutionen blev følgende anført: '0,03 mg morfin/kg blod er omkring eller under den værdi man ville finde, hvis et menneske er i behandling med stoffet for at stille stærke smerter. Det er således ikke en særlig høj værdi. Det fremgår at den pågældende har indtaget stoffet direkte i blodet, og her kan det have betydning for hans evne til at føre motorkøretøj og kan være medvirkende til, at han ved lægeundersøgelse blev fundet døsigt, og at han ikke rigtigt mestrede at kunne tælle baglæns. Hans pupiller beskrives som middel af størrelse, og de reagerer naturligt. Sammenfattende er der så mange usikkerheder, at jeg vil foreslå, at du forelægger sagen for retslægerådet, hvis du vil gå videre med den. Det undrer mig, at man ikke har undersøgt blodet for benzodiazepiner (stesolid og lignende) – det vil man antageligt stadig kunne nå.' Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Afgørelse fra Politidirektøren i København:

"Politiet bragte sigtede til standsning, idet der var skader på hans bil, ligesom bilen slingrede. Politiet skønnede, at sigtede var påvirket af euforiserende stoffer. Sigtede forklarede, at han dagligt indtog narkotiske stoffer. Retslægerådet udtalte følgende: 'Det må ud fra resultaterne de retskemiske undersøgelser, lægeundersøgelse, sigtedes oplysning og indtagelse af kokain og den aflagte skriftprøve antages, at han såvel ved lægeundersøgelsen som den 04.12.03 kl. 01.04 på grund af indtagelse af medicin (metadon) og narkotika (kokain) befandt sig i en tilstand, som kan sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad.' Påtale opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2."

Østre Landsrets dom af 2. juli 1987 (12. afd. nr. 159/1987):

"22-årige T blev fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, § 3, stk. 1, og § 26, stk. 2, ved i København at have ført personbil under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og derved fremkaldt fare, idet han havde indtaget euforiserende stoffer i et sådant omfang, at han var ude af stand til at føre bilen på fuldt betryggende måde, ligesom han kørte ind i et vejkryds uden at iagttage sin ubetingede vigepligt for en fra hans venstre side kommende bilist B, der måtte bremse kraftigt op for at undgå påkørsel, og hvorefter T fortsatte sin kørsel og efter at have påkørt B mistede herredømmet over bilen, der fortsatte ind over fortovet og ramte et rækværk. Retslægerådet udtalte, at det må antages, at T på grund af indtagelse af opstrammende og/eller bedøvende midler havde befundet sig i en tilstand, der kunne sidestilles med spirituspåvirkethed i let grad. T idømtes en bøde på 4.000 kr. og frakendtes førerretten betinget."

Se også UfR 2004.2217 (Ø), der er refereret i kapitel 3, afsnit 3.2.2. UfR 1999.1078 (V), der er refereret i afsnit 6.2.1 ovenfor, samt FM 1988.92, der er refereret i afsnit 6.2.3 ovenfor.

6.4. Betydningen af euforiserende stoffer for evnen til at føre motoriseret køretøj

De almindeligt forekommende illegale stoffer kan opdeles i stimulerende midler (amfetamin, ecstasy, analoge designerdrugs og kokain), morfin og morfinlignende stoffer (opioider), cannabis (THC) og hallucinogener (LSD m.fl.). Morfin og morfinlignende stoffer optræder også som lægeordineret medicin. Endvidere kan visse andre lægemidler som f.eks. angstdæmpende medicin og sovemidler (benzodiazepiner m.fl.) misbruges.

Ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af euforiserende stoffer er reguleret i lov om euforiserende stoffer. De nærmere regler om, hvilke stoffer der er omfattet af reglerne i loven, findes i bekendtgørelse nr. 698 af 31. august 1993 med senere ændringer. I det følgende omtales forhold af især trafikmæssig relevans.

6.4.1. Euforiserende stoffers trafikfarlighed

Epidemiologiske undersøgelser over sammenhæng mellem stofindtagelse og trafikulykker viser en øget forekomst af stofindtagelse i forbindelse med trafikulykker, jf. Walsh, De Gier, Christopherson, Verstraete, *Drugs and driving, Traffic Injury Prevention* 2004, nr. 5, side 241-253. I den internationale faglitteratur angives, at medikamenter eller rusmidler påvises afhængig af situationen i 1-5 pct. af tilfældene ved vejkantsscreening af tilfældige motorførere. For motorførere involveret i trafikuheld påvises stoffer med en hyppighed på mellem 7,5 og ca. 25 pct. afhængig af situationen, jf. Walsh m.fl., a.st. Ved undersøgelse af motorførere, der decideret mistænkes for at køre under indflydelse af medikamenter eller rusmidler, rapporteres påvisningshyppigheder op til 75 pct., afhængig af selektionskriterierne, jf. Walsh m.fl., a.st., samt Iwersen-Bergmann, Stein Schmoldt, *Drugs and medicine amongst traffic participants in Hamburg from 1993-2000, Blutalkohol* 2004, nr. 41, side 493-506, og Augsburg et al., *Concentration of drugs in blood of suspected impaired drivers, Forensic Science International* 2005, nr. 153, side 11-15.

I de ca. 200 blodprøver, der i Danmark årligt indsendes til retskemisk undersøgelse for andre stoffer end alkohol (trafik), har 87 pct. i gennemsnit været positive over en 8 års-periode. I undersøgelser, der har omfattet en årrække, har der været en stigende tendens i hyppighed af stofforekomst. En undersøgelse fra Hamborg-området viste f.eks. en stigning i påvisning på ca. 50 pct. fra begyndelsen af 90'erne til omkring år 2000, jf. Iwersen-Bergmann m.fl., a.st.

Generelt viser danske undersøgelser de samme tendenser som observeret i andre europæiske lande og sammenlignelige lande i øvrigt. I en dansk vejkantsscreeningsundersøgelse foretaget på landet blev 1000 tilfældige bilister stoppet og bedt om at afgive spytp prøve og udfylde spørgeskema. Det blev konfirmeret på spytp prøver, at 0,7 pct. var positive for sløvende medicin (benzodiazepiner) og 1,3 pct. for illegale stoffer, jf. Behrendorff og Steentoft, *Medicinal and illegal drugs among Danish car drivers, Accident Analysis and Prevention* 2003, nr. 35, side 851-860. I en anden nyere dansk undersøgelse omfattende 330 motorførere, der var blevet hospitalsindlagt efter trafikuheld, blev der påvist lægemidler eller misbrugsstoffer hos 7,8 pct., jf. Bernhoft, Steentoft, Johansen, Klitgaard, Larsen, Hansen, *Drugs in injured drivers in Denmark, Forensic Science International* 2005, nr. 150, side 181-189.

I forbindelse med en fransk undersøgelse af færdselsulykker i årene 2001-2003 er der foretaget analyse af førere i 6.766 ulykker med henblik på at konstatere risikoen ved kørsel under påvirkning af euforiserende stoffer.

Undersøgelsen viste, at førere, der var ansvarlige for en dødsulykke, i 2,5 pct. af dødsulykkerne var påvirket af THC (hash, cannabis). 1,5 pct. af de førere, som var involveret i, men ikke ansvarlig for en ulykke, var påvirket af THC.

Undersøgelsen viste endvidere, at førere, som kører under påvirkning af THC, har en overrisiko på 1,8 gange for at være ansvarlige for en færdselsulykke, mens overrisikoen for som fører at være involveret uden at være ansvarlig for en ulykke er 1,5 gange. Dette skal sammenholdes med at overrisikoen ved indtagelse af alkohol ifølge samme undersøgelse var 8,5 gange for ansvarlige førere. I tilfælde, hvor den ansvarlige fører både har indtaget THC og alkohol, vil overrisikoen ifølge undersøgelsen være 15 gange.

Det bemærkes, at gengivelsen af den pågældende undersøgelse bygger på et foredrag den 10. juni 2006 i Europarådet.

Der henvises i øvrigt til notat af 28. juni 2006 om medicin og euforiserende stoffer i trafikken i Danmark. Notatet er optrykt som bilag 3 til denne betænkning. Det kan særligt fremhæves, at det fremgår af notatet, at der er en overrisiko for færdselsuheld for førere, som er påvirket af medicin eller narkotika. Denne overrisiko er dog mindre end for førere, som er påvirket af spiritus. Risikoen for uheld er dog mange gange forøget, hvis føreren tager flere slags stoffer eller blander stoffer med alkohol.

At der er en kausal sammenhæng mellem indtagelse af euforiserende stoffer og risikoadfærd i trafikken, underbygges af kontrollerede undersøgelser vedrørende stofindtagelse og påvirket psykomotorisk funktion, herunder trafik-simuleringsundersøgelser, jf. Walsh m.fl., a.st.

På dette grundlag er lovgivningen i flere europæiske lande i de senere år blevet ændret, således at der er kommet mere fokus på sanktioner i relation til stof og medicinindtagelse. Specielt er der i Danmarks nabolande blevet indført lovgivning, som fuldstændig forbyder illegale stoffer i blodet i forbindelse med motorkørsel (en såkaldt nulgrænse), jf. Walsh m.fl., a.st., og afsnit 6.5 nedenfor.

6.4.2. Generelt om virkningen af euforiserende stoffer

Euforiserende stoffer fremkalder efter indtagelse en rus, som typisk varer op til nogle timer. De stimulerende stoffer fremkalder øget psykomotorisk aktivitet, mens morfin og morfinlignende stoffer har en sløvende virkning. Det samme gælder for angstdæmpende medicin og sovemidler. De stimulerende stoffers trafikfarlighed skyldes, at påvirkede personer ofte kører

uansvarligt med øget risikoadfærd, mens de sløvende stoffer nedsætter opmærksomheden og derved er farlige i en trafikmæssig sammenhæng. De aktive stoffer kan påvises i blodet under rusen, mens der typisk kun vil være spor af eller inaktive omdannelsesprodukter til stede i blodet i perioden efter rusen. Blodprøve skal derfor tages forholdsvist hurtigt efter en trafikkontrol. Ved kronisk misbrug af sværere grad kan der dog være aktivt stof til stede i blodet mere eller mindre permanent, ligesom misbrugeren i denne situation ofte har udviklet betydelig tolerans overfor rusvirkningen.

6.4.3. Påvisning af euforiserende stoffer

Påvisning af euforiserende stoffer eller lægemidler med misbrugspotentiale kan foretages ved analyse af en blodprøve. Analyse af en blodprøve kan indledes med en screeningsanalyse, hvor der kan undersøges for tilstedeværelsen af et bredt spektrum af illegale stoffer eller lægemidler. Alternativt kan der direkte analyseres for det eller de stoffer, der er af interesse for den aktuelle sag. Positive resultater ved en screeningsanalyse bekræftes og kvantificeres ved en specifik massespektrometrisk måleteknik.

I de europæiske lande, der har indført en nulgrænse for kørsel under påvirkning af visse stoffer, anvendes bagatelgrænser (såkaldte cut off-værdier) ved afgørelsen af, om der er stof til stede i en blodprøve. I tabellen i afsnit 6.4.5.7 ses eksempler på de bagatelgrænser, der i visse lande anvendes for de hyppigst forekommende illegale stoffer.

Bagatelgrænserne fastsættes således, at det med en vis sikkerhed kan siges, at en koncentration af stoffet, der overstiger bagatelgrænsen, er udtryk for, at den pågældende person, inden blodprøven er taget, gennem et vist tidsrum har haft det pågældende stof i blodet. Da der foregår en stadig teknisk udvikling af analytisk måleudstyr, således at man kan måle stoffer i stadig lavere koncentrationer i en blodprøve, er det vigtigt at fastsætte bagatelgrænserne på et fornuftigt niveau, således at det ikke er ubetydelige restkoncentrationer, der danner grundlag for et positivt resultat.

Ved enhver analysemetode vil der foreligge en analyseusikkerhed. Denne analyseusikkerhed fratrækkes den målte værdi, og det er den herved fremkomne værdi, der vurderes i relation til den foreliggende bagatelgrænse. Kun hvis denne værdi er højere end bagatelgrænsen, anses blodprøven som værende positiv.

Et positivt resultat skal afspejle de blodkoncentrationer af det aktive stof, der kan påvises i en blodprøve under eller umiddelbart efter en rus. Det er derfor vigtigt, at en blodprøve udtages så hurtigt som muligt efter en trafikkontrol.

Ved analysen af blodprøver med henblik på konstateringen af, om blodet indeholder bevidsthedspåvirkende stoffer, foretages måling af såkaldte aktive stoffer, som faktisk virker bevidsthedspåvirkende. Som et eksempel kan nævnes, at det er velkendt, at det inaktive nedbrydningsprodukt af cannabis, THC-syre, kan påvises i en urinprøve i dage eller uger efter cannabisindtagelse. Det er imidlertid ikke målinger af et sådant inaktivt nedbrydningsprodukt, der skal danne grundlag for konstateringen af, om den pågældende har haft cannabis i blodet. For cannabis vil der være tale om måling af den aktive komponent THC, der kan påvises i en blodprøve i 4-5 timer efter indtagelse med en bagatelgrænse på 0,001 milligram pr. kg. blod, dvs. i den periode, hvor personen normalt må antages at være påvirket, jf. afsnit 6.4.5.4.

Visse stoffer kan præliminært påvises ved en såkaldt hurtigtest på spyt, sved eller urin. Disse hurtigtests vil give et signal i form af en farvereaktion eller et udslag på et måleinstrument. Hurtigtests kan foretages på stedet af ikke-laboratoriefagligt personale efter behørig træning. Området er for tiden under kraftig udvikling.

6.4.4. Undersøgelse af stofpåvirkning

I den akutte situation vil stofpåvirkning af middel og svær grad vise sig ved den pågældende persons fremtoning og adfærd. Lettere stofpåvirkning kan være mindre synlig. Én systematisk undersøgelse for stofpåvirkning anvendes af politiet i en række lande, f.eks. i Sverige og USA, jf. RPS Rapport 1995, nr. 7, Drog-tecken och symptom, Rikspolisstyrelsen, Stockholm, samt Levine, Principles of forensic toxicology, 2. udgave, AACC Press, Washington, 2003, side 22-24. Undersøgelsen kan baseres på en vurdering af psykomotoriske funktioner, puls og en undersøgelse af øjenbevægelser og pupilforhold (kaldet ”drug recognition and evaluation (DRE)”), jf. Levine, a.st. Mens undersøgelse af psykomotorisk funktion og puls mm. traditionelt opfattes som en lægelig opgave i Danmark, kan undersøgelse af øjenforhold efter behørig træning foretages af ikke-lægeligt personale som f.eks. politibetjente. Hovedelementerne er en undersøgelse for forekomst af flakkende øjenbevægelser (nystagmus) ved sideblik og evt. opad- og nedadgående blik, evne til fokusering, når et objekt føres ind mod næsen og en vurdering af pupilstørrelse og pupillens reaktion på lys. Som anført i skemaet i afsnit 6.4.5.7 nedenfor kan øjenundersøgelsen give et fingerpeg om typen af indtaget stof.

6.4.5. Hovedgrupper af euforiserende stoffer

6.4.5.1. Amfetamin- og ecstasy-gruppen

Gruppen omfatter amfetamin, metamfetamin, ecstasy og stoffer med amfetamin- eller ecstasy-lignende virkninger. Ecstasy findes i flere varianter, hvoraf MDMA er den hyppigst forekommende. Stofferne indtages hyppigst som tabletter, men kan også injiceres i blodåre og eventuelt inhaleres. Almindelige doser er 5-20 milligram for amfetamin og metamfetamin og ca. 100 milligram for ecstasy. Afhængig af dosis og indtagelsesmåde indtræder ruseffekt typisk efter en halv time og holder sig i 2-4 timer. Under rus er pupiller udvidede med langsom reaktion over for lys, mens øjenbevægelserne er normale. Maksimal koncentration i blodet forekommer efter 1-2 timer. Som det fremgår af tabellen i afsnit 6.4.5.7, anvendes i visse europæiske lande bagatelgrænser fra 0,015 til 0,050 milligram pr. kg. Dette koncentrationsniveau vil typisk kunne påvises i 4-8 timer efter indtagelse, jf. Iten, Fahren unter drogen- oder medikamenteneinfluss, Institut für Rechtsmedizin der Universität Zürich, Zürich, 1994. Ved kronisk, svært misbrug anvendes typisk meget højere doser som kompensation for toleransudvikling, og meget høje blodkoncentrationer kan påvises over lang tid.

Øvrige stoffer med amfetamin- eller ecstasy-lignende virkning kan variere i forhold til ovennævnte med hensyn til typiske doser, effektvarighed og koncentrationer i blodet. Khat er et amfetamin-lignende stof, der misbruges i visse miljøer.

Amfetamin, metamfetamin og MDMA har en høj udskillelse i sved og spyt og kan som følge heraf påvises præliminært ved en hurtigtest af sved- eller spytp prøve med god effektivitet.

6.4.5.2. Kokain

Kokain indtages ved snifning, rygning, injektion i blodåre eller eventuelt gennem munden. Almindelige doser er 30-200 milligram. Afhængig af dosis og indtagelsesmåde indtræder ruseffekt typisk inden for få minutter og holder sig ½-4 timer. Under rus er pupiller udvidede med langsom reaktion overfor lys. Øjenbevægelserne er normale. Maksimal koncentration i blodet forekommer momentant ved injektionsmisbrug, men efter mellem 15 minutter og 1 time ved rygning eller snifning. Koncentrationen holder sig over anvendte bagatelgrænser fra 0,020 til 0,050 milligram pr. kg. i mellem 2 og 4 (6) timer afhængig af dosis. Da kokain kan være ustabil i blodprøver, anvendes også måling af et mere stabilt omsætningsprodukt (benzoylecgonin) med bagatelgrænser fra 0,020 til 0,075 milligram pr. kg. som tegn på nylig indtagelse af kokain, jf. tabellen i afsnit 6.4.5.7. I Tyskland er der således ingen bagatelgrænser for ko-

kain, men kun for benzoylecgonin, mens der i de fleste lande er bagatelgrænser for begge stoffer. Ved kronisk, svært misbrug anvendes typisk meget højere doser som kompensation for toleransudvikling, og høje kokain- og benzoylecgoninblodkoncentrationer kan påvises.

Kokain og benzoylecgonin har god udskillelse i sved og spyt og kan som følge heraf påvises præliminært ved en hurtigtest af sved- eller spytp prøve med god effektivitet.

6.4.5.3 Morfin, herunder heroin og syntetiske morfin-lignende stoffer (opioider)

Heroin er det hyppigst anvendte misbrugsstof i denne gruppe. Heroin indtages ved injektion i en blodåre, snifning, rygning og eventuelt gennem munden. Heroin omdannes meget hurtigt i organismen til morfin, hvorfor det er morfin, der påvises ved den retskemiske undersøgelse, og hvorfor det er en bagatelgrænse for morfin, der vil være aktuel. Morfin anvendes yderligere i smertebehandling efter lægeordination. Den heroin, der findes på det illegale marked, har en meget varierende renhedsgrad. En misbrugsdosis ved intravenøs brug ligger på mellem 50 og 250 milligram heroin. En enkeltdosis af morfin i smertebehandling er mellem 5 og 30 milligram. Afhængig af dosis og indtagelsesmåde for heroin indtræder ruseffekt straks ved intravenøs injektion, inden for få minutter ved rygning eller snifning og efter 15-30 minutter ved indtagelse gennem munden. Dette svarer til, at maksimal morfinkoncentration i blodet forekommer momentant ved injektionsmisbrug og efter få minutter ved rygning og snifning. Ved kronisk, svært misbrug anvendes typisk meget høje doser som kompensation for toleransudvikling, og meget høje blodkoncentrationer kan påvises. Virkningen varer normalt 4-8 timer med en blodkoncentration over bagatelgrænser fra 0,005 til 0,020 milligram pr. kg. i dette tidsrum, dog afhængig af dosis. Efter indtagelse af heroin oplever personen en følelse af eufori, samtidig med at reflekser og bevægelser bliver langsomme. Under rusen er pupillerne små med ringe eller ingen reaktion over for lys.

Morfin udskilles i sved og spyt og kan som følge heraf påvises præliminært ved en hurtigtest af sved- eller spytp prøve med god effektivitet. Man skal dog være opmærksom på, at kodein, som er en ingrediens i bl.a. kodimagnyl, også kan foranledige et positivt resultat ved en hurtigtest.

I tillæg til morfin findes der en række syntetiske morfin-lignende stoffer, der samlet betegnes opioider. Disse stoffer anvendes til smertebehandling, men kan også misbruges. Af disse skal særligt nævnes metadon, der er et syntetisk opioid, som anvendes til substitutionsbehandling af narkomaner, hovedsagelig som en mikstur. Der findes et betydeligt misbrug af metadon blandt narkomaner. Daglig dosis ved substitutionsbehandling ligger normalt i området fra 30 til 120 milligram. Metadon anvendes også i smertebehandling efter lægeordination. Enkeltdosis af

metadon i smertebehandling er 2,5-10 milligram. Under påvirkning af metadon er pupillerne små med ringe eller ingen reaktion over for lys.

6.4.5.4. Cannabis

Cannabis (hash, marihuana) indtages ved rygning eller gennem munden. Den vigtigste aktive komponent er tetrahydrocannabinol (THC). Almindelige doser er mellem 5 og 40 milligram ved rygning og mellem 1 og 20 milligram ved indtagelse gennem munden. Ved rygning indtræder maksimal ruseffekt efter 15-30 minutter og rusen holder sig 3-4 timer, eventuelt længere. Indtagelse gennem munden giver svagere og langsommere indsættende virkning. Under rus er pupillerne normale. Øjnenes normale glatte konvergensreaktion ved fokusering mangler. Maksimal THC-koncentration i blodet efter rygning indtræder inden for minutter, og THC kan påvises over bagatelgrænsen på 0,001 milligram pr. kg. i ca. 5 timer. Efter indtagelse gennem munden indtræder maksimal blodkoncentration af THC efter 1-2 timer, og THC vil kunne påvises over grænsen 0,001 milligram pr. kg. i en længere periode end efter rygning afhængig af indtaget dosis. Ved kronisk, svært misbrug kan THC være permanent tilstede over 0,001 milligram pr. kg. Herudover er det kendt, at det inaktive omdannelsesprodukt THC-syre kan påvises i urin i flere dage, eventuelt uger, efter indtagelse af THC. Det skal understreges, at en nulgrænse må omfatte THC og ikke THC-syre, jf. afsnit 6.4.3 ovenfor.

THC har en relativ lav udskillelse i sved og spyt, og præliminær påvisning ved en hurtigtest er derfor usikker med det udstyr, der i dag er tilgængeligt.

6.4.5.5. Angstdæmpende midler og sovemidler

Denne type lægemidler domineres af den store stofgruppe af benzodiazepiner, der omfatter angstdæmpende midler, sovemidler og stoffer til behandling af epilepsi. I de senere år er der yderligere fremkommet nye stoffer, der ligner, men ikke tilhører, benzodiazepingruppen til ovennævnte brug. Der er i Danmark indregistreret 12 stoffer af benzodiazepintypen, og disse 12 stoffer forekommer i en lang række præparater. Som et eksempel kan nævnes diazepam (Stesolid). Foruden brug efter lægeordination findes der et illegalt misbrug af disse stoffer. Der er hovedsagelig tale om indtagelse gennem munden, og en såkaldt almindelig dosis varierer meget inden for denne meget forskellige stofgruppe. Tilsvarende er den periode, i hvilken en person er påvirket, og i hvilken man kan påvise disse stoffer i en blodprøve meget forskellig.

Andre hyppigt forekommende stoffer i misbrugssammenhæng er flunitrazepam, clonazepam og nitrazepam. Alt efter tilvænnning og den indtagne dosis vil disse stoffer kunne virke sløvende og medføre svimmelhed, døsigthed, hukommelsessvækkelse, konfusion mm.

Stoffer af benzodiazepintypen og lignende stoffer udskilles med lave koncentrationer i spyt, hvorfor en præliminær påvisning er usikker med de hurtigtests, der i dag er tilgængelige.

6.4.5.6. Øvrige stoffer

De stofgrupper, som er nævnt i afsnit 6.4.5.1-6.4.5.5 ovenfor, omfatter de kvantitativt mest betydende misbrugsstoffer. I tillæg hertil kan det nævnes, at også hallucinogene stoffer (LSD m.fl.) og flygtige stoffer som benzin og lighter-gas misbruges. Disse stoffer kan i princippet også påvises i en blodprøve.

6.4.5.7. Skematisk oversigt over stofpåvirkning og bagatelgrænser i andre lande

Typiske fund ved øjenundersøgelse ved stofpåvirkning

	Stimulerende stoffer	Morfin o.l.	Cannabis	Sløvende stoffer	Hallucinogener	Flygtige stoffer
Horisontal Nystagmus	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja
Vertikal Nystagmus	Nej	Nej	Nej	Ja*	Nej	Ja*
Mangel på evne til at fokusere	Nej	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja
Pupilstørrelse	Stor	Små	Normal eller stor	Normal	Stor	Normal eller stor
Pupilreaktion på lys	Langsom	Lille eller ingen	Normal	Langsom	Normal	Langsom

* Høj dosis

Normal pupilstørrelse = 3,0-6,5 mm

Kilde: Modificeret efter RPS rapport 1995, nr. 7, Drog-tecken och symptom, Rikspolisstyrelsen, Stockholm.

Bagatelgrænser (cut off-værdier) i milligram pr. kg. eller milligram pr. liter, som anvendes i "nulgrænse-lovgivning" i 5 europæiske lande

	Tyskland		Belgien	Frankrig	Sverige	Schweiz
	1998	2002*				
Amfetamin	0,050	0,025	0,050	LOQ	0,030	0,015
MDMA	0,050	0,025	0,050	LOQ	0,020	0,015
MDEA	0,050	0,025	0,050	LOQ	0,020	0,015
MDA	-	-	-	LOQ	0,020	
MBDB	-	-	0,050	LOQ	0,020	
Kokain	-	-	0,050	LOQ	0,020	0,015
Benzyoleg- conin	0,150	0,075	0,050	LOQ	0,020	
Morfin (frit)	0,020	0,010	0,020	LOQ	0,005	0,015
THC	0,002	0,001	0,002	LOQ	0,0003	0,0015

LOQ: Limit of quantitation, *: (Grenzwertkommission, 2002).

Kilde: Modificeret efter Walsh, De Gier, Christopherson, Verstraete, Drugs and driving, Traffic Injury Prevention 2004, nr. 5, side 241-253.

6.5. Fremmed ret

6.5.1. Sverige

Efter § 4, stk. 3, i den svenske lov om straf for visse færdselsovertrædelser straffes den, som fører et motordrevet køretøj og er så påvirket af alkoholholdige drikke eller et andet middel, at det kan antages, at føreren ikke kan føre køretøjet på betryggende vis. Dette gælder, hvad enten der er tale om narkotika eller andre stoffer, og uanset om stoffet er indtaget efter ordination fra læge eller anden person bemyndiget til at udskrive recept. Denne bestemmelse bygger således på et føreevnekriterium ligesom § 54, stk. 1, i den danske færdselslov.

Som supplement til denne bestemmelse findes der en regel i den svenske lovs § 4, stk. 2, hvorefter der er strafbart at føre et motordrevet køretøj efter indtagelse af narkotika, som er omfattet af § 8 i den svenske narkotikastraffelov, i så stor mængde, at der under eller efter kørslen er narkotika i blodet. Blandt disse stoffer findes bl.a. visse svampe, centralstimulerende midler, hallucinogener, smertestillende og beroligende midler samt sovemidler. Der foreligger dog ingen overtrædelse af § 4, stk. 2, hvis der er indtaget narkotika eller medicin i henhold til re-

cept udskrevet af læge eller en anden person bemyndiget til at udskrive recept. Der kan imidlertid ved påvirkning af lægeordineret medicin eller narkotika straffes efter § 4, stk. 3, (dvs. føreevnekriteriet) hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Straffen efter de beskrevne bestemmelser er bøde eller fængsel i indtil 6 måneder.

Lovens § 4 a indeholder hjemmel til at straffe den, der foretager grove overtrædelser af lovens § 4 med fængsel i indtil 2 år. Ved bedømmelsen af, om der er foreliggende en grov overtrædelse, tages det bl.a. i betragtning, om kørslen har indebåret påviselig fare for færdselssikkerheden.

Efter den svenske lov om øjenundersøgelser ved mistanke om visse færdselsovertrædelser kan politiet, hvis der er mistanke om, at føreren har gjort sig skyldig i kørsel under påvirkning af stoffer mv. eller en anden overtrædelse i forbindelse med kørslen, som kan medføre fængsel, undersøge en persons øjne og øjenbevægelser med henblik på at fastslå, om den pågældende er påvirket af et andet stof end alkohol. En øjenundersøgelse efter loven må alene omfatte ydre iagttagelser af øjets udseende og funktion. Ved undersøgelsen kan der anvendes f.eks. et såkaldt pupillometer, som er godkendt af den svenske rigspolitistyreelse. Politiet har ikke udstyr, der kan måle indholdet af stoffer mv. i blodet.

Den nævnte undersøgelse vil have til formål at fastslå, om der foreligger begrundet mistanke om kørsel under påvirkning af stoffer mv. Hvis der er begrundet mistanke herom, kan der efter den svenske retsplejelov udtages blodprøve. Hvis den pågældende ikke vil lade sine pupiller undersøge kan blodprøve udtages, selv om mistankekravet efter den svenske retsplejelov ikke er opfyldt. Der vil udover en blodprøve også af læger kunne foretages en klinisk undersøgelse af den mistænkte.

Ved en efterfølgende retssag vil det først og fremmest være resultatet af en udtaget blodprøve, der anvendes som bevis.

Det er udgangspunktet ved kørsel under påvirkning af narkotiske stoffer, at den pågældende fratages førerretten. Frakendelsestiden har normalt været 12 måneder, men i visse tilfælde dog 8-10 måneder, f.eks. hvor påvirkningsgraden har været lille. I forbindelse med en grov overtrædelse af bestemmelserne skal frakendelsesperioden være mindst 12 måneder og efter omstændighederne op til 24 måneder. Der har imidlertid kun foreligget meget få tilfælde, hvor det er antaget, at en fører, der er dømt for kørsel under påvirkning af stoffer, har begået en grov overtrædelse af bestemmelserne.

6.5.2. Norge

I Norge er det strafbart at føre motorkøretøj under påvirkning af ”berusende og bedøvende midler”. Der er ikke i norsk lovgivning angivet nogen specifik række af stoffer eller medicin, under påvirkning af hvilke det er forbudt at føre motorkøretøj. Der er endvidere ikke fastsat nogen grænser for mængder af stoffer eller medicin, som det er tilladt at have i kroppen, mens man fører motorkøretøj.

Til brug for konstatering af, om den enkelte fører er påvirket af stoffer eller medicin, anvender politiet samtale med føreren og eventuelt vidners oplysninger. Politiet anvender endvidere sædvanligvis undersøgelse af pupiller, øjenbevægelser og andre tegn på påvirkning. Nogen gange anvendes såkaldte ”hurtigtester” for rusmidler i urin, og man arbejder med tilsvarende testmetoder til brug på spytprøver.

Til brug som bevis i forbindelse med retssager foretages sædvanligvis en klinisk undersøgelse ved en politilæge i forbindelse med blodprøveudtagningen. Undersøgelseskemaet sendes med blodprøven til det nationale folkesundhedsinstitut, hvor specialister i klinisk farmakologi udfører en samlet vurdering af analyseresultater og den kliniske undersøgelse, som meddeles tilbage til politiet.

Straffen følger stort set de strafferammer, som i Norge kan idømmes for kørsel under påvirkning af alkohol. Hvis f.eks. folkesundhedsinstituttets vurdering angiver, at påvirkningen mest sandsynligt med hensyn til præstationsforringelse og ulykkesrisiko svarer til en høj alkohol-koncentration i blodet, og den pågældende domstol tager dette til efterretning, vil den pågældende blive idømt en ubetinget fængselsstraf. I førstegangstilfælde frakendes førerretten for 2 år. I gentagelsestilfælde bliver frakendelsestiden længere, eventuelt frakendelse for bestandig.

6.5.3. Finland

I Finland er det strafbart, hvis en person fører et motordrevet køretøj efter at have anvendt narkotika (som defineret ved den finske narkotikalov) således, at en aktiv bestanddel af narkotikummet eller et omsætningsprodukt heraf findes i førerens blod under eller efter kørslen. Dette gælder dog ikke, hvis bestanddelen eller omsætningsproduktet hidrører fra et lægemiddel, som føreren har haft ret til at anvende.

Endvidere er det strafbart at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget et andet rusmiddel end alkohol eller indtaget sådant rusmiddel og alkohol, således at førerens evne til at udføre de opgaver, som kørslen kræver, er nedsat.

6.5.4. Tyskland

Efter § 316 i den tyske straffelov (Strafgesetzbuch, forkortet StGB) kan en person straffes, hvis den pågældende fører et køretøj, selv om den pågældende ikke er i stand til at føre køretøjet sikkert som følge af nydelse af alkoholiske drikke eller andre berusende midler.

Efter § 24 a, stk. 2, i den tyske færdselslov (Straßenverkehrsgesetz, forkortet StVG) er det forbudt at føre køretøj under påvirkning af et af de berusende midler, der er opregnet i et bilag til loven. Denne regel finder (kun) anvendelse, hvis det godtgøres, at et af stofferne opregnet i bilaget til loven findes i den pågældendes blod.

Bestemmelsen finder dog ikke anvendelse i tilfælde, hvor et stof omfattet af bestemmelsen er indtaget i overensstemmelse med lægelig ordination på grund af en specificeret sygdom.

Omfattet af straffebestemmelsen i den tyske færdselslovs § 24 a, stk. 2, er cannabis, heroin, morfin, kokain, amfetaminer og designeramfetaminer. Grunden til at alene disse stoffer er omfattet af bestemmelsen er, at der i forbindelse med disse stoffer er tilstrækkelig viden om påvisning af stoffet og dets virkninger. Medicin vil alene være omfattet af bestemmelsen, hvis det indeholder stoffer, som er omfattet af bestemmelsen.

I forbindelse med fastsættelse af grænsen for indtagelse af de berusende midler i den tyske færdselslovs § 24 a, stk. 2, som en nulgrænse, har de tyske myndigheder gjort visse overvejelser. For det første påpeges det, at der ikke er nogen klar sammenhæng mellem doseringen af det berusende middel og den virkning, som midlet har på den enkelte. For det andet er påvirkning mulig, selv om der kun er indtaget en meget lille mængde af det pågældende stof.

For stoffet tetrahydrocannabinol (THC) er det imidlertid af den tyske højesteret fastslået, at der skal påvises en mængde på 0,001 milligram pr. liter blod for, at der kan straffes for overtrædelse af den tyske færdselslovs § 24 a, stk. 1.

Det tyske politi har en særlig uddannelse vedrørende konstatering af narkotika. Uddannelsen omfatter undervisning i narkotikalovgivning, virkningerne af narkotika, sondring mellem lovlige og ulovlige stoffer, tegn på narkotikapåvirkning og bevisoptagelse.

Kun blodprøver anses for tilstrækkeligt bevis for indhold af stoffer mv. i blodet i forbindelse med retssager.

Efter den tyske straffelovs § 316 kan der straffes med bøde eller fængsel i indtil 1 år. En person, der bringer andres liv eller helbred eller ejendom af betydelig værdi i fare, vil efter straffelovens § 315 c kunne straffes med bøde eller fængsel i indtil 5 år. I førstegangstilfælde vil straffen typisk være 30 dagbøder svarende til en månedsløn.

I forbindelse med dom for overtrædelse af bestemmelserne i den tyske straffelovs § 315 c og 316 vil der kunne ske suspension af førerretten for én til tre måneder. Herudover kan der ske frakendelse af førerretten i en periode på mellem 6 måneder og 5 år eller eventuelt for bestandig. Normalt frakendes førerretten for mellem 6 og 12 måneder i førstegangstilfælde.

Efter den tyske færdselslovs § 24 a, stk. 2, kan der straffes med bøde på op til 1.500 euro. Standardbøden er på 250 euro, men i gentagelsestilfælde vil bøden stige til højere beløb. Der kan endvidere udstedes et kørselsforbud på mellem 1 og 3 måneder. Normalt vil kørselsforbudet være 1 måned i førstegangstilfælde.

6.6. Udvalgets overvejelser

6.6.1. Det gældende føreevnekriterium

Som det fremgår af kapitel 3, afsnit 3.2.1, forudsætter domfældelse efter den nugældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, at føreren befinder sig i en sådan tilstand, at han eller hun er ude af stand til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. Bestemmelsen hviler således på et føreevnekriterium. Dette indebærer, at det i det enkelte tilfælde konkret skal vurderes, om den påvirkning, som føreren har været under, har udmøntet sig i manglende evne til at føre køretøjet.

Færdselslovens § 54, stk. 1, stiller således betydelige krav til anklagemyndighedens bevisførelse. I praksis vil strafansvar først komme på tale i tilfælde, hvor der kan føres bevis for, at den pågældende har indtaget det pågældende stof, at den pågældende af denne grund har befundet sig i en sådan tilstand, at han eller hun ikke har været i stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, og at der hos gerningsmanden var den fornødne tilregnelser i forhold til disse forhold, jf. herved kapitel 3, afsnit 3.2.2.

Færdselslovens § 54, stk. 1, nødvendiggør af den grund en omfattende efterforskning. Hvis politiet fatter mistanke om påvirkning af stoffer, skal der udtages blod- eller urinprøve og foretages klinisk undersøgelse af føreren med henblik på at konstatere, i hvilken grad den pågældende er påvirket af stoffer, jf. kapitel 4, afsnit 4.5.

Efterforskningen i sager om overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, adskiller sig således afgørende fra langt de fleste sager om spirituskørsel, hvor indførelsen af promillekriteriet i 1976 førte til en særdeles mærkbar lettelse af politiets arbejde, jf. nærmere kapitel 3, afsnit 3.1.1. Også anklagemyndigheden og domstolene blev lettet væsentligt ved indførelsen af promillekriteriet, idet skyldspørgsmålet i sager om spirituskørsel typisk alene kom til at dreje sig om, hvorvidt den sigtede havde ført et motorkøretøj, og om hvorvidt alkoholkoncentrationen i sigtedes blod under eller efter kørslen oversteg den i loven fastsatte grænse.

Sager om overtrædelse af færdselslovens § 54 er således typisk mere ressourcekrævende end sager om spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1. Det må antages, at den relativt bevis-tunge karakter af disse sager indebærer, at de ofte ikke fører til domfældelse, selv om føreren faktisk ikke har været i stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Der kan herved f.eks. henvises til afgørelserne UfR 2001.2591 (Ø), som er refereret i kapitel 3, afsnit 3.2.1, UfR 2004.2217 (Ø), som er refereret i kapitel 3, afsnit 3.2.2, og Østre Landsrets ankedom af 28. maj 2004, som er refereret i afsnit 6.3.3.1 ovenfor. Det må endvidere antages, at politiet i en række tilfælde undlader at rejse sager om overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, på grund bevisvanskeligheder, jf. f.eks. de sager om påtaleopgivelse, der er refereret i afsnit 6.3.3.1 ovenfor.

6.6.2. Et supplement til føreevnekriteriet?

På den nævnte baggrund er det nærliggende at overveje, om det gældende gerningsindhold ved kørsel under påvirkethed efter indtagelse af andet end alkohol bør suppleres med en bestemmelse, der svarer til promillekriteriet i sager om spirituskørsel, jf. kapitel 3, afsnit 3.1, således at kørsel med en større eller mindre koncentration af andre stoffer end alkohol i sigtedes organisme i sig selv vil komme til at udgøre et strafbart forhold.

Som anført under afsnit 6.5, findes der i bl.a. Sverige, Finland og Tyskland lovgivning, som gør det strafbart at føre et motordrevet køretøj, blot der under kørslen er et eller flere nærmere angivne stoffer i blodet, altså uden af det nødvendigvis konkret kan påvises, at indtagelsen af stoffet har påvirket evnen til at føre køretøj.

Spørgsmålet er således, om der i Danmark bør indføres regler på dette område, der svarer til retstilstanden i vore nabolande.

6.6.2.1. Fastlæggelse af grænseværdien

En ordning med en kvantitativ grænse for indholdet af stoffer i blodet svarende til den kvantitative grænse for indhold af alkohol i blodet under kørsel af motordrevet køretøj måtte indebære, at det ville være muligt for hvert enkelt af de omfattede stoffer tilnærmelsesvis at fastsætte en kvantitativ grænse efter, hvor stor en koncentration af stoffet i kroppen, der gør den pågældende ude af stand til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. Der findes imidlertid ikke tilstrækkeligt medicinsk videnskabeligt grundlag for at sammenkæde en bestemt koncentration af et stof i blodet med en forringelse af evnen til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. Selv om dette havde været tilfældet, ville kvantitative grænser for koncentrationen af de forskellige stoffer i blodet ikke kunne præsenteres på en enkel måde svarende til reglerne om alkoholkoncentration i blodet eller udåndingsluften. En opstilling af kvantitative grænser for alle stoffer, der kan påvirke føreevnen negativt, ville derfor i bedste fald være helt uoverskuelig og dermed særdeles uhensigtsmæssig set fra en retsinformatorisk synsvinkel og endvidere uegnet som målestok for, om der foreligger et strafbart forhold.

Udvalget finder derfor, at der alene kan blive tale om at indføre en legal nulgrænse for indholdet af stoffer i blodet i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj. I den forbindelse kan der peges på, at dette er tilfældet i Sverige, Finland og Tyskland, jf. afsnit 6.5 ovenfor.

Imod indførelse af en nulgrænse for stoffer, som kan medføre en forringelse af evnen til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde, kan det anføres, at der som nævnt savnes et klart medicinsk grundlag for at antage, at enhver mængde af narkotika eller andre stoffer i blodet vil medføre, at den pågældende vil være ude af stand til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. En nulgrænse vil således kunne føre til domfældelser, der ikke bygger på, at føreren konkret har været til fare for færdselssikkerheden. På den anden side kan det anføres, at dette rent principielt ikke adskiller sig fra det forhold, at blodpromillekriteret i 1976 afløste føreevnekriteriet som grundlag for domfældelse i stort set alle sager om spirituskørsel. Det er ikke alle personer, der er påvirket af spiritus, selv om deres blodalkoholpromille overstiger den nugældende blodpromillegrænse på 0,50, jf. herved kapitel 5, afsnit 5.2.

Endvidere må det efter udvalgets opfattelse antages, at en egentlig nulgrænse, som omfatter stoffer, der generelt kan anses for færdselssikkerhedsmæssigt farlige eller risikable, vil have en

væsentlig pædagogisk værdi, idet den i oplysningsmæssig sammenhæng vil være klar og enkel at forstå for borgerne.

Endelig vil en nulgrænse for stoffer, der generelt kan anses for færdselssikkerhedsmæssigt farlige eller risikable, være lettere at håndhæve end den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, idet bevisførelsen vil kunne indskrænkes til påvisning af, at den pågældende førers blod indeholder en koncentration af det pågældende stof.

Samlet set er det udvalgets opfattelse, at det ikke vil være muligt at opstille en anden grænseværdi for indhold i blodet af stoffer, der generelt vil kunne påvirke evnen til at føre køretøj, end en egentlig nulgrænse.

6.6.2.2. Omfattede stoffer

Udvalget finder, at det i givet fald vil være naturligt som udgangspunkt at lade en nulgrænse omfatte de stoffer, som i medfør af lov om euforiserende stoffer allerede er forbudt her i landet. Det kan om disse stoffer anføres, at de har en bevidsthedspåvirkende virkning af en sådan art, at indtagelse af stofferne i et eller andet omfang i almindelighed vil medføre risiko for, at den pågældende bliver ude af stand til at føre motordrevet køretøj på betryggende vis.

Efter § 1 i lov om euforiserende stoffer er indenrigs- og sundhedsministeren bemyndiget til at bestemme, at stoffer, som efter internationale vedtagelser eller efter Sundhedsstyrelsens skøn frembyder ganske særlig fare i anledning af deres euforiserende egenskaber, ikke må forefindes her i landet, medmindre ministeren under ganske særlige omstændigheder og på nærmere af ham fastsatte vilkår meddeler tilladelse dertil. En given tilladelse kan senere tilbagekaldes. Bortset fra de forhold, der omfattes af en sådan tilladelse, er ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af sådanne stoffer forbudt.

Adgangen til at udstede forbud efter § 1 i lov om euforiserende stoffer omfatter stoffer, som skønnes at frembyde ganske særlig fare på grund af deres euforiserende egenskaber. Det fremgår endvidere, at der som grundlag for ministerens beslutning om, at stofferne må anses for så farlige, at de helt bør forbydes, skal ligge en international vedtagelse. Hensigten med bestemmelsen var navnlig at forbyde præpareret opium og visse ekstrakter heraf samt diacetylmorfin (heroin). Der henvises til Folketingstidende 1954-55, tillæg A, sp. 647 f.

Efter § 2 i lov om euforiserende stoffer er indenrigs- og sundhedsministeren endvidere bemyndiget til at bestemme, at stoffer, som vel ikke er af den i § 1 omhandlede art, men som dog

efter internationale vedtagelser eller efter Sundhedsstyrelsens skøn frembyder fare på grund af deres euforiserende egenskaber, her i landet kun må anvendes i medicinsk eller videnskabeligt øjemed. Ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af disse stoffer er tilladt for apotekere og for personer eller firmaer, som af indenrigs- og sundhedsministeren har fået særlig tilladelse dertil. Køb og modtagelse fra apotekere og besiddelse af stofferne er også lovlige for dem, der modtager stofferne i henhold til en efter almindelige regler lovlige recept eller rekvisition, jf. lovens § 2, stk. 3. I øvrigt er ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af disse stoffer forbudt.

Adgangen til at udstede forbud efter § 2 i lov om euforiserende stoffer omfatter stoffer, der efter internationale vedtagelser frembyder fare i anledning af deres euforiserende egenskaber. Bestemmelsen omfatter endvidere stoffer, som ikke omfattes af internationale vedtagelser, men dog efter Sundhedsstyrelsens mening frembyder fare i anledning af deres euforiserende egenskaber. Hensigten med denne bestemmelse var bl.a. at forbyde de farligere stoffer af amfetamingruppen. Der henvises til Folketingstidende 1954-55, tillæg A, sp. 648 f.

Forbud mod stoffer efter lov om euforiserende stoffer skal efter forarbejderne til loven være begrundet i de pågældende stoffers sundhedsmæssige farlighed. Efter forarbejderne omfatter udtrykket "stoffer" også deres salte samt opløsninger og fortyndinger heraf samt præparater, der indeholder eller er tilberedt af stofferne eller deres salte, jf. Folketingstidende 1954-55, tillæg A, sp. 648.

Det fremgår nærmere af bekendtgørelse nr. 698 af 31. august 1993 om euforiserende stoffer med senere ændringer, hvilke stoffer der er omfattet af forbud i medfør af lovens regler. Bekendtgørelsen indeholder 5 lister med stoffer, som er helt eller delvis forbudt i medfør af lovens regler.

Liste A omfatter stoffer, der ikke må forefindes her i landet, jf. lovens § 1 og § 2 a, jf. § 1. På denne liste er optaget bl.a. cannabis, khat, heroin og præpareret opium.

Liste B, D og E omfatter stoffer, der kun må benyttes til medicinsk og videnskabelig brug, jf. lovens § 2 og § 2 a, jf. § 2. Disse lister omfatter en lang række af stoffer, herunder amfetamin, kokain, metadon, morfin, opium.

Liste C omfatter stoffer, der i utilberedt stand falder ind under lovens § 2, men som i farmaceutiske præparater i almindelighed ikke er omfattet af loven. Denne liste omfatter f.eks. kodein.

Som det fremgår af afsnit 6.6.2.1, kan der rejses det spørgsmål, om der bør fastsættes en nulgrænse for stoffer, uden at der er klart medicinsk videnskabeligt grundlag for at antage, at indtagelse af enhver mængde af de pågældende stoffer vil gøre den pågældende ude af stand til at føre køretøj på fuldt betryggende måde.

Hertil kan anføres, at de stoffer, der er omfattet af forbud i medfør af lov om euforiserende stoffer, i almindelighed har en sådan bevidsthedspåvirkende virkning, at indtagelse af stofferne generelt ikke er foreneligt med kørsel af motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde. Dette gælder navnlig for personer, der indtager stofferne som led i et misbrugsforhold.

De centralstimulerende midler, herunder amfetamin og kokain, kan fremkalde overdreven selv-tillid i kombination med hyperaktivitet og kan give forvrænget opfattelse af tid og rum og forvirringstilstand. Indtagelse af midlerne medfører ofte tab af evne til koncentration og klartænkning. Cannabis påvirker evnen og viljen til at være opmærksom på flere ting på én gang. Dette kan for en trafikant medføre vanskeligheder med både at være opmærksom på f.eks. trafiksignaler og færdselstavler samtidig med, at den pågældende skal styre og betjene et køretøj. Opiater, herunder opium og morfin, medfører generelt nedsat reaktionsevne, dårlig motorik og langsomme bevægelser. Heroin, som er et halvsyntetisk opiat, medfører samme virkninger. For den overvejende del af de euforiserende stoffers vedkommende opstår der også indirekte virkninger eller bivirkninger, som efter deres natur kan medføre risici for færdselssikkerheden. De mest almindelige bivirkninger er dødsødsel eller omtåget tilstand, hvilket indebærer en sådan påvirkning af reaktionsevnen, at kørsel med motordrevet køretøj normalt bør undlades. Der henvises til kapitel 5, afsnit 6.4 ovenfor.

Mange af de euforiserende stoffer er misbrugsegnete. Det gælder såvel stoffer, der er forbudt i medfør af § 1 i lov om euforiserende stoffer, og derfor kun under ganske særlige omstændigheder må forefindes her i landet, som stoffer, der er helt eller delvis forbudt i medfør af § 2 i lov om euforiserende stoffer, og derfor kun må anvendes i medicinsk eller videnskabeligt øjemed.

Der kan peges på, at det allerede i medfør af forbud efter lov om euforiserende stoffer som udgangspunkt er strafbart at besidde de stoffer, som udvalget foreslår omfattet af en nulgrænse. Der vil derfor ikke efter udvalgets opfattelse være betænkeligheder af retssikkerhedsmæssig

karakter ved at indføre en nulgrænse for kørsel med de pågældende stoffer i blodet i tilfælde, hvor det måtte forholde sig således, at den pågældendes evne til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde ikke var påvirket af de stoffer, som den pågældende måtte have indtaget.

Afsnit 6.4.5 ovenfor indeholder en oversigt over de euforiserende stoffer og lægemidler, der har størst betydning i færdselssikkerhedsmæssig henseende. Der er i oversigten fokuseret på virkning – og dermed påvirkning af evnen til at føre motordrevet køretøj – og påvisning af de stoffer, der hyppigst forekommer i forbindelse med færdsel i trafikken. Det vil være disse stoffer, der efter udvalgets skøn vil være mest relevante at underlægge en nulgrænse i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj.

Som det fremgår af afsnit 6.4 og afsnit 6.5.4 ovenfor, omfatter den tyske nulgrænse alene de hyppigst forekommende stoffer THC (cannabis), heroin, morfin, kokain, amfetamin, MDMA (ecstasy) samt MDE (ecstasy-lignende stof).

Som det fremgår af afsnit 6.4 og 6.5.1 ovenfor, omfatter den svenske nulgrænse alle de stoffer, som er omfattet af § 8 i den svenske narkotikastraffelov. Dette svarer til de stoffer, der er i medfør af lov om euforiserende stoffer er forbudt ved bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Dette er en meget omfattende liste, der også indeholder en lang række stoffer, der ikke er omfattet af de rutinemæssige undersøgelser på retskemisk afdeling, og en række stoffer, som det vil være vanskeligt at skaffe referencesubstanser til. I praksis omfatter de svenske undersøgelser i færdselssager de analyseprogrammer, der normalt anvendes på den retskemiske afdeling i Linköping, hvilket vil fremgå af den erklæring, der afsendes i forbindelse med analyserne. Hvis der kommer forespørgsler på stoffer, der for tiden ikke er inkluderet i de retskemiske analyseprogrammer, f.eks. nye syntetiske ecstasy-lignende stoffer, vil der kunne udvikles analysemetoder til disse stoffer.

Der kan peges på, at en nulgrænse, der er udformet således, at den omfatter alle stoffer, som i medfør af lov om euforiserende stoffer ikke må besiddes uden særlig tilladelse, har den lovtekniske fordel, at bestemmelsen ikke skal ændres, hvis der opstår eller opdages nye færdselssikkerhedsmæssigt farlige eller risikable stoffer. På den anden side kan der peges på, at der ikke i én prøve samtidigt vil kunne foretages undersøgelse for alle disse stoffer, og at der derfor heller ikke er mulighed for at udelukke, at de kan være til stede i den pågældende blodprøve.

Efter udvalgets opfattelse vil det være mest hensigtsmæssigt, at de stoffer, der er opført på liste C i bekendtgørelse om euforiserende stoffer, ikke bliver omfattet af en nulgrænse. Denne liste

omfatter – som anført ovenfor – stoffer, der i farmaceutiske præparater i almindelighed ikke er omfattet af loven, f.eks. codein, der er indeholdt i håndkøbsmedicin (kodimagnyl).

Det kunne anføres, at en nulgrænse også bør omfatte stoffer, som ikke i sig selv er ulovlige, men som ved indtagelse i forbindelse med kørsel vil kunne antages at udgøre en færdselssikkerhedsrisiko. Som eksempler på sådanne stoffer kan nævnes lightergas eller antihistaminer. Det er imidlertid for andre stoffer end dem, som er omfattet af lov om euforiserende stoffer, vanskeligt mere generelt at fastslå virkningerne af en indtagelse af dem og dermed også at kortlægge de færdselssikkerhedsmæssige risici, som er følger af indtagelse af stofferne. Det er derfor forbundet med betydelige vanskeligheder at udpege stoffer, som på samme måde som de helt eller delvis forbudte euforiserende stoffer, kan siges i almindelighed at medføre en risiko for, at den, der har indtaget stofferne, bliver ude af stand til at føre motordrevet køretøj på betryggende vis.

Det er herefter udvalgets opfattelse, at det ikke er praktisk muligt at indføre en nulgrænse for andre stoffer end dem, der er omfattet af lov om euforiserende stoffer, og at en nulgrænse ikke bør omfatte stoffer, der er optaget på liste C i bekendtgørelsen om euforiserende stoffer.

Det bemærkes i den forbindelse, at udvalget anbefaler, at bestemmelsen i færdselslovens § 54, stk. 1, opretholdes, jf. afsnit 6.6.3 nedenfor. Personer, som indtager stoffer, der ikke er omfattet af lov om euforiserende stoffer, og som derfor ikke vil være omfattet af en nulgrænse for kørsel med euforiserende stoffer i blodet, vil således kunne straffes efter bestemmelsen i færdselslovens § 54, stk. 1, hvis de på grund af indtagelse af stoffer befinder sig i en sådan tilstand, at de er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.

6.6.2.3. Lægeordineret medicin

Et særligt problem består i, at der findes mange personer, som på grund af sygdom eller af andre helbredsmæssige årsager indtager lægeordineret medicin, hvori der indgår stoffer, som er omfattet af bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Sådanne personer indtager oftest det eller de pågældende euforiserende stof under kontrollerede forhold, idet indtagelse sker i henhold til lægelig ordination i forholdsvis små regulerede doser. Det vil således almindeligvis ikke kunne antages, at sådan indtagelse af stoffer påvirker de pågældendes egnethed til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde.

Udvalget finder på denne baggrund, at der bør gøres en undtagelse fra en eventuel nulgrænse for kørsel med euforiserende stoffer i blodet for personer, som indtager stoffet efter recept,

dvs. i overensstemmelse med lægelig ordination på grund af en sygdom eller andre helbreds-mæssige årsager. Tilsvarende regler findes i Sverige, Finland og Tyskland, jf. afsnit 6.5 ovenfor.

Det bemærkes i den forbindelse, at udvalget anbefaler, at bestemmelsen i færdselslovens § 54, stk. 1, opretholdes, jf. afsnit 6.6.3 nedenfor. Personer, som indtager euforiserende stoffer efter recept, og som derfor ikke vil være omfattet af en nulgrænse for kørsel med euforiserende stoffer i blodet, vil således kunne straffes efter bestemmelsen i færdselslovens § 54, stk. 1, hvis de på grund af indtagelse af stoffer befinder sig i en sådan tilstand, at de er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.

6.6.2.4. Konklusion

Som det fremgår af afsnit 6.4 og afsnit 6.6.2.2 ovenfor, har en række af de stoffer, som er omfattet af forbud i medfør af lov om euforiserende stoffer, en bevidsthedspåvirkende virkning af en sådan art, at indtagelse af stofferne i almindelighed vil medføre betydelig risiko for, at den pågældende bliver ude af stand til at føre motordrevet køretøj på betryggende vis. Som det endvidere fremgår af afsnit 6.4.1 ovenfor, viser undersøgelser, at føring af motordrevet køretøj under påvirkning af euforiserende stoffer forøger risikoen for færdselsulykker. Dette gælder navnlig, hvis de euforiserende stoffer virker i sammenhæng med alkohol.

Efter udvalgets opfattelse er der derfor et behov for udvidelse af det strafbare område, således at førere af motordrevne køretøjer, der indtager stoffer, som indebærer en generel risiko for påvirkning af evnen til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende vis, kan straffes, uanset at det ikke konkret kan påvises, at indtagelsen af stoffet har påvirket evnen til at føre køretøj. Udvalget har i den forbindelse lagt vægt på, at man – som det fremgår af afsnit 6.5 ovenfor – i vore nabolande har bestemmelser, som indebærer en nulgrænse for indhold af visse stoffer i blodet under kørsel med motordrevet køretøj.

Sammenfattende er det udvalgets opfattelse, at der bør indføres en lovregel, hvorefter kørsel med en koncentration af visse stoffer i blodet i sig selv vil udgøre et strafbart forhold, og at dette kun kan ske gennem indførelse af en egentlig nulgrænse. De stoffer, som omfattes af nulgrænsen, bør efter udvalgets opfattelse være stoffer som i medfør af lov om euforiserende stoffer er forbudt, dog undtaget stoffer som er omfattet af liste C i bekendtgørelse om euforiserende stoffer.

Udvalget finder imidlertid af bevissikkerhedsmæssige grunde, at det er meget væsentligt, at der ved de målinger af indholdet af aktive stoffer i blodet, som bruges som bevis i sager om overtrædelse af den foreslåede nulgrænse for visse euforiserende stoffer, anvendes bagatelgrænser (såkaldte cut off-værdier), jf. afsnit 6.4.3 ovenfor. Anvendelsen af bagatelgrænser skal sikre, at den pågældende person, inden blodprøven er taget, gennem et vist tidsrum har haft bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet. Endvidere finder udvalget, at måleusikkerheden bør fratrækkes den pågældende måling, inden måleresultatet vurderes i forhold til bagatelgrænsen. Det bemærkes i øvrigt, at en sådan fremgangsmåde vil svare til den praksis, der i andre lande følges ved måling af stoffer i blodet.

6.6.3. Opretholdelse af føreevnekriteriet i færdselslovens § 54, stk. 1

En regel, hvorefter kørsel med en koncentration af andre stoffer end alkohol i sigtedes organisme i sig selv vil udgøre et strafbart forhold, vil efter udvalgets opfattelse hverken overflødiggøre føreevnekriteriet i den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, eller reducere føreevnekriteriet til at spille den underordnede rolle, som føreevnekriteriet spiller i gældende praksis om spirituskørsel, jf. kapitel 3, afsnit 3.1.2.

For det første omfatter den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, også tilstande, som ikke skyldes indtagelse af stoffer, men derimod sygdom, svækkelse, overanstrengelse og mangel på søvn samt lignende årsager. Sådanne tilstande kan naturligvis ikke registreres gennem undersøgelser af koncentrationen af noget stof i den sigtedes organisme.

Dernæst må et gerningsindhold, der bygger på koncentrationen af stoffer i førerens organisme nødvendigvis opregne, hvilke stoffer der bliver tale om, og en sådan opregning kan umuligt blive en udtømmende angivelse af alle stoffer, der kan påvirke føreevnen negativt. Der vil således være bevidsthedspåvirkende stoffer, som ikke bliver omfattet af nulgrænsen, men som vil kunne indebære en risiko for, at den, der indtager sådanne stoffer, bliver ude af stand til at føre motordrevet køretøj på betryggende måde.

Endelig bør et gerningsindhold, der bygger på koncentrationen af stoffer i førerens organisme, nødvendigvis i hvert fald i et vist omfang undtage medicin mv., som den pågældende har indtaget i henhold til en lovlige recept, jf. ovenfor i afsnit 6.6.2.3. Da det imidlertid naturligvis fortsat skal være ulovligt at føre et motordrevet køretøj efter indtagelse af medicin i et sådant omfang, at køretøjet ikke kan føres på fuldt betryggende måde, er en straffebestemmelse, der hviler på et føreevnekriterium fortsat påkrævet.

Udvalget foreslår på denne baggrund, at gerningsindholdet i færdselslovens § 54, stk. 1, opretholdes.

6.7. Sanktioner

Som det fremgår af afsnit 6.2.1 ovenfor, straffes overtrædelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, om kørsel under påvirkning af andet end alkohol efter færdselslovens § 117 d med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel i indtil 1 år. Der udmåles som udgangspunkt bødestraf, men hvis der foreligger skærpende omstændigheder, udmåles fængselsstraf.

Når der udmåles bødestraf for overtrædelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, anvendes retningslinierne for udmåling af bøder for spirituskørsel ikke. Som det fremgår af afsnit 6.3 ovenfor, idømmes der i reglen bøder på mellem 1.000 og 4.000 kroner for selvstændige overtrædelser af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1.

Som det fremgår af afsnit 6.2.2 ovenfor, findes der ikke i dag nogen særlig bestemmelse om frakendelse af førerretten til motordrevet køretøj på grund af overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, om kørsel under påvirkning af bl.a. stoffer. Om der skal ske frakendelse af førerretten afhænger af, om føreren ved at køre i påvirket tilstand under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller fremkaldt fare herfor, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1.

Da overtrædelser af færdselslovens § 54 kan være lige så farlige for færdselssikkerheden som spirituskørsel, finder udvalget, at sanktionsfastsættelsen for de to typer af færdselslovsovertrædelser så vidt muligt bør ske efter ensartede retningslinier. Udvalget kan i den forbindelse pege på, at undersøgelser – som det fremgår af afsnit 6.4.1 ovenfor – viser, at kørsel af motordrevet køretøj under påvirkning af euforiserende stoffer forøger risikoen for færdselsulykker. Dette gælder navnlig, hvis de euforiserende stoffer virker i sammenhæng med alkohol.

6.7.1. Straf

6.7.1.1. Overtrædelse af nulgrænsen

I førstegangstilfælde af spirituskørsel udmåles der bødestraf, hvis alkoholkoncentrationen i blodet ikke har oversteget 2,00, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 41 ff, og pkt. 4 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven

(L 7 fra folketingsåret 2004-05, 2. samling). Bødestraffen har – efter lov nr. 363 af 24. maj 2005 trådte i kraft den 1. september 2005 – været udmålt som en måneds nettoløn ganget med alkoholpromillen. Bøden har således ved den laveste strafbare alkoholpromille (0,51) været på en halv måneds nettoløn, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 55 ff, og pkt. 4.2.1 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Der foreligger spirituskørsel, hvis føreren kører med en alkoholpromille i blodet på over 0,50, uanset om det kan påvises, at føreren faktisk er påvirket af spiritus. Da en overtrædelse af den af udvalget foreslåede nulgrænse for narkotika m.v. tilsvarende foreligger, uden at det skal påvises, at føreren er påvirket af det pågældende stof, og da det ikke vil være praktisk muligt at operere med højere koncentrationer af et stof, end at nulgrænsen er overskredet, jf. ovenfor i kapitel 6, afsnit 6.6.2.1 ovenfor, foreslår udvalget, at bødestrafen for overtrædelse af nulgrænsen skal svare til den laveste bødestraf for spirituskørsel (med en promille på 0,51), altså en halv måneds nettoløn i førstegangstilfælde.

Også når det drejer sig om gentagelsestilfælde foreslås det, at en overtrædelse af nulgrænsen skal straffes som spirituskørsel med en promille på 0,51. Dette vil indebære, at straffen i andengangstilfælde udmåles til fængsel i 10 dage, i tredjegangstilfælde til fængsel i 20 dage osv. I tilfælde af spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, gøres fængselsstraffen, første gang den udmåles, som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 64 ff, og pkt. 4.2.2 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005. På tilsvarende måde foreslår udvalget, at en fængselsstraf for overtrædelse af nulgrænsen kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller behandling mod narkotikamisbrug. Som ved spirituskørsel foreslås det, at der kun kan idømmes en betinget dom én gang inden for en doms gentagelsesvirkningsperiode, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 62, og pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Udvalget foreslår endvidere, at overtrædelser af færdselslovens § 53 om spirituskørsel og overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1 (føreevnekriteriet), og den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 2 (nulgrænse), tillægges fuldstændig indbyrdes gentagelsesvirkning i overensstemmelse med de retningslinier, der gælder for gentagelsesvirkning af domme for spirituskørsel. Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 9.

6.7.1.2. Overtrædelse af § 54, stk. 1 (føreevnekriteriet)

Den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, omfatter kørsel i tilstande, der skyldes en række forskellige årsager, herunder sygdom, træthed samt påvirkning af opstemmende eller bedøvende midler. Det er derfor ikke muligt at gennemføre retningslinier om strafudmålingen for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, der hviler på føreevnekriteriet, på samme måde som ved spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, hvor strafudmålingen i førstegangstilfælde er afhængig af alkoholpromillens størrelse. En tilnærmelse af strafniveauet for spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, og overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, forudsætter, at der opstilles regler, der tilstræber at differentiere strafudmålingen efter grovheden af overtrædelserne.

Ved førstegangstilfælde af spirituskørsel udmåles fængselsstraf (20 dages fængsel som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling), hvis alkoholpromillen har overskredet 2,00. Det er herved uden betydning, hvor uforsvarlig kørslen i øvrigt har været. Alene den omstændighed, at førerens alkoholpromille har overskredet 2,00, og at førerens tilstand i sig selv således indebærer en betydelig risiko for færdselssikkerheden, er tilstrækkelig til at udløse fængselsstraf. Foreligger der herudover konkrete kørselsfejl, vil der kunne blive tale om skærpelse af straffen. En tilnærmelse af strafudmålingen for overtrædelse af færdselsloven § 54, stk. 1, til strafudmålingen for spirituskørsel vil kunne ske gennem en formulering af et grovhedskriterium for overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, der modsvare det forhold, at alkoholpromillen ved spirituskørsel har overskredet 2,00.

Udvalget foreslår herefter, at der i tilfælde, hvor der (i førstegangstilfælde) foreligger en overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, som udgangspunkt skal idømmes en bødestraf, der svarer til den bødestraf, der idømmes for spirituskørsel med en alkoholpromille på 1,00 i blodet. Forslaget vil betyde, at bødens størrelse kommer til at svare til 1 måneds nettoløn, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 57, og pkt. 4.2.1 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005. Herved markeres det, at det må anses for mere strafværdigt at føre motordrevet køretøj i en situation, hvor det er bevist, at den pågældende var ude af stand til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde (§ 54, stk. 1), end i en situation, hvor dette ikke er bevist, men hvor den pågældende har kørt med et klassificeret stof i blodet (den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2), hvor bødestraffen efter udvalgets forslag skal svare til en halv måneds nettoløn, jf. afsnit 6.7.1.1 ovenfor.

Udvalget foreslår endvidere, at der indsættes en bestemmelse i færdselsloven, hvorefter den, der overtræder færdselslovens § 54, stk. 1, under særdeles skærpene omstændigheder straffes

med fængsel. Udvalget finder, at det vil være nærliggende at anse betingelsen om særdeles skærpende omstændigheder for opfyldt, hvis den pågældende ved den kliniske undersøgelse er blevet fundet påvirket i middel grad eller derover, jf. kapitel 4, afsnit 4.5.3. Hvis det beskrevne grovhedskriterium er opfyldt i gentagelsestilfælde, forudsættes det, at strafudmålingen kommer til at svare til straffen for spirituskørsel med en promille over 2,00 i gentagelsestilfælde, jf. nærmere betænkning nr. 1448/2004, side 65, og pkt. 4.2.2 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

De gældende retningslinier for strafudmålingen (strafpositioner) vil efter udvalgets forslag skulle anvendes således ved overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1:

Overtrædelse af § 54, stk. 1	Uden særdeles skærpende omstændigheder	Under særdeles skærpende omstændigheder
1. gang	Bøde	20 dages fængsel*
2. gang	10 dages fængsel**	30 dages fængsel**
3. gang	20 dages ubetinget fængsel	40 dages ubetinget fængsel
4. gang	30 dages ubetinget fængsel	50 dages ubetinget fængsel
5. gang	40 dages ubetinget fængsel	60 dages ubetinget fængsel
6. gang	50 dages ubetinget fængsel	70 dages ubetinget fængsel

* Frihedsstraffen udmåles som udgangspunkt som en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstraf med vilkår om alkoholistbehandling.

** Der vil – afhængig af straffen i førstegangstilfældet – blive idømt enten en ubetinget frihedsstraf eller en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstraf med vilkår om alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

Udvalget foreslår endvidere, at overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, ligesom overtrædelser af nulgrænsen (den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2) skal have fuld gentagelsesvirkning i forhold til senere tilfælde af spirituskørsel eller overtrædelse af nulgrænsen for klassificerede stoffer og omvendt.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 9.

6.7.2. Frakendelse af førerretten

6.7.2.1. Overtrædelse af nulgrænsen

Udvalget foreslår i forlængelse af det, som er anført i afsnit 6.7.1 ovenfor, at en fører af et motordrevet køretøj, der har overtrådt den foreslåede nulgrænse for visse stoffer (den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2) i henseende til spørgsmålet om frakendelse af førerretten skal sidestilles med den, der gør sig skyldig i spirituskørsel med en promille på 0,51, og således skal frakendes førerretten betinget. En overtrædelse af nulgrænsen skal også sidestilles med spirituskørsel med en promille på 0,51 i gentagelsestilfælde, jf. herom nærmere betænkning nr. 1448/2004, side 103, og pkt. 6.2.2 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Der henvises til lovudkastets § 1, nr. 18.

6.7.2.2. Overtrædelse af § 54, stk. 1 (føreevnekrævet)

Som det fremgår af afsnit 6.2.2, sker der efter de nugældende regler frakendelse af førerretten, hvis en overtrædelse af færdselslovens § 54 anses for at udgøre en tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1. Ubetinget frakendelse sker efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4, hvis overtrædelsen af § 54 antages at være udslag af, at føreren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde.

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, skal der ske ubetinget frakendelse af førerretten, hvis føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet over 1,20 promille. Det fremgår af færdselslovens § 128, stk. 2, således som denne bestemmelse er affattet ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven, der trådte i kraft 1. september 2005, at førerretten frakendes ubetinget i 3 år, hvis der sker ubetinget frakendelse som følge af spirituskørsel.

Da udvalget som ovenfor nævnt finder, at sanktionsfastsættelsen for overtrædelse af færdselslovens § 54 og spirituskørsel så vidt muligt bør ske efter ensartede retningslinier, foreslår udvalget, at en overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, der kan sidestilles med spirituskørsel

med en alkoholpromille i blodet over 1,20, skal medføre samme frakendelsessanktion som en sådan spirituskørsel. Udvalget foreslår herefter, at en overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, under skærpende omstændigheder skal føre til ubetinget frakendelse i 3 år (i førstegangstilfælde). Udvalget finder, at det vil være nærliggende at anse betingelsen for ubetinget frakendelse for opfyldt, hvis den pågældende ved den kliniske lægeundersøgelse er blevet fundet påvirket i let grad eller derover, jf. kapitel 4, afsnit 4.5.3.

En sådan overtrædelse af § 54, stk. 1, skal også sidestilles med spirituskørsel med en promille over 1,20 i gentagelsestilfælde, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 103 og pkt. 6.2.2 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

En overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, uden at der har været tale om skærpende omstændigheder, skal efter udvalgets opfattelse alene føre til betinget frakendelse (i førstegangstilfælde) og således sidestilles med spirituskørsel med en promille, der ikke er højere end 1,20.

Der henvises til lovudkastet § 1, nr. 18 og 20.

6.7.3. Konfiskation

Efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, skal der ske konfiskation af det motordrevne køretøj, som er anvendt ved overtrædelsen, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på over 1,20, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten.

Denne regel er indsat i færdselsloven ved lov nr. 363 af 24. maj 2005, jf. betænkning nr. 1448/2004, side 173 ff, og pkt. 9.1.3 i de almindelige bemærkninger til forslaget til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Som det fremgår ovenfor, finder udvalget, at sanktionsfastsættelsen for overtrædelse af færdselslovens § 54 og spirituskørsel så vidt muligt bør ske efter ensartede retningslinier. I forlængelse heraf finder udvalget, at en overtrædelse af færdselslovens 54, stk. 1, der kan sidestilles med spirituskørsel med en alkoholpromille i blodet over 1,20, skal medføre samme konfiskationssanktion som en sådan spirituskørsel.

Udvalget foreslår derfor, at bestemmelsen i færdselslovens § 133 a, stk. 2, udvides til også at omfatte tilfælde, hvor en person har gjort sig skyldig i overtrædelse under skærpene omstændigheder af færdselslovens § 54, stk. 1, (føreevnekriteriet), der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, jf. herved lovudkastets § 1, nr. 20.

Udvalget foreslår endvidere, at såvel afgørelser om spirituskørsel som afgørelser om overtrædelse af § 54, stk. 1, der er omfattet af § 133 a, stk. 2, skal have indbyrdes gentagelsesvirkning i forhold til den foreslåede bestemmelse.

Der henvises til lovudkastet § 1, nr. 24.

6.8. Overvejelser vedrørende politiets efterforskningsbeføjelser

Udvalgets forslag om indførelse af en nulgrænse for visse euforiserende stoffer i blodet i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj samt skærpelse af straffniveauet for overtrædelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, kræver øget kontrol og efterforskning fra politiets side, hvis overtrædelser af de foreslåede regler skal retsforfølges effektivt, således at reglerne kan få gavnlige virkninger for færdselssikkerheden.

Måling af indhold af euforiserende stoffer i blodet vil også fremover kræve udtagelse af blodprøve fra den pågældende fører, idet der ikke for tiden findes andre metoder til konstatering af indhold af sådanne stoffer i kroppen, som er egnede som bevismiddel i en retssag. Som det fremgår af kapitel 4, afsnit 4.1 og 4.3, vil blodprøve efter de gældende regler kunne udtages, hvis der er grund til at antage, at en fører har overtrådt bl.a. færdselslovens § 54, stk. 1. Bortset fra en nødvendig justering på grund af indførelsen af nulgrænsen for visse euforiserende stoffer, vil der derfor ikke være behov for en ændring af politiets efterforskningsbeføjelser på dette punkt.

Politiet vil imidlertid kunne have et behov for et grundlag til at konstatere, om der er grund til at antage, at der er sket overtrædelse af bestemmelserne om kørsel under påvirkning af stoffer. Som det fremgår af afsnit 6.4.4 ovenfor, findes der såkaldte hurtigtests, der er i stand til ved hjælp af sved eller spytpøver at afsløre, at den pågældende har indtaget euforiserende stoffer. Der findes i dag udstyr, der gør dette muligt for stoffer som heroin, morfin, amfetamin, ecstasy og kokain, mens det for stoffer som cannabis og benzodiazepiner stadig er vanskeligt at opnå tilstrækkelig følsomhed. Det må dog forventes, at den videre udvikling inden for denne type udstyr på sigt vil afhjælpe dette problem. I afsnit 6.4 ovenfor gives der endvidere en kort

redegørelse for, hvorledes især øjenundersøgelser kan bestyrke politiets mistanke om tilstedeværelsen af visse euforiserende stoffer.

Det er udvalgets opfattelse, at der bør gives politiet mulighed for at anvende hurtigtests med henblik på at øge mulighederne for at opdage kørsel under påvirkning af stoffer. Det er endvidere udvalgets opfattelse, at der bør tilvejebringes en hjemmel til, at politiet foretager øjenundersøgelser med henblik på at konstatere mistanke om indtagelse af euforiserende stoffer i forbindelse med kørsel. En sådan hjemmel vil efter udvalgets opfattelse styrke den præventive effekt af de foreslåede regler betydeligt.

Det bemærkes i den forbindelse, at en effektiv indsats mod kørsel under påvirkning af stoffer vil forudsætte, at der iværksættes en uddannelsesmæssig indsats med henblik på at sætte de polititjenestemænd, der foretager vejsidekontrol mv., i stand til at gennemføre de nævnte hurtigtests og øjenundersøgelser. Der er – som det fremgår af afsnit 6.5 ovenfor – i vore nabolande gode erfaringer med sådan uddannelse af politifolk.

KAPITEL 7

Domsmænds deltagelse i færdselsstraffesager

I udvalgets betænkning nr. 1448/2004 er det anført, at udvalget af ressourcemæssige årsager finder, at domsmænds medvirken i færdselssager kan begrænses. Udvalget har på denne baggrund drøftet de gældende regler vedrørende domsmænds medvirken i færdselssager, herunder baggrunden for de gældende regler. Nedenfor gennemgås udvalgets overvejelser, men da udvalgets kommissorium ikke udtrykkeligt omhandler domsmænds medvirken, er udvalget afstået fra at udarbejde et lovudkast.

7.1. Indledning og baggrund

7.1.1. Domsmandsinstitutionen

Domsmandsinstitutionen blev indført i strafferetsplejen ved lov nr. 112 af 7. april 1936. Denne ændring af retsplejelovens regler om lægdommere var baseret på en betænkning, som et udvalg under Justitsministeriet afgav i 1930. Udvalget anførte i betænkningen følgende om formålet med en væsentlig udvidelse af lægdommeres medvirken i strafferetsplejen, jf. Rigsdagstidende 1930-31, Tillæg A, sp. 4923 ff:

“Ved Retsplejeloven af 1916 blev det i Grundloven af 5. Juni 1849 § 79 opstillede Krav om Indførelse af Nævninger i Misgerningssager og politiske Sager endelig opfyldt. Det var imidlertid kun i et meget ringe Antal Sager, at Lægdommere herved kom til at medvirke, nemlig kun i c. 1,2 pCt. af alle Straffesager, herved endda bortset fra Politisager. Alle de øvrige Straffesager – med Undtagelse af Sø- og Handelssager – afgøres stadig af rent juridisk sammensatte Domstole.

Der har indenfor Udvalget været Enighed om, at denne Ordning ikke længere lader sig opretholde, og at Tiden nu er kommen til i betydelig videre Omfang end tidligere at paakalde Borgernes Medvirken ved Strafferetsplejen. Den Ordning, der blev indført ved Retsplejeloven af 1916, hvorefter visse betydelige kriminelle Sager skulde afgøres under læge Dommeres Medvirken, var kun det første Skridt til Gennemførelse af en Reform af Strafferetsplejen, som er nødvendig, for at Tilliden til Domstolene kan befæstes hos den almindelige Befolkning. Efter den nuværende politiske Udvikling kan det ikke med Føje hævdes, at kun juridiske Dommere skal afgøre Skyldsspørgsmaalet i Straffesager, hvor der som Regel ikke er Tale om indviklede juridiske Spørgsmaal, men om der er ført et tilstrækkeligt Bevis for en Sigtelse eller ej. Lægdommeres Medvirken yder ogsaa erfaringsmæssig den bedste Garanti for de moderne Retsplejeprincippers, særlig Bevisumiddelbarhedens og Anklagegrundsætningens virkelige Gennemførelse. [...]

Udvalget mener derfor, at Borgernes Deltagelse i Strafferetsplejen bør søges gennemført ved, at der i Ikke-Nævningesager kommer til at medvirke Domsmænd, d.v.s. Lægdommere, som, i Modsætning til Nævningerne, virker ikke som et særligt Element, skarpt adskilt fra Rettens faste Dommere, men netop i Forening med disse, og som, ligeledes i Modsætning til Nævningerne, deltager ikke blot i Skyldsspørgsmaalets Afgørelse, men ogsaa i Strafudmaalingen.”

I betænkningen fra 1930 foreslog udvalget, at domsmænd skulle medvirke i alle straffesager ved underretterne med tre undtagelser: politisager, tilståelsessager samt sager ved Sø- og Handelsretten.

Domsmænds medvirken i straffesager for byretten er i dag reguleret i retsplejelovens § 686, stk. 2. I medfør af denne bestemmelse medvirker domsmænd som udgangspunkt i alle sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af offentlig interesse. Domsmænd medvirker dog ikke i tilståelsessager og visse særlige sagstyper, jf. retsplejelovens § 686, stk. 3, og § 684, stk. 2.

Det fremgår af retsplejelovens § 686, stk. 4 (fra 1. januar 2007 stk. 2), at domsmænd endvidere medvirker, hvis sådan behandling er foreskrevet efter regler i andre love. Det i praksis vigtigste område for denne bestemmelse er særreglerne i færdselslovens § 119, stk. 2 og 3, om domsmænds medvirken i færdselssager, jf. nærmere nedenfor i afsnit 7.2 nedenfor.

Affattelsen af bestemmelserne om domsmænd i retsplejelovens § 686, stk. 2-4 (fra 1. januar 2007 stk. 2-3), stammer i al væsentlighed fra lov nr. 385 af 20. maj 1992, hvor der blev gennemført en gennemgribende revision af anklagemyndighedens struktur, herunder en ophævelse af den tidligere sondring mellem politisager (sager under politimesterens påtalekompetence) og statsadvokatsager (sager under statsadvokatens påtalekompetence). Denne lovændring var baseret på Retsplejerådets betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur. Før lovændringen i 1992 var bestemmelserne om domsmænds medvirken i byretssager fastsat i retsplejelovens § 688.

Indtil 1984 svarede reglerne om domsmænd i de dagældende bestemmelser i retsplejelovens § 688 til forslaget i betænkningen fra 1930. Dette indebar navnlig, at sondringen mellem politisager og statsadvokatsager var det afgørende kriterium for, om der skulle deltage domsmænd eller ej. Domsmænd medvirkede således ikke i politisager.

Ved lov nr. 298 af 6. juni 1984 blev retsplejelovens § 688 imidlertid ændret, så domsmænds medvirken ikke længere afhang af sondringen mellem politisager og statsadvokatsager. Herefter skulle domsmænd således ikke alene medvirke i statsadvokatsager, men ligeledes i politisager hvor der blev spørgsmål om højere straf end bøde. Lovændringen i 1984 hvilede på Retsplejerådets betænkning nr. 994/1983 om lægdommerordningen i straffesager mv.

7.1.2. Færdselsloven af 1976

Retsplejerådet foreslog i en udtalelse af 21. juni 1974 (betænkning nr. 773/1976, bilag 1), at området for såkaldte politisager skulle udvides til at omfatte alle sager om overtrædelse af færdselsloven.

Efter den dagældende bestemmelse i færdselslovens § 69, stk. 4 og 5, skulle sager om overtrædelse af færdselsloven behandles som politisager – med undtagelse af sager, hvor der opstod spørgsmål om frakendelse af førerretten. Alle frakendelsessager skulle således behandles som statsadvokatsager.

Da sondringen mellem politisager og statsadvokatsager på daværende tidspunkt var det grundlæggende kriterium for, om domsmænd skulle medvirke eller ej, jf. afsnit 7.1.1 ovenfor, ville Retsplejerådets forslag føre til den ændring, at også sager om frakendelse af førerretten skulle behandles uden domsmænds medvirken (medmindre færdselssagen var af en sådan grovhed, at der blev rejst tiltale for overtrædelse af straffeloven, jf. navnlig § 241 om uagtsomt manddrab og § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse).

I oktober 1974 fremsatte Justitsministeriet et lovforslag baseret på Retsplejerådets forslag. Under Folketingets 1. behandling af lovforslaget fremhævede ordførerne bl.a., at det læge elements medvirken i retterne er så betydningsfuldt, at der må stærke grunde til for at begrænse denne medvirken. Nogle ordførere frygtede, at en gennemførelse af forslaget kunne blive et første skridt til afskaffelse af domsmændsinstitutionen. Flere ordførere holdt dog muligheden åben for yderligere overvejelse af forslaget og fremsatte i den forbindelse ønsker om, at den fortsatte behandling af forslaget måtte ske sammen med forslaget til en ny færdselslov, således at de processuelle og materielle regler kunne diskuteres under ét, og mulige ændringer koordineres. Lovforslaget bortfaldt herefter som følge af folketingsvalget i januar 1975.

I overensstemmelse med ønskerne under 1. behandlingen af det bortfaldne lovforslag blev Retsplejerådets forslag herefter indarbejdet i det forslag til en ny færdselslov, som blev fremsat i marts 1975. Forslaget om at afskaffe domsmænds medvirken i frakendelsessager blev kort omtalt af flere ordførere under lovforslagets 1. behandling. Der blev således bl.a. givet udtryk for, at spørgsmålet om behandlingen af disse sager burde overvejes endnu engang i lyset af de samtidig foreslåede nye regler om betinget frakendelse af førerretten. Spørgsmålet om frakendelsessagernes behandling blev imidlertid af tidsmæssige grunde ikke færdigbehandlet i folketingsåret 1974-75. Forslaget blev herefter uændret genfremsat i oktober 1975.

Under Folketingets behandling af lovforslaget i 1975-76 blev der atter udtrykt betænkelighed ved helt at afskaffe domsmænds medvirken i sager om frakendelse af førerretten. Der blev dog enighed om et kompromis, der blev gennemført ved den ny færdselslov, lov nr. 287 af 10. juni 1976.

I færdselsloven af 1976 blev der fastsat følgende bestemmelser om sagernes behandling:

§ 119. Sagerne behandles som politisager, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. ...

Stk. 3. Angår sagen et forhold, hvor der opstår spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, behandles den efter samme regler som sager, der påtales af statsadvokaten. Tiltale for underretten rejses dog af politimesteren, der tillige kan opgive eller frafalde tiltale. Tiltalen rejses efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80."

De dagældende bestemmelser i færdselslovens § 119, stk. 1 og 3, sammenholdt med retsplejelovens § 688 indebar således, at der alene skulle medvirke domsmænd ved sager om overtrædelse af færdselsloven, hvis der opstod spørgsmål om ubetinget frakendelse (og sagen ikke kunne behandles som en tilståelsessag).

7.1.3. Lovændringen i 1984

Ved lov nr. 298 af 6. juni 1984 blev retsplejelovens § 688 ændret, så spørgsmålet om domsmænds deltagelse ikke længere afhang af sondringen mellem politisager og statsadvokatsager, jf. 7.1.1 ovenfor. Herefter blev det afgørende kriterium for medvirken af domsmænd, om der blev spørgsmål om frihedsstraf. Som nævnt ovenfor hvilede lovændringen i 1984 på Retsplejerådets betænkning nr. 994/1983 om lægdommerordningen i straffesager mv.

Ud over denne generelle ændring af reglerne om domsmænds medvirken blev der ved lovændringen i 1984 samtidig indsat to særlige bestemmelser om færdselssager i retsplejelovens § 688.

For det første blev der fastsat en ny bestemmelse i retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 2, hvorefter domsmænd ikke skulle medvirke ved behandlingen af sager om overtrædelse af færdselslovens § 53, hvis der alene blev tale om bødestraf. Herefter skulle sager om promille- og spirituskørsel behandles uden domsmænd – uanset om der var spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten – hvis der alene blev tale om bødestraf.

I betænkning nr. 994/1983 anførte Retsplejerådet følgende om domsmænds deltagelse i sager om promille- eller spirituskørsel, jf. side 57 f:

"Sager om spiritus- og promillekørsel giver som nævnt sjældent anledning til bevistvivel eller problemer med hensyn til sanktionsfastsættelsen. Sager, hvor der f.eks. er tvivl, om tiltalte har ført vognen, eller hvor der er tale om spiritusindtagelse efter kørslen, giver dog anledning til bevisproblemer, som for så vidt må anses for velegnede til domsmændsbehandling. Oftest er de bevisproblemer, som opstår, imidlertid af relativ enkel karakter.

Det er retsplejerådets opfattelse, at en ændring, hvorefter domsmænd – også hvor der er spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten – alene medvirker i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53, hvor frihedsstraf kommer på tale, ville være rimelig og forsvarlig at gennemføre.

Under hensyn til den tidligere tilkendegivne politiske holdning til spørgsmålet og til, at baggrunden for de igangværende overvejelser om ændring af området for lægdommermedvirken er et ønske om at styrke lægdommernes stilling inden for strafferetsplejen, har rådet imidlertid undladt at stille forslag om en sådan ændring med hensyn til byretternes sammensætning i sager om spirituskørsel, der ville betyde en væsentlig indskrænkning af domsmænds medvirken i disse sager."

I det lovforslag, der blev fremsat i 1984 på grundlag af Retsplejerådets betænkning, var der i overensstemmelse hermed ikke fremsat forslag om ændring af reglerne om domsmænds medvirken ved byrettens behandling af sager om promille- eller spirituskørsel.

Under Folketingets behandling af lovforslaget blev der imidlertid fremsat forslag om, at domsmænd ikke længere skulle medvirke i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53, hvori der alene var spørgsmål om bødestraf. Dette forslag blev vedtaget i form af den ovenfor beskrevne nye bestemmelse i retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 2.

Ved lovændringen i 1984 blev der for det andet indsat en ny bestemmelse i retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 3, hvorefter domsmænd ikke skulle medvirke i sager om overtrædelse af den dagældende bestemmelse i færdselslovens § 117, stk. 5, om kørsel i frakendelsestiden.

Denne ændring hvilede på forslag fra Retsplejerådet, som anførte følgende i betænkning nr. 994/1983, side 44:

"Nogle politisager, der normalt afgøres med frihedsstraf, og som forekommer i ret stort tal, er karakteriseret ved, at straffastsættelsen i praksis sker efter faste retningslinier. I sådanne sager kan det virke overflødigt at lade domsmænd deltage, idet de kun vil have meget begrænsede muligheder for at øve indflydelse på afgørelsen. Det gælder for det første sager om overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5, - kørsel med motorkøretøj, efter at retten til kørekort er frakendt. Den sædvanlige straf herfor er hæfte eller fængsel efter en praksis, der har udviklet ret faste strafpositioner afhængig af forholdets grovhed. De bevisproblemer, der foreligger i sagerne, er sædvanligvis forholdsvis enkle. Retsplejerådet foreslår derfor, at disse sager undtages fra hovedreglen om domsmænds medvirken, når frihedsstraf påregnes idømt."

7.1.4. Lovændringen i 1990

Ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 blev bestemmelsen i retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 2, ændret, således at domsmænd ikke skulle medvirke ved behandlingen af sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 om spiritus- og promillekørsel, medmindre der blev spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af den dagældende bestemmelse i færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, om strafskærpelse i tilfælde af kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

I bemærkningerne til lovforslaget blev der anført følgende om baggrunden for denne ændring:

"Det foreslås, at man i overensstemmelse med en tendens, der har fundet udtryk i flere lovændringer i de senere år, afskaffer domsmænds medvirken i sager om kørsel efter indtagelse af spiritus, bortset fra sager hvor der er spørgsmål om frihedsstraf, og hvor der tillige er rejst tiltale for groft uforsvarlig kørsel. [...]

Sager om spiritus- og promillekørsel er oftest ukomplicerede, og giver meget sjældent anledning til tvivl om beviserne for den tiltaltes skyld. På denne baggrund har der tidligere været fremsat forslag om at undtage disse sager fra behandling under medvirken af domsmænd. [...]

Sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 giver på grund af de faste promillegrænser og adgangen til at fastslå promillen ved blodprøve typisk kun anledning til bevisvivl, når tiltalte nægter sig skyldig med den begrundelse, at det er en anden, der har ført bilen, at spiritusindtagelse er sket efter kørslen, eller at promillens størrelse er påvirket af medicinindtagelse eller indånding af dampe fra lim, maling eller lignende. Selv når sådanne spørgsmål foreligger, er sagerne imidlertid oftest af ukompliceret karakter. Spørgsmålet om strafudmåling og frakendelsestid afgøres efter nøje fastlagte - skematiske - retningslinier.

På denne baggrund har domsmændene i langt de fleste sager ikke mulighed for at øve en selvstændig indflydelse på sagens udfald, og der afsættes også i praksis kun kort tid til behandlingen af disse sager.

Justitsministeriet finder derfor, at man i forlængelse af de ovenfor nævnte lovændringer uden betænkelighed kan afskaffe domsmænds medvirken i sager om spiritus- og promillekørsel. En undtagelse bør dog efter Justitsministeriets opfattelse gælde de sager, hvor der er spørgsmål om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3. Denne bestemmelse indeholder hjemmel for at skærpe straffen i sager om spirituskørsel, såfremt føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har forvoldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Anvendelse af denne bestemmelse om såkaldt groft uforsvarlig kørsel indebærer en konkret vurdering af farligheden ved kørslen, og sagerne medfører ofte frihedsstraf (i 1. gangstilfælde ved en promille på over 1,50). Det foreslås på denne baggrund, at domsmænd skal medvirke ved behandlingen af disse sager, såfremt der er spørgsmål om højere straf end bøde. Forslaget indebærer, at domsmænd i sager om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, skal medvirke i samme omfang som hidtil."

7.1.5. Lovændringen i 1992

Reglerne om domsmænds medvirken blev som nævnt i afsnit 7.1.1 ovenfor revideret ved lov nr. 385 af 20. maj 1992, der hvilede på Retsplejerådets betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur.

Ved denne lovændring blev de almindelige bestemmelser om domsmænds medvirken i byretten flyttet til retsplejelovens § 686, der i dag i al væsentlighed svarer til affattelsen fra 1992.

Samtidig blev særreglerne om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselsloven flyttet til færdselslovens § 119, stk. 2 og 3, der i dag ligeledes i al væsentlighed svarer til affattelsen fra 1992. Der henvises til beskrivelsen af de gældende regler i afsnit 7.2 nedenfor.

I betænkning nr. 1194/1990 anførte Retsplejerådet følgende bemærkninger til rådets udkast til en ny samlet bestemmelse om domsmænd i færdselslovens § 119, jf. side 226 f:

”Bestemmelsen foreslås ændret som følge af rådets forslag om at ophæve sondringen mellem politisager og statsadvokatsager og lade den konkret forskyldte straf være afgørende for procesmåden. Samtidig foreslår rådet, at reglerne i retsplejelovens §§ 688 og 692 om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 (promille- og spirituskørsel) og færdselslovens § 117, stk. 5, ophæves og i stedet indføjes i færdselslovens § 119. Baggrunden herfor er, at det findes hensigtsmæssigt at alle særregler om procesmåden i færdselssager findes i færdselsloven.

Endvidere foreslås det, at § 119 fuldt ud beskriver de kriterier, som gælder for sagernes behandling efter kapitel 80 eller 81 samt for domsmænds medvirken, således at der opnås en mere samlet fremstilling heraf.

[...]

I stk. 2 og 3 fastsættes reglerne for domsmænds medvirken. Bestemmelserne gælder både for domsmænds medvirken i byretten og landsretten, og er i overensstemmelse med de gældende regler, jf. retsplejelovens §§ 688 og 692. Reglerne kan læses uafhængigt af retsplejeloven.”

7.1.6. Lovændringen i 1999

Som beskrevet i afsnit 7.1.4. blev reglerne om domsmænds medvirken i sager om spiritus- og promillekørsel ændret i 1990, således at domsmænd som udgangspunkt ikke skulle medvirke i sager om spiritus- og promillekørsel. Herefter skulle domsmænd alene medvirke i sager om spirituskørsel, hvis der var spørgsmål om højere straf end bøde og om anvendelse af den dagældende bestemmelse i færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3. Efter ordlyden af den dagældende bestemmelse i § 117, stk. 2, nr. 3, kunne straffen for spirituskørsel skærpes, hvis føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden havde forvoldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Ved lovændringen i 1992 opretholdtes reglen om, at domsmænd kun skulle medvirke i sager om spirituskørsel, hvis der både var tale om frihedsstraf og brug af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3. Reglen blev i den forbindelse overført fra den tidligere bestemmelse i retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 2, til færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 3.

Ved lov nr. 187 af 30. marts 1999 blev færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, imidlertid ændret, således at straffen for spirituskørsel kunne skærpes, hvis føreren blev fundet skyldig i forhold omfattet af de dagældende bestemmelser i § 125 a eller § 126, stk. 1, nr. 1-4.

Denne lovændring betød, at der herefter skulle medvirke domsmænd i spiritussager, hvis der blev spørgsmål om højere straf end bøde og om:

- 1) ulovligt at have ført køretøjet uden hastighedsbegrænsere eller foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i hastighedsbegrænseren mv. (dagældende § 125 a),
- 2) under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden have voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor (dagældende § 126, stk. 1, nr. 1),
- 3) hastighedsoverskridelse med mere end 70 pct. mv. (dagældende § 126, stk. 1, nr. 2 og 3), eller
- 4) overtrædelse af reglerne om størst tilladte totalvægt med mere end 30 pct. (dagældende § 126, stk. 1, nr. 4).

Forarbejderne til ændringen af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3 (i dag § 117, stk. 2, nr. 7), indeholdt ikke bemærkninger om betydningen af, at der i kraft af henvisningen til denne bestemmelse i § 119, stk. 3, nr. 3, herved skete en udvidelse af de typer af færdselssager, hvor domsmænd skulle medvirke.

7.2. Gældende regler om domsmænds medvirken i færdselssager

Som nævnt ovenfor blev § 119 indsat i færdselsloven ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 og trådte i kraft den 1. oktober 1992. Bestemmelsen indeholder i stk. 2 og 3 en udtømmende regulering af domsmænds medvirken i færdselssager, der på en række punkter svarer til retsplejelovens almindelige regler, men som dog også indeholder visse særregler, herunder i forhold til behandling af sager om spirituskørsel.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

§ 119. Sager om overtrædelse af denne lov behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 79-81 [fra 1. januar 2007 kapitel 76-78 og 80], medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a. Retsplejelovens § 934, stk. 1, [fra 1. januar 2007 § 897, stk. 1] finder ikke anvendelse i sager om betinget frakendelse af førerretten.
Stk. 2. Domsmænd medvirker, jf. dog stk. 3, i sager,
1) hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde,
2) hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten,
3) hvor der bliver spørgsmål om pålæggelse af et kørselsforbud, jf. § 127,

4) i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Doms mænd medvirker ikke i sager, der

1) behandles efter reglerne i retsplejelovens § 922 [fra 1. januar 2007 § 831],

2) vedrører overtrædelse af § 117 a, eller

3) vedrører overtrædelse af § 53, medmindre der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 7, og i ankesager at anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 4. ..."

I ankesager gælder bortset fra § 119, stk. 3, nr. 3, retsplejelovens almindelige regler, hvorefter der medvirker domsmænd i sager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, jf. § 689, stk. 2, nr. 1 (fra 1. januar 2007 stk. 3, nr. 2).

7.2.1. Sager, hvor der medvirker domsmænd

Færdselslovens § 119, stk. 2, regulerer, i hvilke sager der medvirker domsmænd i færdselssager.

Det fremgår for det første af bestemmelsen, at der i sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, medvirker domsmænd. Det svarer til retsplejelovens almindelige regler, og det afgørende for, om der skal medvirke domsmænd er, om anklagemyndighedens påstand er frihedsstraf.

Herudover medvirker domsmænd, når der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud. Der gælder dog visse undtagelser til denne regel, som nærmere er beskrevet nedenfor. Efter bestemmelsen er udgangspunktet således, at der medvirker domsmænd, hvis anklagemyndigheden nedlægger påstand om ubetinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud. Det følger således også af bestemmelsen, at der i sager, hvor anklagemyndighedens påstand er bøde og ubetinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud, som udgangspunkt medvirker domsmænd, hvorimod der ikke skal medvirke domsmænd, hvis anklagemyndigheden nedlægger påstand om bøde og betinget frakendelse af førerretten.

Endvidere medvirker domsmænd i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Efter praksis medvirker der således domsmænd f.eks. i sager om, hvor der rejses tiltale for overtrædelse af færdselsloven og uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, uanset om anklagemyndighedens påstand alene er bøde og betinget frakendelse af førerretten.

7.2.2. Sager, hvor der ikke medvirker domsmænd

I § 119, stk. 3, findes enkelte generelle undtagelser til reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager.

Domsmænd medvirker således ikke i sager, som fremmes efter reglerne i retsplejelovens § 922 (fra 1. januar 2007 § 831) om tilståelsessager. Denne bestemmelse svarer til retsplejelovens almindelige regler og indebærer således, at der ikke medvirker domsmænd, hvis den tiltalte tilstår, uanset om anklagemyndigheden nedlægger påstand om frihedsstraf og/eller ubetinget frakendelse af førerretten.

§ 119, stk. 3, indeholder dog også enkelte undtagelser, som afviger fra retsplejelovens almindelige regler om domsmænds medvirken i straffesager.

Udgangspunktet efter retsplejeloven er, at domsmænd i første række medvirker i sager, hvor der skal foretages en vurdering af, om der er ført tilstrækkelig bevis for, om den tiltalte er skyldig, og hvor der endvidere skal foretages en meget konkret vurdering af, hvilken straf den pågældende bør idømmes. Som det fremgår af afsnit 7.1.1 ovenfor, var det således oprindeligt ikke hensigten, at domsmænd medvirkede i sager, hvor der er tale om indviklede, herunder mere tekniske, juridiske spørgsmål.

Disse overvejelser er baggrunden for, at der ikke medvirker domsmænd i sager om kørsel i frakendelsestiden, jf. herved færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, hvorefter der ikke medvirker domsmænd i sager om kørsel i frakendelsestiden efter færdselslovens § 117 a, og det gælder uanset, om anklagemyndighedens påstand er fængselsstraf.

I disse sager er det således meget enkelt at vurdere, om tiltalte har gjort sig skyldig i overtrædelse af færdselsloven, ligesom der foreligger meget klare retningslinier for, hvilken straf der skal idømmes for kørsel i frakendelsestiden. Vejledende retningslinier for straffen fremgår således direkte af forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Det er de samme hensyn, som har ført til, at domsmænd som udgangspunkt ikke medvirker i sager om spirituskørsel efter § 53. Domsmænd medvirker kun i sager om spirituskørsel, hvis der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 7, og i ankesager, at anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Denne bestemmelse indebærer, at domsmænd ikke medvirker i sager, der alene vedrører spiri-

tuskørsel, uanset at anklagemyndighedens påstand er fængselsstraf og/eller ubetinget frakendelse af førerretten.

Domsmænd medvirker dog i spiritussager, hvis anklagemyndighedens påstand er frihedsstraf, og der efter anklageskriftet ligeledes bliver spørgsmål om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 7, dvs. at tiltalte udover spirituskørsel findes at være skyldig i:

- tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden (§ 125, stk. 1, nr. 1),
- overtrædelse af hastighedsgrænserne med mere end 60 procent eller har kørt med en hastighed på mere end 160 km i timen (§ 125, stk. 1, nr. 2 og 3),
- overtrædelse af reglerne om størst tilladte totalvægt med mere end 30 procent (§ 125, stk. 1, nr. 4),
- ulovligt at have ført køretøjet uden hastighedsbegrænser eller har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i hastighedsbegrænseren mv. (§ 126, stk. 1, nr. 2).

I ankesager, der vedrører spirituskørsel, medvirker der dog kun domsmænd, hvis anklagemyndighedens påstand er frihedsstraf, og der efter anklageskriftet bliver spørgsmål om anvendelse af § 117, stk. 2, nr. 7, samt anken omfatter skyldsspørgsmålet.

7.3. Udvalgets overvejelser vedrørende domsmænds medvirken i færdselssager

Som det fremgår af side 183 i udvalgets første delbetænkning nr. 1448/2004 finder udvalget ud fra ressourcemæssige betragtninger, at det kan være hensigtsmæssigt at begrænse domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselsloven.

Udvalget finder på den anden side, at en sådan begrænsning ikke må kunne opleves som en svækkelse af retssikkerheden.

Det er således udvalgets opfattelse, at de regler, som gælder for domsmænds medvirken i straffesager i almindelighed, også bør fastholdes for så vidt angår færdselssager. Domsmænd bør således fortsat medvirke i færdselssager, når der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller når sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Udvalget finder herudover, at de gældende undtagelser fra disse principper i færdselslovens § 119, stk. 3, er rimelige og ubetænkelige. Domsmænd bør således fortsat ikke medvirke i tilståelsessager, ligesom der ikke er retssikkerhedsmæssige betæneligheder ved, at domsmænd ikke

medvirker i sager om spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden. Baggrunden for, at domsmænd ikke medvirker ved behandlingen af sager om kørsel i frakendelsestiden og rene spiritussager, uanset om der bliver spørgsmål om frihedsstraf og ubetinget frakendelse af førerretten, er således, at disse sager som udgangspunkt afgøres efter helt faste retningslinier. Heller ikke for så vidt angår bevisbedømmelsen er der anledning til at lade domsmænd medvirke i disse sager. Sager om spirituskørsel afgøres således som udgangspunkt på grundlag af en blodprøve og vil efter udvalgets forslag blive afgjort på grundlag af en udåndingsprøve. Den tvivl, der vil kunne opstå i forbindelse med udtagelse eller måling af blod- eller udåndingsprøver, vil i almindelighed være af meget teknisk karakter, hvilket ikke taler for domsmænds medvirken. For så vidt angår kørsel i frakendelsestiden er der tale om en meget enkel bevisvurdering, idet der i mange tilfælde er tale om, at politiet har standset tiltalte under kørsel og har konstateret, at tiltalte er frakendt førerretten.

Det er på denne baggrund udvalgets opfattelse, at de gældende regler i færdselslovens § 119, stk. 3, bør fastholdes.

Udvalget har imidlertid overvejet, om der ud fra de betragtninger, som har ført til, at der ikke medvirker domsmænd i sager om kørsel i frakendelsestiden og i rene spiritussager, og af ressourcemæssige grunde, kan være anledning til yderligere at begrænse domsmænds medvirken i visse færdselssager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten.

Endvidere har udvalget overvejet, om der fortsat er grundlag for, at sager om kørselsforbud, som træder i stedet for en betinget frakendelse af førerretten for førstegangserhververe af førerret, bør behandles under medvirken af domsmænd.

7.3.1. Domsmænds medvirken i sager om ubetinget frakendelse af førerretten

Som nævnt er det udgangspunktet i færdselslovens § 119, stk. 2, nr. 2, at domsmænd medvirker i sager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten. Det gælder uanset, om strafpåstanden er bøde eller fængsel. I bestemmelsens stk. 3 er dog undtaget rene spiritussager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse.

Reglerne om ubetinget frakendelse af førerretten findes i færdselslovens § 126, der har følgende ordlyd:

§ 126. Føreren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, skal ubetinget frakendes retten til at føre et sådant køretøj, hvis føreren

- 1) har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1,20 promille,
 - 2) ulovligt har ført køretøjet uden hastighedsbegrænsere eller føreren har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets hastighedsbegrænsere eller dens forbindelser eller føreren vidste eller burde have vidst, at der er foretaget et sådant indgreb, eller hvis føreren har betjent køretøjet på en sådan måde, at hastighedsbegrænseren gøres uvirksom,
 - 3) har ført køretøjet, selv om denne vidste eller burde vide, at der var foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets kontrolapparat eller dets forbindelser,
 - 4) forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde,
 - 5) har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-7, eller stk. 2 eller 3, dog således at frakendelse for flere forhold alene omfattet af § 125, stk. 1, nr. 5, kun sker ubetinget, hvis forholdene er begået i forbindelse med mere end ét kørselsforløb,
 - 6) tidligere er frakendt førerretten betinget og har begået et nyt forhold i prøvetiden,
 - 7) tidligere er pålagt kørselsforbud og har begået et nyt forhold inden 3 år efter, at kørselsforbuddet blev pålagt, eller
 - 8) tidligere er frakendt førerretten ubetinget og har begået et nyt forhold inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden.
- Stk. 2.* Under særlig formildende omstændigheder kan der ske betinget frakendelse i tilfælde, hvor frakendelse efter stk. 1 ellers skulle ske ubetinget."

Som det fremgår af bestemmelsens stk. 1, skal førerretten ubetinget frakendes, hvis der foreligger et af de tilfælde, som fremgår af bestemmelsen. Retten kan dog efter stk. 2 bestemme, at frakendelsen sker betinget, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder. Anvendelsen af stk. 2 er i praksis særdeles begrænset, og det er normalt, at der sker ubetinget frakendelse af førerretten i de i stk. 1 nævnte tilfælde.

De tilfælde, hvor der efter § 126, stk. 1, skal ske ubetinget frakendelse af førerretten, kan opdeles i fire grupper:

- a) sager om spirituskørsel efter § 126, stk. 1, nr. 1,
- b) sager om konstruktive indgreb mv. i hastighedsbegrænsere eller kontrolapparater efter § 126, stk. 1, nr. 2 og 3,
- c) sager om særlig hensynsløs kørsel efter § 126, stk. 1, nr. 4,
- d) sager, der isoleret vil medføre betinget frakendelse, men hvor der efter § 126, stk. 1, nr. 5-8, skal ske ubetinget frakendelse af førerretten, fordi føreren har begået flere overtrædelser, der hver for sig medfører en betinget frakendelse, eller fordi føreren tidligere er frakendt førerretten eller er pålagt kørselsforbud.

Udgangspunktet efter § 119, stk. 2, er, at domsmænd medvirker i alle sager, hvor der nedlægges påstand om ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, bortset fra spiritussager efter færdselslovens § 53, jf. § 119, stk. 3. Det indebærer, at sager, hvor der i medfør af § 126, stk. 1, nr. 1, nedlægges påstand om ubetinget frakendelse af førerretten, allerede i vidt omfang er undtaget fra domsmandsbehandling. Som nævnt ovenfor finder udvalget, at denne undtagelse i § 119, stk. 3, uden betænkeligheder kan fastholdes.

For så vidt angår den næste gruppe i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 2-3, er der tale om tilfælde, hvor føreren som følge af en enkelt overtrædelse af færdselsloven skal fratages førerretten ubetinget. Lastbiler og busser er udstyret med en hastighedsbegrænsner, som skal forhindre, at føreren overtræder hastighedsbegrænsningen for de nævnte køretøjer. I de tilfælde, hvor føreren har ført køretøjet uden hastighedsbegrænsner, eller føreren har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i hastighedsbegrænsneren mv., eller føreren vidste eller burde vide, at der var foretaget et sådant indgreb, samt hvis føreren har betjent hastighedsbegrænsneren således, at den gøres uvirksom, skal føreren fratages førerretten ubetinget, jf. § 126, stk. 1, nr. 2.

En række lastbiler og busser mv. er endvidere udstyret med et kontrolapparat, der skal gøre det muligt at kontrollere, om føreren overholder reglerne om køre- og hviletid. Hvis føreren har ført køretøjet, selv om han vidste eller burde vide, at der var foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets kontrolapparat mv., følger det endvidere af § 126, stk. 1, nr. 3, at førerretten skal fratages ubetinget.

Afgørelsen af, hvorvidt en hastighedsbegrænsner er uvirksom, eller om der er manipuleret med en hastighedsbegrænsner eller kontrolapparatet, afhænger i første række af en teknisk vurdering. Bevisførelsen under en sådan sag er i almindelighed begrænset til en erklæring fra en bilinspektør og eventuelt den politiassistent, der har standset køretøjet. På denne baggrund bør det efter udvalgets opfattelse overvejes, hvorvidt det er påkrævet eller naturligt, at domsmænd medvirker ved behandlingen af sager efter § 126, stk. 1, nr. 2 og 3.

For så vidt angår særlig hensynsløs kørsel efter § 126, stk. 1, nr. 4, vil der i almindelighed i denne type sager være tale om, at der er på grundlag af navnlig vidneforklaringer skal foretages en vurdering af beviserne for tiltaltes skyld. I mange tilfælde vil anklagemyndigheden i sager om særlig hensynsløs kørsel nedlægge påstand om fængselsstraf, og i de tilfælde skal der allerede af denne grund medvirke domsmænd, jf. § 119, stk. 2. Det gælder således i tilfælde, hvor der samtidig foreligger en overtrædelse af f.eks. straffelovens §§ 241, 246 eller 252.

Også i tilfælde, hvor der ikke samtidig foreligger en overtrædelse af straffeloven, er der dog hjemmel til at idømme fængselsstraf, hvis der foreligger særlig hensynsløs kørsel. Det følger således af færdselslovens § 118, stk. 6, at straf efter stk. 1 under de i § 126, stk. 1, nr. 4, nævnte omstændigheder kan stige til fængsel indtil 1 år. I disse tilfælde skal der således også allerede på grund af anklagemyndighedens strafpåstand medvirke domsmænd.

Det må således antages, at der forekommer meget få tilfælde, hvor anklagemyndighedens påstand er bøde og ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4. På denne baggrund og under hensyn til den bevisvurdering, der skal foretages i sager om særlig hensynsløs kørsel, finder udvalget ikke, at der er grundlag for at foreslå, at domsmænd ikke skal medvirke ved behandlingen af sager efter § 126, stk. 1, nr. 4.

Den sidste gruppe sager adskiller sig fra de andre grupper af sager, idet førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 5-8, skal frakendes ubetinget som følge af, at der er begået flere overtrædelser af færdselsloven, som hver for sig vil medføre betinget frakendelse af førerretten, eller at den pågældende tidligere er frakendt førerretten eller pålagt kørselsforbud.

For så vidt angår § 126, stk. 1, nr. 5, indebærer denne bestemmelse, at førerretten skal frakendes ubetinget, hvis føreren ved et eller flere kørselsforløb har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-7 (betinget frakendelse), stk. 2 (klippekortordningen) eller stk. 3 (kørselsforbud). Med hensyn til sager om overtrædelse af køre- og hviletidsreglerne er det dog præciseret, at forholdene skal være begået i forbindelse med mere end ét kørselsforløb.

Med hensyn til § 126, stk. 1, nr. 6-7, indebærer disse bestemmelser, at der skal ske ubetinget frakendelse af førerretten, hvis føreren tidligere er frakendt førerretten betinget, og har begået et nyt forhold i prøvetiden (normalt 3 år), jf. nr. 6, eller hvis føreren tidligere er pålagt kørselsforbud, og har begået et nyt forhold inden 3 år efter, at kørselsforbuddet blev pålagt, jf. nr. 7.

De kørsler, som i medfør af § 126, stk. 1, nr. 5-7, fører til, at der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, således at der skal medvirke domsmænd under behandlingen, er således kørsler, som isoleret set ville medføre en betinget frakendelse eller kørselsforbud, jf. afsnit 7.3.3 nedenfor. Hvis de blev pådømt enkeltvis, skulle der således ikke medvirke domsmænd under behandlingen.

Det betyder f.eks., at to forhold om overtrædelse af hastighedsgrænserne med mere end 60 procent efter § 125, stk. 1, nr. 2, skal behandles under medvirken af domsmænd, fordi § 126, stk. 1, nr. 5, fører til, at der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten. I det nævnte eksempel er der tale om en meget enkel bevisbedømmelse, ligesom der i praksis foreligger retningslinier for straffen og frakendelsen.

Der kan også nævnes et eksempel, hvorefter føreren tidligere er frakendt førerretten for en hastighedsoverskridelse med mere end 60 procent efter § 125, stk. 1, nr. 2, og hvor han inden for prøvetiden på ny har overskredet hastighedsgrænsen med mere end 60 procent. I dette tilfælde fører færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 6, også til, at sagen skal behandles under medvirken af domsmænd, fordi der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten. Der er således i denne situation tale om, at retten skal pådømme ét forhold, som retten kunne behandle uden medvirken af domsmænd, hvis der ikke var tale om, at føreren tidligere var frakendt førerretten betinget.

Med hensyn til frakendelse i medfør af § 126, stk. 1, nr. 8, indebærer denne bestemmelse, at førerretten skal frakendes ubetinget, selv om den aktuelle overtrædelse isoleret alene vil medføre betinget frakendelse, hvis forholdet er begået inden 5 år efter udløbet af en tidligere ubetinget frakendelse. I denne situation kan føreren således tidligere være frakendt førerretten og have generhvervet førerretten efter frakendelsestidens udløb. Hvis den pågældende inden 5 år efter frakendelsestidens udløb f.eks. overtræder hastighedsbegrænsningen med mere end 60 procent, hvilket isoleret efter § 125, stk. 1, nr. 2, ville indebære en betinget frakendelse af førerretten, skal den pågældende efter § 126, stk. 1, nr. 8, frakendes førerretten ubetinget, og der skal medvirke domsmænd.

Den praksis, hvorefter der skal ske betinget frakendelse af førerretten efter § 125, fastlægges uden domsmænds medvirken, og det kan derfor forekomme mindre velbegrunderet, at domsmænd skal medvirke, blot på grund af at føreren har begået flere forhold, der hver for sig medfører betinget frakendelse af førerretten, eller fordi føreren tidligere er frakendt førerretten betinget eller ubetinget. Spørgsmålet om, hvorvidt der skal ske ubetinget frakendelse af førerretten på grund af førerens fortid, eller fordi der foreligger flere kørsler, der hver især ville føre til betinget frakendelse af førerretten, kræver endvidere ingen bevisbedømmelse, men eventuelt en stillingtagen til, om der foreligger formildende omstændigheder efter § 126, stk. 2, således at der skal idømmes en betinget frakendelse i stedet for en ubetinget frakendelse.

Udvalget finder på denne baggrund, at det bør overvejes at ændre § 119 således, at domsmænd ikke medvirker i sager, hvor der alene efter § 126, stk. 1, nr. 5 – 8, bliver tale om ubetinget frakendelse af førerretten. Domsmænd vil i givet fald alene skulle medvirke i sager om ubetinget frakendelse efter § 126, stk. 1, nr. 4.

7.3.2. Særligt om domsmænds medvirken i sager om spirituskørsel og andre kørselsfejl

Som nævnt ovenfor følger det af færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 3, at domsmænd ikke medvirker i sager, der vedrører spirituskørsel efter § 53, medmindre der både er spørgsmål om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 7, og i ankesager, at anken vedrører skyldsspørgsmålet. Efter denne bestemmelse kan straffen for spirituskørsel stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis føreren findes skyldig i forhold, der er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-4, eller § 126, stk. 1, nr. 2. Der er således tale om tilfælde, hvor føreren udover spirituskørsel findes at være skyldig i:

- tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden (§ 125, stk. 1, nr. 1),
- overtrædelse af hastighedsgrænserne med mere end 60 procent eller har kørt med en hastighed på mere end 160 km i timen (§ 125, stk. 1, nr. 2 og 3),
- overtrædelse af reglerne om størst tilladte totalvægt med mere end 30 procent (§ 125, stk. 1, nr. 4) eller
- ulovligt at have ført køretøjet uden hastighedsbegrænser, eller har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i hastighedsbegrænseren mv. (§ 126, stk. 1, nr. 2).

For så vidt angår § 125, stk. 1, nr. 1-4, er der tale om situationer, som isoleret vil medføre en betinget frakendelse af førerretten, og derfor normalt afgøres uden medvirken af domsmænd. Spirituskørslen ville heller ikke forudsætte domsmænds medvirken. Det er således alene, fordi der er tale om samtidig spirituskørsel og andre kørselsfejl, således at anklagemyndighedens påstand er højere straf end bødestraf og ubetinget frakendelse af førerretten, at der skal medvirke domsmænd.

Som det fremgår ovenfor, finder udvalget, at det bør overvejes, om det er påkrævet eller hensigtsmæssigt, at der fortsat medvirker domsmænd i sager, der vedrører kombinationer af kørsler, der hver især – isoleret betraget – ikke kræver domsmænds medvirken. Endvidere finder udvalget, at det bør overvejes, om det er påkrævet, at der medvirker domsmænd ved behandlingen af sager efter § 126, stk. 1, nr. 2.

7.3.3. Kørselsforbud

Det følger af færdselslovens § 119, stk. 2, at der i sager, hvor der bliver spørgsmål om pålægelse af kørselsforbud, skal medvirke domsmænd. Det gælder dog ikke i sager om spirituskørsel, jf. § 119, stk. 3, nr. 3.

Kørselsforbud træder efter § 127 i stedet for en betinget frakendelse af førerretten, i en række tilfælde, hvis forseelsen bliver begået inden for de første tre år efter førstegangserhvervelsen af førerretten. I modsætning til en betinget frakendelse af førerretten, hvor føreren kan fortsætte med at føre motordrevet køretøj, inddrages førerens ret til at føre motordrevet køretøj ved pålæggelse af kørselsforbud indtil særlig køreundervisning eller alkohol- og trafik kursus er gennemført, og kontrollerende køreprøve er bestået.

Reglerne om kørselsforbud, der blev indført ved lov nr. 498 af 7. juni 2001, vil i første række blive anvendt over for unge trafikanter. Der er ikke i forarbejderne til bestemmelsen anført en nærmere begrundelse for, at domsmænd medvirker i sager, hvor der bliver spørgsmål om pålæggelse af kørselsforbud.

Under hensyn til at kørselsforbud pålægges for de samme forhold, som efter § 125 medfører en betinget frakendelse af førerretten, forekommer det ikke naturligt eller påkrævet, at domsmænd medvirker i sager om kørselsforbud. På denne baggrund finder udvalget, at det bør overvejes at ophæve bestemmelsen i § 119, stk. 2, nr. 3.

7.3.4. Overtrædelse af § 54

Sager om overtrædelse af færdselslovens § 54 om kørsel mv. under påvirkning af andet end alkohol behandles efter de almindelige regler om domsmænds medvirken i færdselssager.

I medfør af § 119, stk. 2, medvirker der således domsmænd i sager om overtrædelse af § 54, hvis der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, ubetinget frakendelse eller kørselsforbud. Endvidere medvirker der domsmænd i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, jf. afsnit 7.2.1 ovenfor. Som følge af den almindelige regel i § 119, stk. 3, nr. 1, medvirker der dog ikke domsmænd i tilståelsessager, jf. afsnit 7.2.2 ovenfor.

Som det fremgår af kapitel 6, foreslår udvalget, at den gældende bestemmelse i § 54, stk. 1, (føreevnekriteriet) opretholdes, men suppleres af en nul-grænse for euforiserende stoffer mv.

Udvalget har ved forslaget om at indføre en sådan nul-grænse lagt vægt på de samme færdsels-sikkerhedsmæssige og præventive hensyn, der ligger bag blodpromillekriteriet ved spirituskørsel. Som beskrevet i kapitel 6, afsnit 6.7, har udvalget derfor også taget udgangspunkt i reglerne om spirituskørsel ved udførelsen af udvalgets forslag vedrørende straf og frakendelse

i sager om overtrædelse af den nuværende bestemmelse i § 54, stk. 1, og den foreslåede nye bestemmelse i § 54, stk. 2.

Ligesom sager om spirituskørsel vil sager om overtrædelse af en nul-grænse for euforiserende stoffer mv. sjældent give anledning til bevisvivl eller problemer med hensyn til sanktionsfastsættelsen. Efter udvalgets opfattelse vil de samme hensyn, som ligger bag de gældende særregler om domsmænds begrænsede medvirken i sager om spirituskørsel, således også gøre sig gældende i sager om overtrædelse af en nul-grænse for andre stoffer end alkohol. Der bør derfor ligeledes ved spørgsmålet om domsmænds medvirken tilstræbes parallelitet mellem reglerne om spirituskørsel og reglerne om kørsel under påvirkning af andet end alkohol.

På den baggrund finder udvalget det derfor også naturligt, at der fastsættes den samme ordning for domsmænds deltagelse i henholdsvis spiritussager og sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2. Ved den foreslåede nyaffattelse af § 119, stk. 3, nr. 3, bør bestemmelsen således udstrækkes til at omfatte både sager om overtrædelse af § 53 og § 54, stk. 2.

Udvalget finder derimod, at sager om overtrædelse af § 54, stk. 1, om føreevnekriteriet fortsat bør behandles efter de almindelige regler for domsmænds medvirken i færdselssager. Som beskrevet i kapitel 3, afsnit 3.2, og kapitel 6, afsnit 6.6.1, anlægges der således en særdeles konkret bevisvurdering i sager om føreevnekriteriet i § 54, stk. 1. Efter udvalgets opfattelse findes det derfor betænkeligt at afskære domsmænds medvirken i disse sager – der i øvrigt ikke alene vil kunne vedrøre spørgsmål om manglende føreevne pga. påvirkning af euforiserende stoffer, men ligeledes vanskelige bevisvurderinger af en persons føreevne ved f.eks. søvnmangel, sygdom og lægeordineret medicin.

7.3.5. Sammenfatning af udvalgets overvejelser

Udvalget finder, at det bør overvejes at forenkle behandlingen af færdselsstraffesager, således at domsmænd fremover alene medvirker i behandlingen af sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, og i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, dog således at domsmænd ikke medvirker i tilståelsessager, sager om spirituskørsel efter § 53, sager om overtrædelse af den foreslåede nulgrænse for euforiserende stoffer mv. eller sager om kørsel i frakendelsestiden. Under hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i sager om særlig hensynsløs kørsel, herunder bevisbedømmelsen, er det udvalgets opfattelse, at domsmænd fortsat bør medvirke i sager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4.

KAPITEL 8

Udvalgets lovudkast med bemærkninger

8.1. Lovudkast

Udkast til forslag

til

lov om ændring af færdselsloven

(Måling af alkoholkoncentration i udåndingsluft, nulgrænse for euforiserende stoffer mv.)

§ 1

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1100 af 8. november 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 53, *stk. 1*, indsættes efter "0,50 promille": ",eller alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen overstiger 0,25 milligram pr. liter luft".

2. *Overskriften* til § 54 affattes således:

"Kørsel under påvirkning af stoffer, sygdom mv."

3. I § 54 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

"Stk. 2. Et motordrevet køretøj må i øvrigt ikke føres eller forsøges ført af nogen, hvis blod under eller efter kørslen indeholder bevidsthedspåvirkende stoffer, som efter regler fastsat af justitsministeren er klassificeret som farlige for færdselssikkerheden. Denne bestemmelse finder dog ikke anvendelse for stoffer, som den pågældende har indtaget i henhold til og i overensstemmelse med en lovlige recept."

Stk. 2-4 bliver herefter *stk. 3-5*.

4. § 55, *stk. 1*, affattes således:

”Politiet kan til enhver tid kræve, at føreren af et køretøj eller en rytter afgiver udåndings-, spyt- eller svedprøve eller lader sine øjne besigtige. Politiet kan dog kun forlange, at en person afgiver en udåndingsprøve på et andet sted, end hvor den pågældende er antruffet, hvis der er grund til at antage, at den pågældende har overtrådt § 53.”

5. I § 55, stk. 2, 1. pkt., ændres ”§ 54, stk. 1 eller 2,” til: ”§ 54, stk. 1, 2 eller 3,”.

6. I § 60 a, stk. 1, ændres “§ 125, stk. 1, nr. 1-3 eller 8,” til: ”§ 125, stk. 1, nr. 1-3, 8 eller 9,”.

7. I § 60 a, stk. 3, nr. 1, ændres “§ 126, stk. 1, nr. 4,” til: ”§ 126, stk. 1, nr. 5,”.

8. I § 60 a, stk. 3, nr. 3, ændres “§ 126, stk. 1, nr. 6 eller 8” til: ”§ 126, stk. 1, nr. 7 eller 9”.

9. § 117 affattes således:

”§ 117. Spirituskørsel med motorkøretøj, stor knallert, traktor eller motorredskab og overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, straffes med bøde, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, hvis

- 1) alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen har oversteget 2,00 promille, eller alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen har oversteget 1,00 milligram pr. liter luft,
- 2) føreren under særdeles skærpende omstændigheder har overtrådt færdselslovens § 54, stk. 1,
- 3) føreren findes skyldig i flere tilfælde af spirituskørsel eller overtrædelse af § 54, stk. 1 eller 2,
- 4) føreren tidligere er frakendt førerretten betinget som følge af spirituskørsel eller overtrædelse af § 54, stk. 1 eller 2, og det nye forhold er begået inden 3 år efter, at den tidligere afgørelse blev endelig,
- 5) føreren tidligere er pålagt kørselsforbud efter § 127 som følge af spirituskørsel eller overtrædelse af § 54, stk. 1 eller 2, og det nye forhold er begået inden 3 år efter, at afgørelsen om kørselsforbuddet blev endelig,
- 6) føreren tidligere er frakendt førerretten ubetinget som følge af spirituskørsel eller overtrædelse af § 54, stk. 1 eller 2, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden,

7) spirituskørslen eller overtrædelsen af § 54, stk. 1 eller 2, er foregået ved uberettiget brug af et motorkøretøj, en stor knallert, en traktor eller et motorredskab, jf. straffelovens § 293, stk. 1, og § 293 a, eller

8) føreren findes skyldig i forhold, der er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-4, eller § 126, stk. 1, nr. 3.”

10. § 117 b, stk. 1, affattes således:

”Bøder idømt efter § 117, stk. 1, udmåles under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet. Ved udmåling af bøder for spirituskørsel skal der endvidere tages hensyn til alkoholkoncentrationen i blodet eller i udåndingsluften under eller efter kørslen. Ved udmåling af bøder for overtrædelse af § 54, stk. 1, og 2, skal der tilsvarende tages hensyn til den pågældendes grad af påvirkethed.”

11. I § 117 d udgår ”§ 54, stk. 1,”.

12. I § 118, stk. 1, nr. 1, ændres ”§ 54, stk. 2-4,” til: ”§ 54, stk. 3-5,”.

13. I § 118, stk. 2, ændres ”§ 54, stk. 2-4,” til: ”§ 54, stk. 3-5,”.

14. I § 118, stk. 6, ændres ”§ 126, stk. 1, nr. 4,” til: ”§ 126, stk. 1, nr. 5,”.

15. I § 119, stk. 3, nr. 3, ændres ”færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 7,” til: ”færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 8,”.

16. I § 119 a, stk. 1, ændres ”§ 125, stk. 1, nr. 2-7, § 125, stk. 2 eller 3, eller § 126, stk. 1, nr. 1-3” til: ”§ 125, stk. 1, nr. 2-8, § 125, stk. 2 eller 3, eller § 126, stk. 1, nr. 1-4”.

17. I § 125, stk. 1, nr. 7, udgår ”eller”.

18. I § 125, stk. 1, indsættes efter nr. 7 som nyt nummer:

”8) føreren har gjort sig skyldig i en overtrædelse af § 54, stk. 1, der ikke er omfattet af § 126, stk. 2, nr. 2, eller en overtrædelse af § 54, stk. 2, eller”.

Nr. 8 bliver herefter nr. 9.

19. I § 126, stk. 1, nr. 1, indsættes efter ”1,20 promille”: ”eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften under eller efter kørslen over 0,60 milligram pr. liter luft”.

20. I § 126, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

”2) føreren under skærpende omstændigheder har gjort sig skyldig i overtrædelse af § 54, stk. 1,”.

Nr. 2-8 bliver herefter nr. 3-9.

21. I § 126, stk. 1, nr. 5, der bliver nr. 6, ændres ”§ 125, stk. 1, nr. 1-7,” til: ”§ 125, stk. 1, nr. 1-8,”.

22. I § 127, stk. 1, ændres ”§ 125, stk. 1, nr. 1-3, 7 eller 8, § 125, stk. 3, eller § 126, stk. 2, jf. § 126, stk. 1, nr. 1,” til: ”§ 125, stk. 1, nr. 1-3, 7-8 eller 9, § 125, stk. 3, eller § 126, stk. 2, jf. § 126, stk. 1, nr. 1 eller 2,”.

23. I § 128, stk. 2, indsættes efter ”spirituskørsel”: ”eller overtrædelse af § 54, stk. 1, der er omfattet af § 126, stk. 1, nr. 2,”.

24. § 133 a, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

”Konfiskation skal ske, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20 eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,60 milligram pr. liter luft, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, eller overtrædelse under skærpende omstændigheder af § 54, stk. 1, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20 eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,60 milligram pr. liter luft, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten, eller overtrædelse under skærpende omstændigheder af § 54, stk. 1, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten.”

§ 2

Loven træder i kraft den

8.2. Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (færdselslovens § 53, stk. 1)

Det foreslås, at færdselslovens § 53, stk. 1, ændres, således at den gældende grænse for spirituskørsel, der er fastlagt som en alkoholkoncentration i blodet på 0,50 promille, suppleres af en grænse for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften på 0,25 milligram pr. liter luft. Forslaget indebærer, at færdselslovens § 53 kommer til at indeholde to alternative gerningsindhold. Det er således efter forslaget tilstrækkeligt for at dømme en person for spirituskørsel, at én af de to angivne grænseværdier for alkoholkoncentration henholdsvis i blodet eller i udåndingsluften er overskredet.

Formålet med forslaget er at gøre det muligt at anvende måleresultater fra apparatur til måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis for spirituskørsel. Der henvises til kapitel 5, afsnit 5.6.1.

Grænsen på 0,25 milligram alkohol pr. liter luft for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften svarer til et forhold mellem alkoholkoncentrationen i blod og i udåndingsluft på 2.000:1, dvs., at alkoholkoncentrationen i 1 milliliter blod er 2.000 gange højere end alkoholkoncentrationen i 1 milliliter udåndingsluft. Gennem anvendelsen af dette forhold opnås, at de langt de fleste personer, der dømmes for spirituskørsel på grundlag af en måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, også ville blive fundet skyldige på grundlag af en blodprøve. Der henvises til kapitel 5, afsnit 5.6.2.

Ved forslaget er det forudsat, at det udstyr til måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, som skal anvendes af politiet, har en høj grad af pålidelighed. Der henvises til kapitel 5, afsnit 5.6.3, hvoraf det bl.a. fremgår, at det er udvalgets vurdering, at mange mulige fejlkilder vil kunne undgås ved at stille krav om, at den type alkometre, som politiet anvender, som minimum skal leve op til OIML's anbefalinger, jf. kapitel 5, afsnit 5.3.

Det foreslås i den forbindelse, at justitsministeren bemyndiges til administrativt at fastsætte regler om krav til udstyr, der anvendes til målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften. Der henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 1, nr. 4.

Det forudsættes ved forslaget, at politiet vil kunne anvende et teknisk fradrag i måleresultatet for at udligne eventuelle måleusikkerheder forbundet med udåndingsprøver med det valgte alkometer svarende til det fradrag, der efter gældende praksis sker i middelværdien af en blodprøve.

Det bemærkes, at politiets indkøb af evidensudstyr (alkometre) vil få et sådant omfang, at indkøbet skal ske efter udbud. Det forudsættes, at de kravspecifikationer, som Rigspolitechefen fastsætter i forbindelse med licitationen, tilgodeser samtlige de nævnte retssikkerheds- og bevismæssige hensyn.

Det bemærkes endvidere, at det vil være af væsentlig betydning, at de politifolk, der foretager målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften til brug som bevis i sager om spirituskørsel, har den fornødne uddannelse hertil. Politiet bør således foranledige den fornødne uddannelse til de polititjenestemænd, der skal foretage målingerne.

Det er ved forslaget forudsat, at der fremover kun i særlige tilfælde udtages blodprøve ved mistanke om spirituskørsel, idet resultatet af en udåndingsprøve umiddelbart vil kunne lægges til grund ved afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af færdselslovens bestemmelser herom.

Det må dog forventes, at der fortsat vil være behov for at udtage blodprøver i en række tilfælde. Det drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor personer af fysiske årsager ikke er i stand til at afgive en tilfredsstillende udåndingsprøve. Som eksempel herpå kan peges på personer med luftvejsslidelser som f.eks. astmatikere.

Der kan endvidere peges på tilfælde, hvor der i forbindelse med en færdselsulykke, hvor en eller flere førere er mistænkt for at have været spirituspåvirket, på grund af bevidstløshed hos én eller flere af disse ikke kan gennemføres en udåndingsprøve. Det forudsættes i den forbindelse, at der i sådanne tilfælde skal tages blodprøver af samtlige implicerede førere, uanset om de alle er forhindret i at afgive udåndingsprøve. Dette skal ske med henblik på at sikre, at alle de implicerede personer bedømmes på et ensartet grundlag.

Til nr. 2 (overskriften til færdselslovens § 54)

Som en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 3, foreslås det at ændre overskriften til færdselslovens § 54.

Til nr. 3 (færdselslovens § 54)

Det foreslås, at der i færdselslovens § 54 indsættes et nyt stk. 2, hvorefter motordrevet køretøj ikke må føres eller forsøges ført af nogen, hvis blod under eller efter kørslen indeholder stoffer, som efter regler fastsat af justitsministeren er klassificeret som farlige for færdselssikkerheden.

Bestemmelsen indebærer, at der i færdselsloven indføres en egentlig nulgrænse for visse stoffer, således at kørsel eller forsøg på kørsel af en person, som har et eller flere af de omfattede stoffer i blodet, forbydes uden hensyn til, om det kan godtgøres, at stoffet i det konkrete tilfælde har påvirket den pågældendes evne til at føre køretøjet. Der knyttes således ikke noget føreevnekriterium til bestemmelsen.

Det foreslås at bemyndige justitsministeren til administrativt at fastsætte regler om, hvilke stoffer som omfattes af bestemmelsen. Efter forslaget skal justitsministeren således ved bekendtgørelse kunne klassificere visse stoffer som farlige for færdselssikkerheden.

Efter forslagets ordlyd kan kun bevidsthedspåvirkende stoffer klassificeres som farlige for færdselssikkerheden. Dette indebærer, at der skal være tale om aktive stoffer, som har en bevidsthedspåvirkende virkning i tilfælde, hvor de kan påvises i blodet i en mængde der ligger over den bagatelgrænse (den såkaldte cut off-værdi), som forudsættes anvendt ved måling af tilstedeværelsen og eventuelt koncentrationen af det pågældende stof i blodet, samt en eventuel måleusikkerhed. Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.6.2.4.

Det forudsættes, at der i forbindelse med udstedelse af regler i medfør af den foreslåede bestemmelse for hvert enkelt af de stoffer, som klassificeres som farlige for færdselssikkerheden, fastsættes bagatelgrænser, som sikrer, at den pågældende person, inden blodprøven er taget, gennem et vist tidsrum har haft bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet.

Det er ved forslaget forudsat, at stoffer, der i medfør af lov om euforiserende stoffer ikke uden særlig tilladelse må besiddes, som udgangspunkt klassificeres som trafikfarlige. Dette vil kunne ske ved, at det i en bekendtgørelse bestemmes, at stoffer, der i medfør af § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, og § 2 a i lov om euforiserende stoffer er blevet helt eller delvis forbudt af indenrigs- og sundhedsministeren, klassificeres som farlige for færdselssikkerheden. En sådan bestemmelse vil automatisk omfatte stoffer, der i fremtiden i medfør af de nævnte bestemmelser i lov om euforiserende stoffer helt eller delvis forbydes af indenrigs- og sundhedsministeren.

Ved stoffer forstås i overensstemmelse med § 1 i bekendtgørelse om euforiserende stoffer de stoffer, vækster og droger, der er opført på de til denne bekendtgørelse vedføjede lister samt mulige salte og simple derivater med euforiserende virkning af de nævnte stoffer, f.eks. estere og ætere, uanset om stofferne, deres salte eller derivater er fuldstændig rene, om de er delvis fabrikerede, af naturlig oprindelse eller syntetisk fremstillede. Endvidere forstås ved stoffer alle tilberedninger, som efter bekendtgørelsens § 1 er omfattet af denne.

Hvilke stoffer, der er omfattet af forbud efter lov om euforiserende stoffer, fremgår for tiden af bekendtgørelse nr. 698 af 31. august 1993 om euforiserende stoffer med senere ændringer.

Det vil med den foreslåede bestemmelse, hvorefter stoffer kun omfattes af nulgrænsen, hvis de af justitsministeren er klassificeret som farlige for færdselssikkerheden, tillige være muligt nærmere at præcisere, at visse stoffer skal eller ikke skal omfattes af nulgrænsen. Det vil således i overensstemmelse med udvalgets anbefaling, jf. kapitel 6, afsnit 6.6.2.4, kunne bestemmes, at stoffer, som er omfattet af liste C i bilaget til bekendtgørelse om euforiserende stoffer, ikke klassificeres som farlige for færdselssikkerheden. Udvalgets anbefaling skyldes, at disse stoffer er tilladte, når de indgår i såkaldte doserede tilberedninger eller andre tilberedninger, jf. § 1, stk. 3, nr. 3, i bekendtgørelse om euforiserende stoffer.

Det foreslås i 2. pkt., at bestemmelsen ikke skal finde anvendelse for stoffer, som den pågældende har modtaget i henhold til og i overensstemmelse med en efter almindelige regler lovlig recept. Undtagelsen vil indebære, at personer, der har indtaget et stof, som er klassificeret som farligt for færdselssikkerheden, ikke er omfattet af den foreslåede bestemmelse, hvis stoffet er indtaget efter lægelig ordination. En person, der fører eller forsøger at føre motordrevet køretøj med et sådant stof i blodet, vil således ikke overtræde den foreslåede bestemmelse. Den pågældende vil imidlertid kunne straffes for overtrædelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, (som foreslås bibeholdt i uændret affattelse), hvis han eller hun på grund af indtagelsen af det pågældende stof befinder sig i en sådan tilstand, at den pågældende er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Hvis den pågældende derimod indtager et andet stof end det, som er lægeligt ordineret, eller en større dosis end foreskrevet, vil forholdet derimod falde ind under den foreslåede bestemmelse.

Efter § 2, stk. 3, i lov om euforiserende stoffer er køb og modtagelse fra apotekere og besiddelse af stoffer, der er omfattet af lovens § 2 tilladt for dem, der modtager stofferne i henhold til en efter almindelige regler lovlig recept eller rekvisition. Bestemmelsen henviser til, hvad der svarer til den nugældende § 61, stk. 2, i lov om lægemidler, hvorefter Lægemiddelstyrelsen fastsætter regler om, hvilke lægemidler der kun må udleveres efter recept, og om inddeling

af lægemidler i udleveringsgrupper, og de regler, som er udstedt i medfør af denne bestemmelse.

Ved en lovlig recept forstås i overensstemmelse med § 1 i bekendtgørelse nr. 1221 af 7. december 2005 om recepter en forskrift (ordination) fra en læge, tandlæge eller dyrlæge om udlevering af lægemidler fra et apotek. Ordination kan ske skriftligt, elektronisk (edifactrecept), via telefax eller telefonisk. Recepten skal efter den foreslåede bestemmelse være udformet i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler herom.

Til nr. 4 (færdselslovens § 55, stk. 1)

Det foreslås i 1. pkt., at der etableres hjemmel til, at politiet til enhver tid kan kræve, at føreren af et køretøj eller en rytter foretager udåndings-, sput- eller svedprøve eller lader sine øjne besigtige.

Forslaget har for det første til formål at sikre, at politiet har adgang til at kræve udåndingsprøve til brug for måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften. Bestemmelsen i færdselslovens § 55, stk. 1, anvendes efter gældende ret til at kræve udåndingsprøver som grundlag for en vurdering af, om en person skal udtages til blodprøve. Indførelsen af målinger af alkoholkoncentration i udåndingsluft, der kan anvendes som bevis i retssager, skaber imidlertid et behov for at sikre, at politiet har den fornødne hjemmel til at foretage det nødvendige legemsindgreb mod den pågældende fører eller rytter, der skal kontrolleres for spirituskørsel.

Forslaget har for det andet til formål at tilvejebringe et grundlag for politiet til at vurdere, om der skal udtages blodprøve med henblik på konstatering af stoffer i blodet. Dette vil f.eks. kunne ske ved anvendelse såkaldte "hurtigttests", der kan anvendes af personer uden laboratoriefaglig uddannelse efter behørig træning.

Efter den foreslåede bestemmelse får politiet adgang til at kræve en udåndings-, sput- eller svedprøve, som vil kunne anvendes til at konstatere, om der er grundlag for mistanke om overtrædelse af færdselslovens bestemmelser om kørsel under påvirkning af stoffer, herunder den foreslåede § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3.

Det foreslås endvidere, at politiet får adgang til at kræve, at en fører eller rytter lader sine øjne besigtige. Denne del af den foreslåede bestemmelse vil kunne anvendes til at gennemføre undersøgelser af den pågældende fører eller rytters øjne, herunder pupiller, med henblik på at konstatere, om der er grundlag for mistanke om påvirkning af stoffer. Det forudsættes med den

foreslåede bestemmelse, at politiet vil kunne anvende lys til undersøgelsen af den pågældendes øjne.

Med den foreslåede affattelse af bestemmelsen i § 55, stk. 1, 1. pkt., fastholdes det, at politiets beføjelser efter bestemmelsen er en almindelig adgang til at foretage de legemsindgreb, som er omfattet af bestemmelsen. Der kræves således ikke noget grundlag for mistanke om spirituskørsel eller kørsel under påvirkning af stoffer mod den pågældende for, at bestemmelsen kan finde anvendelse.

Det forudsættes, at det foreslåede 1. pkt. giver politiet adgang til at foretage de angivne undersøgelser på stedet, dvs. i forbindelse med færdselskontrol på vejene. Politiet vil i den forbindelse f.eks. kunne forlange, at den pågældende afgiver prøve eller lader sig undersøge i en særlig bil med måleudstyr eller i en patruljevogn.

Det er imidlertid ikke hensigten med den foreslåede bestemmelse i 1. pkt. at give politiet adgang til at indbringe personer til prøveafgivelse eller undersøgelser på f.eks. politistation eller hospital, eller at give adgang til at tilbageholde den pågældende, indtil transportabelt måleapparat kommer til stede. Efter udvalgets opfattelse må indgreb af en sådan karakter forudsættes, at der er grundlag for at antage, at den pågældende har kørt spirituskørsel eller har overtrådt færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2. Det foreslås på denne baggrund i 2. pkt., at politiet kun skal kunne indbringe en person til afgivelse af udåndingsprøve på f.eks. politistation eller hospital, hvis der er grund til at antage, at den pågældende har overtrådt færdselslovens § 53.

Det forudsættes med den foreslåede ændring, at justitsministeren med hjemmel i færdselslovens § 55, stk. 3, vil kunne fastsætte regler om krav til alkometre til måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft, som bruges som bevis i sager om spirituskørsel, jf. kapitel 5, afsnit 5.6.3. I den forbindelse forudsættes det, at justitsministeren fastsætter bestemmelser om udførelsen af udåndingsprøven, herunder f.eks. en bestemmelse om at udåndingsprøve ikke må foretages før mindst 15 minutter efter, at personen sidst havde indtaget alkohol, at der i den enkelte sag bør foretages to af hinanden uafhængige målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften, og at afvigelser mellem de to målinger ikke bør overstige OIML's anbefalinger, jf. herved kapitel 5, afsnit 5.3.

Til nr. 5 (færdselslovens § 55, stk. 2)

Det foreslås at udvide politiets efterforskningsbeføjelser efter færdselslovens § 55, stk. 2, til også at kunne anvendes i forhold til efterforskning af overtrædelser af den foreslåede bestem-

melse i færdselslovens § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3. Politiet vil herefter også have adgang til at fremstille en person til udtagelse af blod- og urinprøve eller til undersøgelse af en læge, hvis der er grund til at antage, at den pågældende har overtrådt den foreslåede § 54, stk. 2, som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 3. Herudover indebærer forslaget ingen ændringer i politiets beføjelser efter bestemmelsen i færdselslovens § 55, stk. 2.

Til nr. 6 (færdselslovens § 60 a, stk. 1)

Forslaget er en konsekvens af, at overtrædelse af de foreslåede bestemmelser i færdselslovens § 54, stk. 1 og 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, skal kunne medføre et kørselsforbud, jf. § 1, nr. 22.

Til nr. 7 og 8 (færdselslovens § 60 a, stk. 3, nr. 1 og 3)

Forslagene er konsekvenser af lovudkastets § 1, nr. 20, og indebærer ikke ændringer af indholdsmæssig betydning.

Til nr. 9 (færdselslovens § 117)

Det foreslås, at strafferammerne for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2, så vidt muligt kommer til at svare til strafferammerne for spirituskørsel. Det foreslås endvidere, at overtrædelser af færdselslovens § 53 om spirituskørsel og overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 2, tillægges fuldstændig indbyrdes gentagelsesvirkning i overensstemmelse med de retningslinier, der gælder for gentagelsesvirkning af domme for spirituskørsel.

Udgangspunktet for straf for overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 og den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2, bliver herefter bøde, ligesom det er tilfældet for spirituskørsel. Straffen skal kunne stige til fængsel, når de forhold, der er omfattet af de gældende bestemmelser i færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 1-7, foreligger.

Det foreslås, at reglen i § 117, stk. 2, hvorefter straffen efter § 117, stk. 1, kan stige til fængsel i 1 år og 6 måneder, udvides til også at gælde, hvis føreren under særdeles skærpende omstændigheder har overtrådt færdselslovens § 54, stk. 1. Udvalget finder det nærliggende at anse betingelsen om særdeles skærpende omstændigheder for opfyldt f.eks., hvis den pågældende ved den kliniske undersøgelse er blevet fundet påvirket i middel grad eller derover.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.1.2.

Forslaget indeholder herudover som konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 1, den særlige ændring af § 117, stk. 2, nr. 1, at straffen for spirituskørsel også skal kunne stige til fængsel i indtil 1 år og 6 måneder, hvis alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen har oversteget 1,00 milligram pr. liter luft. 1,00 milligram pr. liter luft for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften svarer til, at forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blod og i udåndingsluft er 2.000:1, jf. ovenfor under bemærkningerne til § 1, nr. 1, og kapitel 5, afsnit 5.6.2.

Endelig indeholder forslaget en redaktionel ændring af § 117, stk. 2, nr. 7, som en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 20. Denne del af forslaget har ikke har indholdsmæssig betydning.

Til nr. 10 (færdselslovens § 117 b, stk. 1)

Efter færdselslovens § 117 b, stk. 1, udmåles bøder idømt efter § 117, stk. 1, under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet og alkoholpromillen i blodet under eller efter kørslen.

Det foreslås som konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 1, at bøder for spirituskørsel skal udmåles under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet og alkoholkoncentrationen i udåndingsluften under eller efter kørslen i de tilfælde, hvor der er foretaget måling af alkoholkoncentrationen i den pågældende førers udåndingsluft.

Udvalget finder, at niveauet for bødestraf for overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, så vidt muligt skal svare til niveauet for bødestraf for spirituskørsel.

Det foreslås derfor, at § 117 b, stk. 1 affattes således, at bøder for overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, skal udmåles under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet og graden af den pågældendes påvirkethed af stoffer, træthed eller sygdom mv.

Udvalget forudsætter, at bestemmelsen vil indebære, at der udmåles en bøde svarende til en halv månedsløn for overtrædelse af nulgrænsen i den foreslåede § 54, stk. 2 (der kan være overtrådt, uden at der påvises nogen påvirkethed af det pågældende stof). En sådan bøde vil svare til bøden for spirituskørsel med en alkoholpromille på 0,51 i blodet.

Det forudsættes endvidere, at en bøde for overtrædelse af § 54, stk. 1, som udgangspunkt udmåles til 1 måneds nettoløn, svarende til spirituskørsel med en promille på 1,00. Det forudsættes, at denne strafposition vil kunne fraviges i skærpene retning i tilfælde, hvor det f.eks. er konstateret, at den pågældende har indtaget større mængder af et stof eller flere stoffer i kombination, og der er tale om påvirkning i en grad svarende til spirituspåvirkning i middel grad eller derover.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.1.1 og 6.7.1.2.

Til nr. 11 (færdselslovens § 117 d)

Den foreslåede ændring er en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 9. Forslaget indebærer, at straffehjemmelen for overtrædelse af § 54, stk. 1, henføres til § 117, jf. § 1, nr. 9.

Til nr. 12 og 13 (færdselslovens § 118, stk. 1, nr. 1, og § 118, stk. 2)

Forslagene er konsekvenser af lovudkastets § 1, nr. 3, og indebærer ikke ændringer af indholdsmæssig betydning.

Til nr. 14 (færdselslovens § 118, stk. 6)

Forslaget er en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 20, og indebærer ikke ændringer af indholdsmæssig betydning.

Til nr. 15 (færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 3)

Forslaget er en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 9, og indebærer ikke ændringer af indholdsmæssig betydning.

Til nr. 16 (færdselslovens § 119 a, stk. 1)

Som en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 18 og 20 foreslås det, at færdselslovens § 119 a også skal finde anvendelse i forhold til sager om betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten som følge af overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 54, stk.2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3.

Efter § 119 a, stk. 1, kan anklagemyndigheden, hvis en sag ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, i stedet for at indlevere anklageskrift til retten tilkendegive over for sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, hvis sigtede erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angiven frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde samt vedtager kørselsforbud, betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten i et i tilkendegivelsen nærmere angivet tidsrum. Bestemmelsen giver således mulighed for udenretslig vedtagelse af bøde og evt. kørselsforbud eller betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten.

Efter § 119 a, stk. 3, kan sager, der er omfattet af stk. 1, og hvori der ikke opstår spørgsmål om anvendelse af højere straf end bøde, når retten ikke finder grund til at betvivle tiltaltes skyld, afgøres ved, at tiltalte vedtager at erlægge en nærmere bestemt bøde og vedtager kørselsforbud eller frakendelse af førerretten i et nærmere bestemt tidsrum.

Til nr. 17 (færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 7)

Forslaget er en konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 18, og indebærer ikke ændringer af indholdsmæssig betydning.

Til nr. 18 (færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 8)

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse, som indebærer, at en fører, der har gjort sig skyldig i en overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, der ikke er omfattet af den foreslåede § 126, stk. 1, nr. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 20, eller den foreslåede bestemmelse i § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, betinget skal frakendes retten til at føre motordrevet køretøj. Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.2.1 og 6.7.2.2.

Til nr. 19 (færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1)

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, skal føreren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, ubetinget frakendes retten til at føre et sådant køretøj, hvis føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1,20 promille.

Det foreslås som konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 1, at der også skal ske ubetinget frakendelse af førerretten i tilfælde, hvor føreren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, ubetinget frakendes retten til at føre et sådant køretøj, hvis føreren har gjort sig skyldig i

spirituskørsel med en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,60 milligram pr. liter. 0,60 milligram pr. liter luft for alkoholkoncentrationen i udåndingsluften svarer til, at forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blod og i udåndingsluft er 2.000:1, jf. ovenfor under bemærkningerne til § 1, pkt. 1 og kapitel 5, afsnit 5.6.2.

Til nr. 20 (færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 2)

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse, som indebærer, at en fører af et motordrevet køretøj, der under skærpene omstændigheder har gjort sig skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, ubetinget skal frakendes førerretten. Udvalget finder det nærliggende at anse betingelsen om skærpene omstændigheder for opfyldt, hvis den pågældende ved den kliniske lægeundersøgelse er blevet fundet påvirket i let grad eller derover.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.2.2.

Til nr. 21 (færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 6)

Bestemmelsen i færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 5, der bliver nr. 6, indebærer, at retten til at føre motordrevet køretøj skal frakendes ubetinget, hvis føreren har gjort sig skyldig i flere forhold, der i medfør af de opregnede bestemmelser hver for sig ville kunne medføre betinget frakendelse af førerretten. I den forbindelse foreslås det, at også overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, der efter den foreslåede § 125, stk. 1, nr. 8, som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 18, vil kunne medføre betinget frakendelse af førerretten, skal være omfattet af bestemmelsen. En sådan overtrædelse vil således i kombination med andre overtrædelser, der i sig selv kunne medføre betinget frakendelse af førerretten, efter forslaget kunne medføre ubetinget frakendelse heraf.

Til nr. 22 (færdselslovens § 127, stk. 1)

Det foreslås, at overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 2, jf. lovudkastets § 1, nr. 3, skal kunne medføre et kørselsforbud i stedet for en betinget frakendelse af førerretten. Kørselsforbud træder efter færdselslovens § 127 i stedet for en betinget frakendelse af førerretten, hvis den pågældende forseelse bliver begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af førerret.

Forslaget indebærer, at der også vil kunne gives kørselsforbud for forseelser, som er omfattet af den foreslåede § 125, stk. 1, nr. 8, som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 18, og § 126, stk. 2, jf. den foreslåede § 126, stk. 1, nr. 2, som affattet ved lovudkastets § 1, nr. 20.

Til nr. 23 (færdselslovens § 128, stk. 2)

Forslaget indebærer, at ubetinget frakendelse som følge af at føreren har overtrådt færdselslovens § 54, stk. 1, ved at have ført motordrevet køretøj i en sådan tilstand, at kørslen var ufor-svarlig, og den pågældende har indset dette, ligesom ubetinget frakendelse på grund af spiri-tuskørsel skal ske for et tidsrum af mindst 3 år.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.2.2.

Til nr. 24 (færdselslovens § 133 a, stk. 2)

Efter færdselslovens § 133 a, stk. 1, kan der ved grove eller gentagne overtrædelser af færd-selsloven ske konfiskation af det ved overtrædelserne anvendte motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, hvis det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere overtrædelser af færdselsloven. Der kan endvidere under visse betingelser ske konfiskation af den pågældendes køretøj, selv om dette ikke er anvendt ved overtrædelserne.

Det følger af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 133 a, stk. 2, at konfiskation skal ske, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på over 1,20, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten.

Det foreslås som konsekvens af lovudkastets § 1, nr. 1, at der også skal ske ubetinget fraken-delse af førerretten i tilfælde, hvor ejeren af køretøjet i det foreliggende tilfælde eller i de tidli-gere tilfælde har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i udåndingsluf-ten over 0,60 milligram pr. liter. 0,60 milligram pr. liter luft for alkoholkoncentrationen i ud-åndingsluften svarer til, at forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blod og i udåndingsluft er 2.000:1, jf. ovenfor under bemærkningerne til § 1, pkt. 1 og kapitel 5, afsnit 5.6.2.

Det foreslås herudover, at bestemmelsen i færdselslovens § 133 a, stk. 2, også kommer til at omfatte tilfælde, hvor en person har gjort sig skyldig i overtrædelse under skærpende omstæn-

digheder af færdselslovens § 54, stk. 1, (føreevnekriteriet), der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, jf. herved lovudkastets § 1, nr. 20.

Forslaget vil således indebære, at der under de i bestemmelsen angivne betingelser skal ske konfiskation, både hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20 eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,60 milligram pr. liter luft, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og hvis ejeren af køretøjet har begået en overtrædelse under skærpende omstændigheder af § 54, stk. 1, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten.

Det er efter den foreslåede bestemmelse en betingelse, at den pågældende to gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, enten har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille over 1,20 eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,60 milligram pr. liter luft, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten, eller har gjort sig skyldig i overtrædelse under skærpende omstændigheder af § 54, stk. 1, der har medført ubetinget frakendelse af førerretten. Forslaget indebærer således, at de nævnte afgørelser om såvel spirituskørsel som overtrædelser af § 54, stk. 1, vil have indbyrdes gentagelsesvirkning i forhold til den foreslåede bestemmelse.

Der henvises til kapitel 6, afsnit 6.7.3.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den

Det bemærkes i den forbindelse, at udvalget ikke har fundet grundlag for at foreslå en bestemmelse, der indebærer, at justitsministeren kan fastsætte tidspunktet for ikrafttrædelsen af de bestemmelser, der vedrører indførelse af målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft som bevis i sager om spirituskørsel. Grunden hertil er, at det ville være uhensigtsmæssigt at vedtage ændringer i færdselsloven, som først skulle træde i kraft flere år efter vedtagelsen, og at det er uproblematisk at de foreslåede bestemmelser træder i kraft, selv om det endnu ikke i praksis er muligt at gennemføre bevisfaste målinger af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft.

Lovændringen får – for så vidt angår straffastsættelsen – virkning for alle sager, der ikke er endelig afgjort ved lovens ikrafttrædelse, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Det følger af reglerne i straffelovens § 3, stk. 1, at de foreslåede skærper af straffen kun finder anvendelse på forhold, der er begået efter lovens ikrafttrædelse.

Sager, som er pådømt i byretten før lovens ikrafttræden, og som pådømmes i landsretten efter lovens ikrafttræden, vil skulle afgøres endeligt efter de nye regler, der ikke var gældende ved pådømmelsen i første instans. Straffen må dog ikke blive strengere end efter de tidligere regler, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Hvor forhøjet straf eller andre retsfølger er foreskrevet i gentagelsestilfælde, kommer afgørelser, der er truffet i henhold til tidligere ret, i betragtning efter deres indhold lige med afgørelser efter den lov, i henhold til hvilken den foreliggende handling bedømmes, jf. straffelovens § 5. I øvrigt finder princippet i straffelovens § 3, stk. 1, anvendelse i forhold til reglerne om gentagelsesvirkning af overtrædelse af de foreslåede bestemmelser i § 54, stk. 1 og 2, hvis den foreliggende overtrædelse er begået inden loven ikrafttræden. Afgørelsen må således ikke blive strengere end den, der ville følge af de tidligere gældende regler.

For så vidt angår frakendelse af førerretten følger det af straffelovens § 4, stk. 2, at frakendelse af førerretten kun kan ske, når dette også var hjemlet ved den lovgivning, som var gældende ved handlingens foretagelse. Heraf følger, at der heller ikke kan idømmes en strengere frakendelsessanktion end den, der kunne være idømt efter de regler, der var gældende på gernings-tidspunktet.